

Burja

GLASILO OBČINE KOMEN
Letnik 20, številka 4

Poštnina plačana pri pošti 6223 Komen
DECEMBER 2025

MARTINOVANJE
NA KRASU

*Zazrimo se naprej in pogumno stopimo v leto 2026.
Naj bo zdravo, iskriivo in radostno.*

*Mirne in čarobne praznike Vam želi uredniški
odbor občinskega glasila Burja.*

Iz vsebine

- 1 NOVICE IZ OBČINSKE UPRAVE
- 7 IZ VAŠKIH SKUPNOSTI
- 12 DRUŠTVENO
- 21 IZ KOMENSKÉ KNJIŽNICE
- 26 BURJINA GLASBA
- 29 PODJETNO
- 31 ORA KRASA IN BRKINOV
- 35 KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO
- 37 ŠPORTNO
- 40 BURJICA
- 45 IZ ŠOLSKIH KLOPI
- 51 KAR BURJA PRINESE
- 57 EKO
- 60 OBVESTILA IN PRIREDITVE

Glasiło Obćine Komen
Letnik 20, številka 4, DECEMBER 2025

Izdajatelj:
Obćina Komen, Komen 86, 6223 Komen
Telefon: 05 7310 450
Fax: 05 7310 460
Spletna stran: www.komen.si
e-pošta: burja@komen.si

ISSN 2591-2321

Naklada: 1.490 izvodov

Glasiło brezplaćno prejmejo gospodinjstva v občini Komen. Glasiło raznaša Pošta Slovenije. V primeru, da glasila ne prejmete na dom, se obrnite na pošto v Komnu ali Štanjelu in jim sporoćite, da glasila niste prejeli. Glasiło dobite brezplaćno tudi na Obćini v Komnu, na voljo je tudi v elektronski obliki na spletni strani občine www.komen.si.

Odgovorna urednica: Heidi Vrćon
Uredniški odbor: Marija Umek (pomoćnica odg. urednice), Tanja Bratina Grmek, Tamara Kukanja, Martina Godnić
Lektoriranje: Barbara Jejćić
Priprava in tisk: DIGIPRINT, d. o. o.

Vabljeni, da svoje prispevke (ćlanke in slikovno gradivo) za naslednjo številko pošljete v elektronski obliki na e-naslov: burja@komen.si najpozneje do **25. 2. 2026**. Prispevki, ki bodo prispeli prepozno, ne bodo vkljućeni v marćevsko številko! K posameznemu ćlanku priložite najveć dve fotografiji v ćim boljši resoluciji. Vabimo tudi vse fotografe ali fotografe kar tako, da nam pošljejo tematske fotografije za objavo na naslovnici. Digitalni posnetki naj bodo v ćim boljši resoluciji. Poslanih posnetkov v slabi resoluciji ne bomo objavili. Naslednja številka občinskega glasila izide MARCA 2026.

Avtorica naslovne fotografije: Ana Rojć

Dobro je vedeti

Obćinska uprava Obćine Komen

Telefon: 05 73 10 450
Fax: 05 73 10 460
Spletna stran: www.komen.si
E-pošta: obcina@komen.si
Uradne ure: ponedeljek in petek od 8.00 do 12.00
sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 17.00

Medobćinski inšpektorat in redarstvo obćin Divaća, Hrpelje – Kozina, Komen in Sežana

Telefon: 05 73 10 141
E-pošta: soou@sezana.si
Uradne ure: ponedeljek, sreda in petek od 8.00 do 10.00

Knjižnica Komen

Komen 118, 6223 Komen
Telefon: 05 76 68 580
E-pošta: knjiznica.komen@kosovelova.si
Delovni čas: torek in petek od 11.00 do 18.00
sreda od 8.00 do 15.00

Zdravstvena postaja Komen / Splošna ambulanta Komen

Telefon: 05 73 11 460

Lekarna Komen

Telefon: 05 73 11 790
Delovni čas: ponedeljek od 10.30 do 17.30
torek, ćetrtek in petek od 8.00 do 15.00
sreda od 9.00 do 18.00

Zbirni center Komen

torek: od 9.00 do 13.00
ćetrtek: od 14.00 do 17.00
sobota: od 9.00 do 13.00

Delovanje javne razsvetljave - prijava napak:

Javna razsvetljava d. d., Litijska cesta 263, Ljubljana
Telefon: 01 5863 600
E-pošta: info@jr-lj.si
Spletna stran: www.jr-lj.si/prijava-napak

Zavetišće Oskar Vitovlje

Telefon: 05 30 78 570

JAVNA BLAGAJNA OBĆINE KOMEN

obratuje v poslovalnici Deželne banke Slovenije, d. d., v Komnu 118 c (pri pošti).

Delovni čas: ponedeljek, sreda, petek: od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 16.00
torek in ćetrtek: zaprto

ODPRTO ŠIROKOPASOVNO OMREĆJE KOMEN - prijava poškodbe infrastrukture, ki ni povezana z motnjami delovanja storitev pri njih.

E-pošta: napake.oso@gvo.si
Telefon: 02 333 26 23, 02 332 23 00
(izven delovnega ćasa, med 15.00 in 7.00 naslednjega dne)

Spoštovane občanke in občani, drage bralke in bralci občinskega glasila BURJA!

Izteka se leto 2025, zapolnjeno s spomini na preteklost in smelih načrtov za prihodnost. S številnimi prireditvami smo skupaj obeležili osemdeseto obletnico zmage nad nacifašizmom in konec 2. svetovne vojne ter vrnitve preživelih izgnancev iz Komna in okoliških krajev iz bavarskega Neumarkta. Spomnili smo se tudi tragične usode primorskih padalcev, ki so s svojo neomajno predanostjo prispevali k svobodi Primorske in k njeni priključitvi domovini Sloveniji. Poklon tem dogodkom je tudi sporočilo, da naš prostor še vedno živi z zgodovino, ki jo mlajšim rodovom predajamo z odgovornostjo, spoštovanjem in ponosom.

Leto 2025 je bilo za Občino Komen tudi leto pomembnih mejnikov. Po več kot pol stoletja postopne obnove je Štanjelski grad znova zasijal v vsej svoji veličini in postal eden najprivlačnejših kulturnih biserov širše regije. Sklenjeno je bilo tudi prvo pobratenje z občino iz tujine, ki smo ga v oktobru simbolično nadgradili s prijateljskim obiskom v avstrijskem mestu Dürnstein.

Z jasnimi koraki smo načrtali nadaljnjo razvojno pot. Uspešna prodaja komunalno opremljenih zemljišč v novi obrtni coni Komen nam bo omogočala nadaljnjo krepitev lokalnega gospodarstva in ustvarjanje pogojev za nova delovna mesta, ki bodo našim krajem zagotavljala stabilnost in dolgoročni razvoj.

In kaj nas čaka v letu 2026?

Prihodnje leto bo za našo občino leto številnih pomembnih pridobitev. Že v prvih mesecih bo slovesno odprta nova, četrta vodovodna vrtina v Klaričih, ki bo

uporabnikom na Krasu in Brkinih zagotovila večjo varnost ter zanesljivost oskrbe s pitno vodo.

Kmalu zatem bo zaživela obnovljena Natalijina hiša v Štanjelu, namenjena zlasti občankam in občanom naše občine, saj naj bi postala osrednja točka druženja in izobraževanja za domačine in lokalna društva, prostor za promocijo in prodajo lokalnih pridelkov, obenem pa tudi osrednja informativna in vstopna točka v Ferrarijev vrt.

Do poletja bodo zaključena dela pri novi štiristezni balinarski dvorani v Kobjeglavi. Tako bodo naši vrhunski balinarji, ki segajo v sam svetovni vrh, končno dobili prostor, ki jim bo omogočal kakovostne treninge in izvedbo domačih tekem na nacionalni ter mednarodni ravni.

Začela se bodo gradbena dela projekta GEOMOB II, ki pa ne bo obsegal le izgradnje novih kolesarskih povezav med Komnom in občinsko mejo pri Lipi ter na relaciji Tupelče–Hruševica–Štanjel–Podlasi. V okviru projekta bo namreč asfaltirano tudi celotno več kot 2 km dolgo makadamsko cestišče lokalne ceste med Štanjelom in Podlasi, razširjena pa bo tudi lokalna cesta Komenin–Sveto. In to še ni vse. V projektu bo zajeta tudi cona z omejitvijo hitrosti na 30 km/h na glavnih trgih v Komnu in Štanjelu. Na komenskem trgu bosta urejeni tudi dve novi avtobusni postajališči, razširile pa se bodo tudi površine, namenjene pešcem, kar bo znatno prispevalo k prometni varnosti. Če bo občina uspešna na aprilskem razpisu za sofinanciranje trajnostne mobilnosti, bomo s prejetimi sredstvi oba trga lahko celovito preoblikovali v enonivojsko izvedbo in z deloma novimi tlaki, kar bo še povečalo urejenost, privlačnost in dostopnost obeh občinskih

središč.

Vsega naštetega pa ne bi bilo mogoče izpeljati brez skoraj 5 milijonov EUR nepovratnih evropskih in nacionalnih sredstev, ki jih bo občina prejela v letih 2026 in 2027.

Nadaljevala oziroma začela se bodo obsežna dela pri obnovah vaških domov v Brjah, Brestovici in Gorjanskem ter vzdrževanju vrtca in šole Komen, od obnove šolske kotlovnice in sanacije parketa v telovadnici do posodobitve tehnične opreme v vrtcu. Za vse navedene posege skupaj je namenjenih več kot pol milijona evrov.

Do poletja bo pripravljena popolna tehnična dokumentacija in pridobljeno pravnomočno gradbeno dovoljenje za celovito rekonstrukcijo Kulturnega doma Komen ter izgradnjo nove športne dvorane ob šoli, s čimer bomo imeli možnost kandidiranja za pridobitev nepovratnih državnih sredstev. Ker skupna vrednost obeh projektov presega 5 milijonov EUR, bo odobritev dodatnih evropskih ali nacionalnih sredstev ključni pogoj za začetek gradbenih del.

Do konca leta 2026 želimo pridobiti tudi gradbeno dovoljenje za parkirno garažo, novo lekarno in zdravstveno postajo ter stanovanjski blok za trgovino Tuš, kar bo omogočilo nadaljnji razvoj novega poslovno-stanovanjskega središča Komna od leta 2027 dalje.

Drage občanke in dragi občani, ob slovesu od leta 2025 naj se v vaših domovih naselita mir, radost in toplota. Leto, ki prihaja, naj vam prinese trdno zdravje, zadovoljstvo, varnost in pogum za nove poti. Naj bo 2026 leto povezanosti, ustvarjalnosti in skupnih uspehov – leto, ko bomo še naprej gradili občino, v kateri je tako lepo živeti.

Vse dobro v novem letu vam želim.

Vaš župan, mag. Erik Modic

Novice iz občinske uprave

Rekordno zanimanje mladih za počitniško delo

Občina Komen je tudi letošnje leto še pred pričetkom poletnih počitnic objavila povabilo dijakom in študentom k opravljanju počitniškega dela, odziv pa je bil izjemen. Prijavilo se je rekordnih 16 mladih, dijakov, kar kaže na veliko zanimanje za pridobivanje prvih delovnih izkušenj ter aktivno vključevanje v življenje lokalne skupnosti. Mladim, starim med 15 in 26 let, je občina omogočila delovno preživljanje prostega časa med 1. julijem in 30. septembrom 2025, predvsem ob kon-

cih tedna.

Mladi so poleti opravljali raznolika dela v Štanjelu – urejali so javne površine in objekte, pomagali pri organizaciji prireditvev, sodelovali v novem Muzeju Grad Štanjel ter v Centru za obiskovalce Grad Štanjel. Pri delu so bili mladi pod strokovnim vodstvom zaposlenih v Centru za obiskovalce, ki so poskrbeli za ustrezne usmeritve, varno delo in kakovostne rezultate.

Zahvala gre vsem mladim, ki so del letošnjih počitnic namenili delu v doma-

čem okolju. S svojo zanesljivostjo, odgovornostjo in iskreno pripravljenostjo pomagati so pokazali, da v naši občini raste generacija, na katero se lahko v prihodnje resnično zanesemo. Veseli nas, da število udeležencev vsako leto raste, saj s tem pridobivata tako skupnost kot vsak posameznik, ki prejema dragocene izkušnje za svojo nadaljnjo pot.

Besedilo: Občinska uprava Občine Komen

Srečanje starejših občanov v Gorjanskem

Konec septembra je v Zadružnem domu v Gorjanskem potekalo tradicionalno srečanje starejših občanov, ki ga vsako leto s skupnimi močmi pripravi Občina Komen in Društvo upokojencev Komen. Dogodka so se udeležili občani z območja celotne naše občine, ki so ali bodo v letu 2025 dopolnili 65 let.

Srečanje je tudi tokrat minilo v prijaznem in domačem vzdušju. Zbrane je nagovoril župan Občine Komen, mag. Erik Modic, ki je v dogovoru s predsedni-

kom Društva upokojencev Komen, Livi-jem Jelenom, ponovno poskrbel, da je bilo srečanje lepo organizirano in iskreno namenjeno prav starejšim občanom – kot izraz spoštovanja, povezanosti in hvaležnosti.

Posebna zahvala gre Vaški skupnosti Gorjansko, ki je s svojo pripravljenostjo in delom pomembno pripomogla k prijetnemu ambientu. Predsednica vaškega odbora vaške skupnosti Gorjansko, gospa Silvana Pahor, je tudi letos s svojo

srčnostjo in predanostjo poskrbela, da je bil prostor lepo urejen in pripravljen na srečanje. Za obilno in okusno pogostitev, ki je dodatno polepšala srečanje, je poskrbel Matjaž Lindič (Apetit), ki je s skrbno pripravljenimi jedmi navdušil vse prisotne.

Naj bodo ta srečanja tudi v prihodnje priložnost za krepitev vezi, ohranjanje tradicij ter medsebojno spoštovanje in povezanost vseh generacij v naši občini.

Besedilo in foto: Občinska uprava Občine Komen

V znamenju rožnate smo posadili drevo upanja

V sklopu rožnatega oktobra smo v sodelovanju z društvom Europa Donna – Obala in Kras na Malem trgu v Komnu posadili rožnato drevo – japonsko češnjo. Zbrane sta nagovorila župan, mag. Erik Modic, in vodja podružnice Europa Donna Obala in Kras, Darja Rojec.

Darja Rojec je v svojem govoru poudarila pomen samopregledovanja kot ključnega koraka pri zgodnjem odkriva-

nju raka dojke in opozorila, da je zdravje naše največje bogastvo, ki ga moramo skrbno varovati.

Dogodek je povezovala Orijana Gombač, z ganljivo pripovedjo Legende o svilnatem drevesu se nas je s svojimi besedami dotaknila Marija Umek, vodja enote knjižnice Komen.

Japonska češnja nas bo vedno znova spominjala na simbol novega življenja

– na vse, ki so boj z boleznijo dobili, in na spomin vseh, ki so ga izgubili. Med nas bo prinašala radost in upanje ter nas opominjala, da je življenje naše največje darilo.

Iskrena hvala vsem, ki ste skupaj z nami soustvarili ta dogodek v rožnatem duhu. Naj nas rožnata barva spominja, da se lepota življenja rodi iz skrbi – zase in za druge.

Besedilo in foto: Občinska uprava Občine Komen

Spominska slovesnost v Škrbini v čast primorskim padalcem

V Škrbini je tudi letos potekala tradicionalna spominska slovesnost v čast primorskim padalcem, ki so se med drugo svetovno vojno pogumno odločili za aktivno vključitev v narodnoosvobodilni boj, namesto da bi v vojaškem ujetništvu čakali konec vojne. Njihova želja je bila prispevati k osvoboditvi Evrope, Slovenije in Primorske, pri tem pa so bili pripravljeni tvegati svoje zdravje in življenje. Ohranjanje njihovega spomina je zato še posebej pomembno – zaradi njih in zaradi nas, saj lahko prihodnost gradimo le na resničnih temeljih, četudi je resnica boleča.

Slovesnosti se je tudi letos udeležilo številno občinstvo, po oceni več kot sto obiskovalcev. Med njimi je bilo veliko starejših poslušalcev, posebno lepo noto pa je dogodku dodal šolski pevski zbor Komen, ki je s svojim nastopom ustvaril svečano in toplo vzdušje.

V pozdravnem nagovoru je župan mag. Erik Modic izpostavil pogumno dejanje primorskih padalcev in pomen ohranjanja njihove zgodbe, ki ostaja del naše skupne zgodovine. Zahvala je bila namenjena tudi Ivu Jevnikar-

ju, ki že dolga leta skrbi za organizacijo kulturno-zgodovinskega predvečera v sodelovanju s komensko knjižnico, za izbor slavnostnih govornikov in za medijsko spremljanje komemoracije. Prav ta kulturno-zgodovinski večer vsako leto razkrije marsikatero še neznano zanimivost o padalcih, tudi več kot osem desetletij po koncu druge svetovne vojne.

Posebna zahvala je bila izrečena tudi Veleposlaništvu Združenega kraljestva, ki vsako leto sodeluje pri skupni komemoraciji v spomin na skupni boj proti nacifašizmu in za svobodno Evropo.

Predstavnica britanskega veleposlaništva Helena Teasdale je poudarila pomen skupnega boja proti nacifašizmu ter izrazila priznanje slovenskemu prizadevanju za ohranjanje spomina na padalce. Spomnila je na Johna Earla kot pobudnika za prvo slovesnost v Škrbini in izpostavila dobro sodelovanje med Združenim kraljestvom in Slovenijo, tako na dvostranski ravni kot v okviru zavezništva NATO. Posebej je poudarila tudi skupna prizadevanja v podporo Ukrajini pri ohranjanju njene samostojnosti in suverenosti, saj podpora Ukrajini pomeni

tudi najučinkovitejšo obrambo zavezništva pred rusko grožnjo.

Slovesnost v Škrbini je potekala v spoštljivem in čustvenem vzdušju, v znamenju hvaležnosti in ponosa. Prisotni so s svojo udeležbo ponovno dokazali, da primorski padalci niso pozabljeni in da njihov pogum, zvestoba in požrtvovalnost ostajajo trajen del spomina in identitete Primorske ter celotne Slovenije.

Besedilo in foto:
Občinska uprava Občine Komen

Nova čezmejna točka miru, spomina in trajnostnega razvoja Krasa – Muzej na prostem Grmada

Na kraški vzpetini Grmada/Monte Ermada je zaživel prenovljeni Muzej na prostem Grmada, ki s svojo zgodbo povezuje dediščino prve svetovne vojne, kraško pokrajino in sodobno evropsko vizijo trajnostnega kulturnega turizma. Nastal je v okviru čezmejnega projekta WALKofPEACE+, ki od 1. oktobra 2023 do 28. februarja 2026 združuje partnerje iz Slovenije in Italije pri skupni ambiciji ohraniti, izboljšati in približati bogato dediščino soške fronte sodobnemu obiskovalcu.

Skupen projekt za skupno zgodovino

WALKofPEACE+ temelji na uspehu strateškega projekta Walk of Peace – Trajnostni razvoj dediščine prve svetovne

vojne med Alpami in Jadranom. Oba projekta gradita na prepričanju, da dediščina prve svetovne vojne ni le zgodovinski spomin, temveč povezovalna nit med obmejnimi skupnostmi. Novi projekt krepi trajnostni razvoj območja, povezuje Slovenijo in Italijo ter spodbuja razvoj čezmejnega kulturnega turizma, ki temelji na počasnih, avtentičnih in poglobljenih doživetjih. Posebna pozornost je namenjena prenovi in ohranjanju materialne ter nematerialne dediščine. Pri tem projekt prenaša najboljše prakse s hriba Sabotin, kjer je bil v zadnjih letih vzpostavljen uspešen model urejanja in varovanja zgodovinskih ostalin. Izkušnje od tam zdaj pomagajo oblikovati boljšo dostopnost, varnejše poti in bogatejšo

interpretacijo tudi na Grmadi, ki postaja vse bolj privlačna tako za pohodnike kot za kolesarske turiste.

Projekt sofinancira Evropska unija v okviru programa Interreg VI-A Italija–Slovenija. Njegova skupna vrednost znaša 749.791,97 evra, od tega evropski sklad za regionalni razvoj prispeva 599.833,57 evra. Občina Komen v projektu upravlja s 124.992 evri, pri čemer znaša prispevek EU 104.160 evrov.

Urejeno in dostopno območje Grmade

Na območju Grmade so bili izvedeni številni posegi, ki obiskovalcem omogočajo varnejše in prijetnejše raziskovanje kraške dediščine. Urejene so bile poti v

skupni dolžini 4.000 metrov, odstranjen zaraščene površine na več kot 2.700 kvadratnih metrih ter obnovljenih 150 metrov strelskih jarkov, ki danes ponovno razkrivajo prvotno obliko vojnih linij. Poleg tega sta bila urejena dva dostopa do kavern, obnovljenih je bilo 20 metrov zidov vojaške barake, vzpostavljena je razgledna točka nad Grofovo jamo, obiskovalcem pa je danes na voljo tudi nova čezmejna pohodniška povezava med Brestovico in Cerovljami. Skupno je tako na območju označenih in urejenih kar 13 kilometrov poti, ki vključujejo pester preplet naravnih in zgodovinskih znamenitosti.

Sodobna interpretacija za sodobnega obiskovalca

Velik poudarek projekta je na sodobni interpretaciji dediščine. Na območju Muzeja na prostem Grmada so nameščene informacijske table, ki obiskovalcem na jasn in dostopen način razlagajo zgodovino Grmade in širšega kraškega prostora. Preko 3D QR kod lahko slepi in

slabovidni dostopajo do zvočnih vsebin v štirih jezikih. Na terenu so postavljene tudi usmerjevalne in označevalne table.

Promocijski del projekta vključuje profesionalne fotografije, video posnetke ter oblikovanje in tisk zgibanke Muzeja na prostem Grmada, namenjene tako pohodnikom kot strokovnjakom in šolskim skupinam.

Skupna blagovna znamka Walk of Peace

WALKofPEACE+ ne ureja le poti in ostalin, temveč gradi tudi širši sistem upravljanja in promocije. Vzpostavlja se večnivojski in večsektorski model čezmejnega upravljanja blagovne znamke Walk of Peace, ki povezuje turistične, kulturne, izobraževalne in lokalne deležnike na obeh straneh meje. Z enotno strategijo in akcijskim načrtom želijo partnerji znamki Walk of Peace zagotoviti prepoznavnost na evropskem zemljevidu, jo narediti še bolj privlačno ter jo povezati z obiskovalci, občutljivimi za trajnost, mir, zgodovino in naravo. Standardizirana komunikacija bo tako v prihodnje omogo-

čala usklajeno predstavljanje bogastva dediščine od Alp do Jadrana.

Prostor spomina, miru in usmerjene prihodnosti

Muzej na prostem Grmada ni le obnovljeno območje s potmi in označbami. Je prostor, v katerem se združujejo narava, zgodovina in mir kot vrednota in kultura. Tu se obiskovalec sreča z zgodbo prostora, kjer je bila med prvo svetovno vojno postavljena nepremostljiva obrambna črta, danes pa se ta ista pokrajina odpira kot simbol sodelovanja, skupnega razvoja in čezmejne povezanosti. Projekt krepi trajnostni razvoj Krasa, spodbuja novo turistično ponudbo in odpira možnosti za prihodnje generacije raziskovalcev, pohodnikov, družin, šol in ljubiteljev zgodovine.

Grmada tako postaja prostor razmisleka, spoštovanja in odkrivanja – kraj, kjer je mogoče začutiti zgodovino in hkrati videti prihodnost območja, ki se zaveda pomena kulture miru in lastne ter skupne identitete.

Za več informacij o projektu in njegovih rezultatih obiščite spletno stran:

www.thewalkofpeace.com/sl/locations/ermada-grmada/

Projekt WALKofPEACE+ sofinancira Evropska unija v okviru programa Interreg VI-A Italija–Slovenija.

Besedilo in foto:
Občinska uprava Občine Komen

Natalijina hiša postaja sodobno večnamensko središče za lokalno skupnost in obiskovalce

V samem srcu starega jedra Štanjela, med kamnitimi ulicami in pod stenami Ferrarijeve vile, se zaključuje obnova stavbe Natalijine hiše, ki ima za kraj poseben pomen. Gre za edino javno stavbo

v sklopu Ferrarijeve vile, ki je bila poleg gradu že v povojnih načrtih predvidena za družbeno rabo, danes pa se po desetletjih ponovno vrača v življenje kot sodobno večnamensko središče za lokalno

skupnost in obiskovalce.

Za Štanjel, v katerem danes živi 45 stalnih in 14 začasnih prebivalcev, je to veliko več kot obnovljen objekt. Je simbol prizadevanj Občine Komen, da staro

jedro ohrani kot živo naselje, privlačno za ljudi, ki tu živijo, in za tiste, ki vanj prihajajo. Številne zasebne hiše se že obnavljajo za turistične namene, manjkala pa je prav točka, ki bi združila življenje, delo, tradicijo, turizem in dediščino. S tem namenom je nastala vizija Natalijine hiše.

Od razpadajočih zidov do sodobnega središča

V projektu je bila hiša temeljito prenovljena, pri čemer so mojstri spoštovali zgodovinsko tkivo in vanj vnesli sodobne rešitve. V celoti je obnovljena površina 138,55 m². Stene so dobile nove omete in bio apneni premaz, sanitarije novo keramiko, stavba ima nova lesena notranja vrata, svežo fasado, nove električne in vodovodne inštalacije ter energijsko učinkovito ogrevanje s toplotno črpalko. Obnovljena so tla, nameščena je oprema in urejeno je dvorišče. Nastal je svetel, čist, funkcionalen in trajnostno zasnovan prostor, pripravljen na raznoliko rabo skozi vse leto.

Hiša, ki povezuje ljudi

Natalijina hiša ni muzejski eksponat. Je hiša za ljudi. Vanjo bodo domačini prihajali po nova znanja, na druženja, delavnice, predstavitve in dogodke. V njej bodo prostor dobila lokalna društva, ki ohranjajo tradicije, kot je spletnje venčkov

sv. Ivana, ali skrbijo za kulturno in naravno dediščino. Pripravljeni prostori bodo omogočali medgeneracijska srečanja, izobraževanja in razvoj novih podjetniških idej.

V pritličju bo urejena učna kuhinja – pomembna pridobitev za lokalne pridelovalce in društva, ki bodo lahko v skladu s standardi pripravljali in predstavljali lokalne izdelke. Tu bo tudi prostor za promocijo in prodajo lokalnih pridelkov, od hrane do rokodelskih izdelkov, kar bo okrepilo lokalno ekonomijo in dodalo vrednost turistični ponudbi.

V nadstropjih bodo urejeni prostori začasne razstave, srečanja, delavnice, sprejeme in redno dejavnost skupnosti lokalnih turističnih ponudnikov. Štanjel bo tako dobil manjkajoče "srce" – prostor, kjer se lahko vaščani srečujejo, povezujejo in skupaj ustvarjajo prihodnost.

Vstopna točka v Ferrarijev vrt in pri poved o vodi

Natalijina hiša bo igrala tudi ključno vlogo pri upravljanju in interpretaciji znamenitega Ferrarijevega vrta, enega najbolj obiskanih in najlepših vrtov na Krasu. Njegovo zasnovo je oblikoval arhitekt Maks Fabiani, ki je v vrt vtikal identiteto Krasa, terase, krajinske elemente in – ključno – inovativni vodovodni sistem, ki je že v začetku 20. stoletja oskrboval staro jedro Štanjela.

V pritličju Natalijine hiše bo zato deloval center za obiskovalce Ferrarijevega vrta. Tam bo mogoče dobiti informacije o vrtu, zgodovini kraja, arhitektu Fabianiju, programih v hiši in na vrtu, ter rezervirati vodene ogledne in doživetja.

V prvem nadstropju bo nastala stalna interaktivna razstava z digitalizacijo Fabianijevega vodovodnega sistema in predstavitev življenja v Štanjelu. Z uporabo videa, animacij, VR očal in obogatene resničnosti bodo obiskovalci spoznali, kako je voda nekoč tekla skozi naselje in kako pomembno vlogo je imela pri oblikovanju krajine in življenja na Krasu.

Projekt razvija tudi koncept Vodnega muzeja, s katerim želi občina kandidirati za vključitev v globalno mrežo UNESCO vodnih muzejev – izjemno priznanje, ki bi Štanjel in Ferrarijev vrt postavilo ob bok svetovnim primerom dobre prakse. Kozarec kraške vode tukaj postane izkušnja: okus kamnite pokrajine in hkrati opomnik, kako dragocen vir je voda v suhem kraškem svetu.

Prostor, ki podpira turizem in podjetnost

Štanjel je v zadnjih letih postal priljubljena destinacija za poroke, protokolarne sprejeme, manjše koncerte, opazovanje zvezd, tečaje joge in druga doživetja v Ferrarijevem vrtu. Natalijina hiša bo v tem procesu igrala pomembno vlogo: v njej bodo servisni prostori za izvajalce in obiskovalce dogodkov (garderobe, shrambe, sanitarije), kar bo omogočilo varnejšo in boljšo izvedbo programov ter nov razvoj podjetniških iniciativ.

Lokalni turistični ponudniki bodo dobili lasten prostor za srečanja in razvoj skupnih turističnih produktov, kar je ključno za nadaljnjo rast kraja.

Trajnostna zgodba od temeljev do strehe

Natalijina hiša je zasnovana trajnostno:

- energijsko učinkovito ogrevanje,
- zbiranje in uporaba deževnice iz Fabianijevega vodovodnega sistema,
- varčne pipe,
- solarna osvetlitev,
- ločeno zbiranje odpadkov,
- zasaditev medovitih rastlin in dreves,
- vključevanje lokalnih materialov.

Tako obnova ne prispeva le k lepši podobi kraja, temveč tudi k njegovemu okoljskemu utripu, kar je na vodno občutljivem Krasu izjemnega pomena.

Investicija, ki vrača življenje

Projekt se financira z 889.411,00 € sredstev Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj, iz Programa razvojnih spodbud za obmejna problemska območja v obdobju 2022–2025, dodatnih 17.340,34 € pa je zagotovila Občina Komen. Obnova je v zaključni fazi – sledijo le še manjša gradbena dela, uporabno dovoljenje, primopredaja in zadnji tehnični postopki. Odprtje je predvideno v začetku prihodnje turistične sezone.

Natalijina hiša bo tako postala sodobno večnamensko središče, kjer se prepletajo življenje ljudi, tradicija kraja, inovacije, izobraževanje in najbolj dragocen del dediščine: voda, ki je vir življenja. Z njo Štanjel dobiva tisto, kar potrebuje za prihodnost – živ, uporaben, odprt prostor, kjer bodo domačini in obiskovalci tkali in pisali nove zgodbe enega najlepših krajev na Krasu.

Vzpostavitev evidence stavbnih zemljišč v občini Komen

Občina Komen je v letu 2025 pričela z izvedbo pomembnega projekta – vzpostavitve evidence stavbnih zemljišč (ESZ). Projekt temelji na določilih Zakona o urejanju prostora (ZUreP-3; Uradni list RS, št. 199/21, 18/23 – ZDU-10, 78/23 – ZUNPE-OVE, 95/23 – ZIUOPZP, 23/24, 109/24 in 25/25 – odl. US, 75/25) in predstavlja ključen korak k bolj preglednemu, načrtnemu in trajnostno naravnemu prostorskemu razvoju občine. Nova evidenca bo občini omogočila natančnejši vpogled v zemljišča, namenjena gradnji, ter učinkovitejše načrtovanje nadaljnjega razvoja naselij.

Kaj je evidenca stavbnih zemljišč?

Evidenca stavbnih zemljišč je uradna zbirka podatkov, ki združuje informacije o pozidanih in nepozidanih stavbnih zemljiščih.

- **Pozidana stavbna zemljišča** so poseljena zemljišča (gradbene parcele, pripadajoča zemljišča stavb ter drugih gradbenih inženirskih objektov) in pripadajoča zemljišča javne cestne in javne železniške infrastrukture.
- **Nepozidana stavbna zemljišča** so parcele ali več parcel ali njihovih delov, ki so z občinskim prostorskim izvedbenim aktom namenjene za graditev objektov in niso pozidana zemljišča.

Nepozidanim stavbnim zemljiščem so določene razvojne stopnje, ki zemljišča razvrščajo v pet skupin glede na njihovo stopnjo razvoja. Skupno poznamo pet razvojnih stopenj – od nezazidljivih do urejenih zazidljivih zemljišč:

1. nezazidljivo zemljišče,
2. prostorsko neurejeno zemljišče,
3. neopremljeno ali delno opremljeno zemljišče,
4. neurejeno zazidljivo zemljišče,
5. urejeno zazidljivo zemljišče.

Višja razvojna stopnja pomeni, da je zemljišče bolj prostorsko urejeno in komunalno opremljeno.

Kaj kažejo prvi podatki?

Po prvih analizah je v občini Komen približno 34 % vseh stavbnih zemljišč še nepozidanih. Podatek kaže, da je potencial za gradnjo še vedno velik, a ključno vprašanje ostaja: katera zemljišča so dejansko primerna za gradnjo? Prav na to vprašanje lahko odgovorimo z razvojnimi stopnjami, ki jasno pokažejo, katera zemljišča so zazidljiva in komunalno opremljena. Urejenih zazidljivih zemljišč je približno 15 % vseh stavbnih zemljišč.

Trajnostni pristop k rabi prostora

V preteklosti so se nova zemljišča za gradnjo večinoma pridobivala s širitvijo stavbnih območij. Danes pa okoljske zahteve in vplivi podnebnih sprememb narekujejo drugačen pristop.

Državni dokumenti, kot sta Nacionalni program varstva okolja 2030 in Strategija prostorskega razvoja Slovenije 2050, določajo zmanjšanje letnega prirasta pozidanih zemljišč za 25 % do leta 2030 in popolno uravnoteženje (ničelni prirast) do leta 2050. To pomeni, da mora biti vsaka širitev stavbnih površin uravnotežena s povrnitvijo enakega obsega v primarno rabo. Zato je toliko pomembnejše, da se obstoječa stavbna zemljišča in stavbe čim bolj izkoristijo in po potrebi ustrezno preuredijo.

Zakaj je evidenca pomembna?

Vzpostavitev evidence bo prinesla številne koristi:

- boljše upravljanje prostora in preglednost pri načrtovanju razvoja naselij,
- lažji dostop do informacij o komunalni opremljenosti zemljišč,
- učinkovitejša občinska politika komunalnega opremljanja in prostorskega razvoja,
- jasen vpogled v možnost gradnje ter potrebne korake za pripravo zemljišča (npr. komunalno opremljanje ali sprejem prostorskega akta),
- večjo preglednost trga nepremičnin, saj bo ob prodaji zemljišča razvidno, v kateri razvojni stopnji je in ali je cena temu primerna.

Vključevanje javnosti

Od 17. novembra 2025 do 31. januarja

2026 občina javno razgrinja podatke evidence stavbnih zemljišč, na kateri lastniki nepremičnin lahko preverijo predlog poseljenih zemljišč in določitev razvojnih stopenj nepozidanih zemljišč ter podajo pripombe.

Ker je želja Občine Komen, da se lastniki zemljišč v čim večjem obsegu seznajajo s podatki o lastnih nepremičninah, bo Občina Komen v januarju izvedla tudi javne predstavitve, na katerih se bodo lastniki zemljišč lahko podrobneje seznajali s postopkom priprave evidence. O datumu in kraju izvedbe posamezne predstavitve boste pravočasno obveščeni preko spletne strani Občine Komen.

Sklepna misel

Vzpostavitev evidence stavbnih zemljišč predstavlja temeljni korak k urejenemu, preglednemu in pravičnemu upravljanju prostora v občini Komen. Vse občanke in občane vabimo, da se ob razgrnitvi vključijo in preverijo podatke za svoja zemljišča ter tako prispevajo k oblikovanju prostorske prihodnosti naše skupnosti.

Do takrat pa si lahko ogledate tudi informativni video »Želite graditi, pa ne veste, kje?«, ki pojasnjuje pomen evidence stavbnih zemljišč in postopke, povezane z gradnjo.

Zima prihaja – poskrbimo za varne ceste skupaj

Zima je pred vrati, z njo pa tudi snežne in ledene razmere. Občina Komen je za ta čas vzpostavila zimsko službo, ki jo izvaja podjetje CPK, d. d., v obdobju od 15. novembra 2025 do 15. marca 2026. Njihova naloga je zagotoviti prevoznost občinskih cest in varnost vseh udeležencev v prometu.

Da bo vožnja varna, pa lahko veliko prispevamo tudi sami. Prosimo lastnike zemljišč ob cestah, da pregledajo vegetacijo – predvsem poškodovana ali odmrta drevesa, ki lahko padejo na cesto ali pločnik. S tem preprečimo nevarne situacije in ohranimo preglednost cest.

Veljavni Odlok o občinskih cestah določa, da je prepovedano izvajati dela, ki bi lahko ogrožala varnost prometa. Stroške odstranitve nevarnih ovir krije povzročitelj oz. lastnik zemljišča ali imetnik pravice uporabe zemljišča, iz katerega je povzročena ovira. Prav tako Pravilnik o rednem vzdrževanju javnih cest zahteva, da so prometni znaki in naprave vedno vidni, kar pomeni redno košnjo, obrezovanje in odstranjevanje dreves, ki ogrožajo cesto.

Nekaj nasvetov za varno vožnjo v zimskih razmerah:

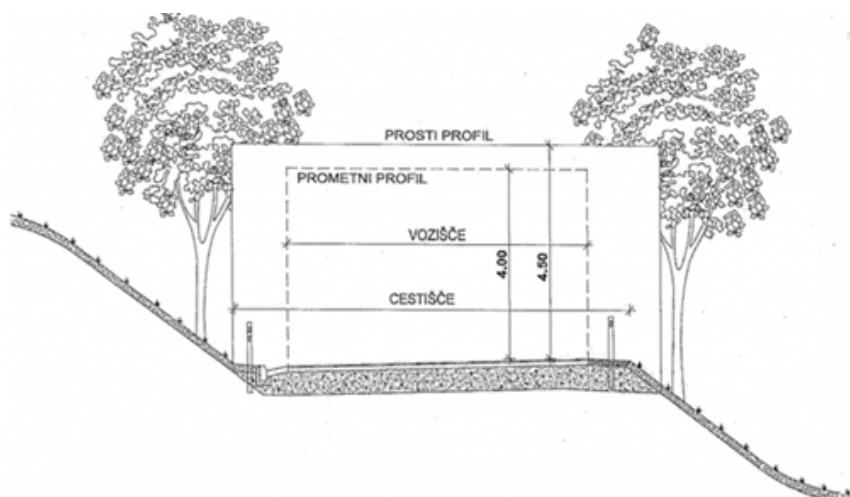
- Pravočasno pripravite vozilo – preve-

rite zimske pnevmatike, tekočino za stekla in akumulator.

- Očistite vozilo – odstranite sneg in led z vseh stekel, luči in strehe.
- Vozite previdno – zmanjšajte hitrost, povečajte varnostno razdaljo in izogibajte se nenadnim manevrom.

• Uporabljajte luči – tudi podnevi, za boljšo vidnost.

- Imejte s seboj osnovno opremo – lopato, toplo odejo, nekaj hrane in vode.
- Spremljajte razmere – pred potjo preverite stanje cest in vremensko napoved.

Prijava nevarnosti

Če opazite nevarne ovire, poškodovana drevesa ali druge situacije, ki lahko ogrožajo promet, nemudoma obvestite dežurno službo na spodnje kontakte:

- **GLAVNI DEŽURNI CPK, d. d.:** 05/6800620 (na voljo 24 ur), e-pošta: dezurni.zs@cpk.si
- **OBČINA KOMEN:** 05/7310450 (med delavniki od 7.00 do 15.00)
- **CIVILNA ZAŠČITA:** 031/331906

Iz vaših skupnosti

Odprtje Muzeja na prostem Grmada in Pohod po sledih soške fronte

Turistično društvo Brest že vrsto let organizira Pohod po sledih soške fronte. Vsako zadnjo nedeljo v oktobru se v Brestovici pri Komnu zbere lepo število pohodnikov iz vse Slovenije in zamejstva. Letošnji pohod, že 28. po vrsti, smo zasnovali nekoliko drugače, saj je bil to osrednji dogodek ob odprtju novega čezmejnega Muzeja na prostem Grmada med občinama Komen in Devin Nabrežina.

Muzej sta odprla naš župan Erik Modic in devinsko nabrežinska odbornica Marjanka Ban. Pohoda se je udeležila tudi delegacija Fundacije Poti miru kot idej-

nega in organizacijskega vodje projekta. Dogodek smo obogatili s kulturnim programom, v okviru katerega je potekal prikaz življenja vojakov na fronti v izvedbi članov Zgodovinskega društva IR 17 iz Ljubljane in Zgodovinskega kulturnega društva iz Ronk – Gruppo storico culturale sulla Grande Guerra – I Grigioverdi del Carso. Dogodek je bil medijsko podprt z obsežnim promocijskim gradivom v sklopu projekta Poti miru. Ustvarjalci so pripravili video s prikazom območja, posnetega z dronom in govorno vsebino, ki opominja na grozote vojne, obenem pa vabi pohodnike na novo Poti miru.

Zelo veseli in ponosni smo, da imamo urejeno in označeno pohodniško pot od Brestovice do Grofove jame in naprej do Grmade in da smo postali del 500 km dolge Poti miru od Alp do Jadrana. Tako je pri sami Grofovi jami očiščenih in urejenih 150 m strelskih jarkov, dve kaverni, postavljena kamnita miza in nekaj klopi, medtem ko na razgledni točki stoji kovinski vojak, zvarjen iz ostankov orožja in granat. V rokah drži pismo s qr kodo, ki je povezava do digitalnega zvočnega zapisa ganljivega pisma avstroogrškega vojaka, ki se prebudi v vojaškem taboru v popolnoma porušeni Brestovici leta

1917.

Zbralo se je nekaj čez 300 pohodnikov, ki so se z vodnikoma podali po novi poti. Vodnika, en slovenski in drugi italijanski, sta orisala zgodovinska dejstva in posamezne dogodke v času soške fronte. Prva postaja z okrepčilom je bila pri Grofovi jami, druga pa pod Grmado v Cerovljah. Slednjo že vrsto let organizirajo naši zamejski prijatelji iz društva Cerovlje- Mavhinje. Malo manj kot 10 km poti in skupaj 500 m vzponov in spustov, smo premagali v treh urah in pol. Na cilju nas je čakalo tradicionalno kosilo – jota s klobaso in kozarec brestovskega terana.

Občina Komen je ena izmed slovenskih občin, kjer je moč najti ostanke

zgodovinskih dogodkov soške fronte. Predvsem občine na severozahodu naše države zgledno skrbijo za zgodovino, nenazadnje imamo v Kobaridu svetovno znani muzej. S svojo lego in zgodovino uspešno tržijo in privabljajo številne turiste. Fundacija Poti miru je pri tem njihov zanesljiv vodnik in partner. Nov Muzej na prostem Grmada je pomembno obogatil turistično ponudbo občine Komen. Južni branik soške fronte z Grmado in Grofovo jamo je skriti in ne dovolj prepoznan potencial, ki bi lahko pomembno povečal turistični obisk. Izkoristimo ga!

Iskrena hvala Heleni za strokovno vodenje projekta in Anji za izvedbo na terenu, obema pa za odlično sodelovanje!

Besedilo: Stane Švigelj

Foto: Ana Rojc

Predstavitev knjige Najine erotične črtice z Evo Ostrouška

V petek, 10. oktobra 2025, je večnamenski kulturni dom na Ivanjem Gradu napolnila toplina besed, nasmehov in

iskrenih pogovorov. Dogodek, ki ga je pripravilo Kulturno, umetniško, športno in turistično društvo Ivanji Grad-Zagra-

jec, je znova pokazal, kako živa je kultura v naši skupnosti – v pogovorih, pristnih srečanjih in iskrenih pogledih.

Večer je bil posvečen predstavitvi knjige Najine erotične črtice avtorice Eve Ostrouška, s katero je pogovor vodila Tadeja Tavčar. Občinstvo je pritegnil njen iskren in hudomušen dialog o čustvih, odnosih in življenjskih preizkušnjah, prežet s toplino, spoštovanjem in humorjem.

Med smehom in tihimi trenutki razmisleka je dvorano napolnila posebna energija povezanosti. Dogodek je spomnil, da kultura ni oddaljena – živi med nami, v naših pogovorih in skupnih trenutkih, ki nas bogatijo.

Besedilo in foto: Lejla Tavčar

Nočni pohod po kraških gmajnah v organizaciji KUŠT društva IGZ – koraki, smeh in jesenska pravljica

Pod mehkim oktobrskim nebom se je več kot šestdeset pohodnikov podalo na nočni pohod po kraških gmajnah, ki ga je z veliko zagnanostjo organiziralo KUŠT društvo IGZ. Čudovito vreme, dobra volja in želja po druženju so pričarali popoldan in večer, ki si ju bomo še dolgo zapomnili.

Svetilke so razsvetljevale pot, smeh pa je odmeval med drevesi, kjer je jesen razgrnila svoje najlepše barve. Pohodniki so občudovali kraško gmajno v toplih jesenskih odtenkih, se razveselili prvih gob in preprosto uživali v naravi.

Vsak udeleženec je prispeval svoj delček k prijetnemu vzdušju – člani Kulturnega, umetniškega, športnega in turističnega društva Ivanji Grad-Zagrajec, pohodniki, domačini in vsi, ki so na poti ali ob koncu poskrbeli za dobro voljo, pogostitev in prijazno besedo.

Po zaključku pohoda je v vaškem

domu sledilo druženje ob topli joti, klobasah, domačem kruhu in palačinkah, ki so jih pripravljali otroci. Večer se je nadaljeval v sproščenem, domačem vzdušju.

Posebno pozornost sta prejeli najmlajša in najstarejša udeleženka, ki sta v zahvalo za pogum in prisrčno udeležbo pre-

jeli simbolični nagradi z lokalnimi izdelki.

Dogodek je znova pokazal, kako pomembna sta povezanost in skupnost. Zahvala gre KUŠT društvu IGZ ter vsem, ki so s svojo prisotnostjo in energijo prispevali k prijetnemu doživetju.

Besedilo in foto: Lejla Tavčar

Pobarvajmo našo vas

V naši vasi smo konec oktobra preživeli res lep in ustvarjalen popoldan. Pod naslovom Pobarvajmo našo vas smo se 29. oktobra ob 16. uri zbrali v vaškem domu v Ivanjem Gradu, kjer smo mladi in starejši združili moči ter preživeli popoldan v ustvarjanju, klepetu in smehu.

Najprej smo na skupno platno risali z akrilnimi barvami v jesenskih odtenkih,

nato pa skupaj izrezovali buče, ki so kasneje krasile vhod v vas. Ko se je stemnilo, so buče zasvetile in ogrele pogled vsakega, ki je šel mimo. Po vasi je zadišalo po bučni juhi, slišal se je otroški smeh, odrasli pa smo uživali v prijetnem druženju.

Ko so se buče prižgale ob vaškem zidu, smo vsi začutili, da smo ustvarili nekaj lepega. Najlepši trenutek je bil, ko

so najstniki dejali, da "v vasi spet diši po otroštvu" – takrat smo vedeli, da delamo prav: skupaj, povezani in z nasmehom.

Dogodek sta z veliko dobre volje in ustvarjalne energije vodili Tedeja Tavčar in Daša Tavčar.

Naj ta čar in toplina ostaneta z nami vse leto.

Besedilo in foto: Lejla Tavčar

Lapidarij zasijal v novi luči

Sežanski častni občan, interpret kulturne dediščine ter lastnik in upravitelj Vojaškega muzeja Tabor Lokev, Srečko Rože, ki je tudi častni član komenske borčevske organizacije, je na pobudo predsednika Združenja borcev za vrednote NOB Kommen, Damjana Grmeka, ter komenskega župana Erika Modica v poletnih mesecih restavriral obsežen lapidarij v Kodretih.

Na pokopališču v Kodretih se nahaja lapidarij, ki sicer ni zgrajen kot muzej, ampak so stari kamniti spomeniki in kamni z vklesanimi napisi postavljeni ob pokopališkem zidu.

Sestavljajo ga spominske plošče v spomin vpoklicanim in padlim v 1. svetovni vojni, spomeniki padlim in pogrešanim v 2. svetovni vojni ter žrtvam nacifašističnega nasilja, poleg tega pa tudi številni drugi spomeniki, ki so jih domačini odstranili iz svojih grobov in jih zabetonirali ob pokopališkem zidu.

Lapidarij s temi spomeniki predstavlja pomembne domačine, kulturnike, posestnike in veljake, ki so živeli v Kodretih in preostalih vaseh prelepe doline Gornje Branice v 19. in 20. stoletju.

»Komplet lapidarij sem očistil, še posebej sem se posvetil padlim v italijanski vojski in NOB. Prav tako sem očistil okolično lapidarijo, ki je bila zanemarjena, zrasla z robido in polna ostankov sveč ter plastičnega cvetja. Na spomenikih sem odstranil staro barvo, nanese temeljno prevleko in nato še končno črno in rdečo barvo. Na lapidarijih iz 19. stoletja sem očistil kamen in porcelanaste fotografije, pri čemer sem se posebej posvetil črkam. Spominske plošče sem pobarval s prozorno mat silikonsko zaščito, ki ščiti pred vremenskimi vplivi najmanj pet let,« pove Rože, ki je tudi član veteranske organizacije Krasa in Brkinov.

Pred leti je že restavriral spomenik padlim v Kobolih in spomenik NOB v gozdu v Dolancih ter obnovil napis poti. V dogovoru z borčevsko organizacijo in komensko občino bo še restavriral spomenik padlim v Štanjelu, ki se nahaja pod gradom, kjer je pred leti očistil spominsko ploščo z verzi Cirila Zlobca. Na poti proti nekdanji gostilni Zoro pa je restavriral še kamnite jerte s spominskimi napisi IX. korpusa.

Besedilo in foto: Olga Knez

Lukovec ima prenovljeno Marijino kapelico

V zavetju kraških borovcev pred vasjo Lukovec stoji Marijina kapelica. Domačin Franc Marc, po domače Marcov, iz Lukovca 9, jo je postavil leta 1911. Bil je brez otrok in je zato v znak hvaležnosti postavil kapelico saj je njegov posvojenec, Franc

Turk, zagotovil nadaljnji obstoj domačije na Lukovcu s svojimi šestimi otroki.

Zidana kapelica s štirikapno streho ima nišo z Marijinim kipom. Kapelico kraši oker podlaga, okrog niše je na modri podlagi naslikan napis *Jaz sem brezma-*

dežno spočetje, prosi za nas. Pod nišo je vzdana kamnita ploščica z vklesanim napisom *Na čast Lurdske Mater Božji, naredil l. 1911 Franc Marc.* Po mnenju Božidarja Premrla visoke in ozke črke v drugi vrstici nakazujejo, da je napis vklesal kamnosek

Notranjost kapelice s prenovljenim napisom

Andrej Lavrenčič - Oštirac (1858–1918) iz Koprive, za katerega je bila značilna taka pisava.

Kapelici skozi desetletja zob časa ni prizanesel. Domačini so poskrbeli za njeno temeljito obnovo in tako prispevali k ohranitvi kulturne in duhovne dediščine. Že kmalu po osamosvojitvi Slovenije je bila lesena streha spremenjena v betonsko s korčno kritino, obnovljeni so bili njena fasada, tlak in bližnja okolica. Ob stoletnici kapelice je restavratorka

Renata Nikolić restavrirala kip Lurške Marije. Leta 2024 sta bila restavrirana zbledele napis okrog niše s kipom in ograja ob vhodu. Restavratorka Nataša Lapanja Jazbec je rekonstruirala podlage in napisni trak okrog votline. Napisu je tako vrnila močne barve, ki odražajo čas nastanka. Pred kratkim so še popravili in pobarvali fasado ter notranjost kapelice, prenovili zid okrog nje ter uredili okolico kapelice, ki jo obdaja na novo urejeni skalnjak s primerno zasaditvijo. Domači

župnik, Ivan Bajec, je 25. oktobra 2025 blagoslovil prenovljeno kapelico. Ob tej priložnosti so se ob kapelici zbrali domačini in se zadržali ob klepetu in domačih dobrotah. Hvala vsem, ki so prispevali k uspešni obnovi Marijine kapelice in tako dokazali, kako pomembno je ohranjanje dediščine za prihodnje generacije.

Kapelica v prenovljeni podobi tako vsakemu, ki se pelje mimo, nudi prijeten pogled, obenem pa tudi ponuja prostor za trenutek tišine in premišljevanja.

Besedilo in foto: Olga Abram

Praznik drnulj

Kolikokrat se sprehajamo po gmajni in nismo pozorni na drevesa, ki nas obdajajo. Verjetno nas najprej nase opozori dren, ki ves zveržen, s prepletenimi vejami, napolnjen grm, napolnjen drevo, skriven in odet v veličasten rumen pajčolan

raste nekje ob robu naših skromnih gozdov. Saj niste pozabili, zakaj je tak, kajne? Pravijo, da je bil dren nekoč mogočno drevo, vse do takrat, ko ga je prelisčeni medved – od jeze, ker je tako dolgo čakal na njegov sadež – pomendral. Saj mu

ne gre zameriti. Koga pa ne bi pograbila jeza, če bi moral toliko časa čakati?

Letos ste na Praznik drnulj morali malo počakati tudi vi, saj smo ga Škrbinci premaknili v september. Tako se je prvo nedeljo v septembru »šolski vrt« spremenil v prizorišče dogajanja, ki se je vrtele okrog kraljice dneva – drnulje. Dan za druženje ob raznovrstnih dobrotah iz drnulj se je kot vedno začel s pohodom, ki ga je vodila Tanja Godnič, letos na Mali Ovčnjak. Ob dobri hrani, seveda vsej na osnovi temnordečih sadežev, so obiskovalci prisluhnili glasbi, za katero sta poskrbela Vito Peric in Bor Križaj.

Med obiskovalci sta bila izbrana tudi Miss Drnulja in Mr. Dren. Med pestro ponudbo izdelkov, ki jih je bilo več kot 40 (od tega jih je kar 17 pripravila Lili Mržek), pa ni manjkala niti ponudba izdelkov lokalnih ponudnikov.

Besedilo: Marija Umek
Foto: Dora Masten

Objava naše razstave in knjige na digitalni platformi: nov korak k širjenju lokalne zgodovine

Naše bogato gradivo razstave »Tulmascowiz, Tomačevica skozi stoletja« in knjiga o zgodovini Tomačevice »Spomini iz kašetina« so zdaj v celoti dostopni kot digitalna zbirka na regijskem portalu www.kamra.si, spletno mesto, ki združuje digitalizirane vsebine s področja domoznastva iz knjižnic in drugih lokalnih kulturnih ustanov. Razstava in knjiga sta objavljeni tudi kot dva ločena dokumenta v obliki PDF. Celotno gradivo je skrbno objavljeno tako, da je zelo pregledno, z možnostjo nadaljnje raziskovanja.

Dokumenti in fotografije so opremljeni s podatki o njihovih skrbnikih, virih ter naslovi ustanov in arhivov.

S tem pomembnim korakom smo zgodovinsko in kulturno dediščino našega kraja naredili dostopno tudi širšemu krogu prebivalcev, raziskovalcev in ljubiteljev lokalne zgodovine. Digitalna objava omogoča, da lahko vsakdo pobliže spozna zgodovino Tomačevice in drugih kraških vasic, družbeno in kulturno življenje ter zgodbe, ki so oblikovale identiteto našega kraja. Z razstavo in knjigo

smo poskrbeli za promocijo Tomačevice in ohranili vaško kulturno in zgodovinsko dediščino.

V društvu smo na to izjemno ponosni. Digitalna objava našega gradiva je rezultat velikega prostovoljnega dela, raziskovanja in zavzetosti številnih posameznikov. Iskreno se zahvaljujemo vsem,

ki so verjeli v naš projekt ter nas ves čas podpirali – tako moralno kot materialno.

Vabimo vas, da obiščete digitalno zbirko na www.kamra.si, raziščete predstavljeno gradivo in z nami delite veselje ob

tem pomembnem koraku k širjenju znanja in ohranjanju zgodovine Tomačevice in okolice za prihodnje generacije.

Besedilo in foto:
arhiv Društvo Tomačevica

Tretja bonsaj delavnica – Tomačevica 2025

Leto se hitro zavrti naokoli in hkrati tudi vse aktivnosti z njim. Letošnja bonsaj delavnica je bila že tretja, povezala je vso Slovenijo. Na sončno sobotno jutro v jesensko obarvanem kraškem okolju v kulturnem domu sredi Tomačevice se je zbralo 16 oblikovalcev bonsaja, med njimi pa tudi najmlajši član, ki ga poz-

namo že od lani. Poleg ostalih svetovno priznanih mojstrov iz Slovenije se nam je letos pridružil tudi mojster iz sosednje Hrvaške, tako da so tudi tisti, ki so šele lani začeli z oblikovanjem, dobili kakšno koristno informacijo, namig ali nasvet. Po obilnem kosilu v duhu obalno-kraške kulinarike je bil potreben kratek sprehod

do bonsajskega vrta, da se udeleženci o marsičemu pomenijo, saj se nekateri eno leto niso videli. Ostalo je še nekaj popoldanskega druženja, razna vprašanja mojstrom, prihodnje leto pa ponovno! Velika zahvala gre organizatorjem, tistim, ki so se dogodka udeležili, ter vsem, ki so kakor koli pomagali – skupaj smo zmogli.

Besedilo in foto: J. J.

Društveno

Likovna kolonija Štanjel – skozi naše oči

Umetnost kot prostor okrevanja, povezanosti in izraza

V Društvu za duševno zdravje in kreativno preživljanje prostega časa Vezi že vrsto let negujemo prepričanje, da umetniško izražanje ni le prostočasna dejavnost, temveč pomemben del procesa psihosocialne rehabilitacije. Ustvarjanje daje glas tistemu, česar ne znamo vedno ubesediti, odpira poti k sebi, spodbuja notranji mir ter povečuje občutek lastne vrednosti.

Tudi letos smo v okviru tradicionalnega projekta »Likovna kolonija Štanjel« med 9. in 13. junijem omogočili prostor za ustvarjalnost, sprostitvev in medse-

bojno povezovanje. Kolonije so se poleg članov našega društva udeležili tudi uporabniki iz Društva ŠENT Nova Gorica, Doma na Krasu Dutovlje ter učenci Podružnične šole Štanjel. Sodelovanje različnih generacij je ustvarilo toplino, sodelovanje in priložnost za pristen stik med ljudmi.

V tednu ustvarjanja smo svet gledali in upodabljali skozi naše oči – vsak s svojo zgodbo, občutkom in notranjim doživljanjem. Likovna kolonija ni le prostor umetnosti, temveč prostor prijateljstva, povezanosti in skupnosti. Ob likovni ustvarjalnosti se tkejo nova poznanstva, krepi zaupanje in razvija občutek pripa-

dnosti. Posebej dragoceno je sodelovanje prostovoljcev, ki so s svojo odprtostjo in srčnostjo prispevali k domačnosti dogodka ter pomagali ustvariti vzdušje, v katerem je vsakdo lahko začutil, da je pomemben.

Pod vodstvom umetniških mentorjev so nastajale mandale, kolaži iz tkanin, akvareli, glineni predmeti, avtoportreti, likovna dela v tehniki batik, fotografije in še mnogo več. V delavnicah so sodelovali: Erna Kopše, Katerina Kalc, Nevenka Trajkovska, Tia Lisjak, Marjanca Vergan, Jana Štok, Stojan Gorup, Vlasta Markočič, Radko Oketić in Cveto Vidovič. Udeležence sta dodatno sproščali zvočna ko-

pel z gongi v izvedbi Tamare Čefarin ter športna vadba s Primožem Čušem.

Skupno doživetje smo zaokrožili s plesnim večerom ob glasbi Dua Limit in odprtjem razstave v Gražarjevi galeriji. Umetnost je v procesu okrevanja pogosto most med notranjim doživljanjem in zunanjim svetom. Omogoča stik s seboj, krepi občutek kompetentnosti ter spodbuja prepoznavanje in izražanje čustev. Zato ima v psihosocialni rehabilitaciji

izjemno pomembno vlogo. Naši udeleženci so skozi ustvarjanje občutili svobodo, umirjenost in ponos – in prav to so temelji celostnega duševnega zdravlja.

Zahvaljujemo se Fundaciji za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (FIHO), ki je naš projekt tudi letos finančno podprla ter se nam pridružila v Štanjelu in z nami preživela ustvarjalen dan. Hvala tudi Občini Komen, gospodu županu mag. Eriku Modicu in Vaški skup-

nosti Štanjel za vso podporo.

Vse, ki verjamete v moč umetnosti in pomen skupnosti, že zdaj lepo vabimo, da se nam naslednje leto pridružite! Naj bo Likovna kolonija tudi prihodnje leto prostor, kjer se znova srečamo, ustvarjamo, se učimo drug od drugega – in gledamo svet skozi svoje oči. Umetnost zdravi, nas vse povezuje in odpira prostor za človeka, da je sprejet prav takšen, kot je.

Besedilo: mag. Katarina Tomažič
Foto: Ivana Tragin

Obeležili mednarodni dan gluhih

Letošnjega mednarodnega dneva gluhih v Kopru se je 13. septembra 2025 udeležilo več kot 370 gluhih in naglušnih iz 13 društev, ki so vključene v Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije, ki šteje 6.500 članov in jo vodi predsednik Gorazd Orešnik. S tem so obeležili tudi 70. obletnico uspešnega delovanja Društva gluhih in naglušnih južne Primorske.

Podporo skupnosti gluhih so na slavnostni akademiji v Gledališču Koper z bo-

gatim kulturnim programom, v katerem so nastopili koprski gluhi člani in Rudi Bučar, izrazili tudi koprski župan Aleš Bržan, generalna direktorica Direktorata za invalide mag. Alenka Znoj, podpredsednica Državnega zbora mag. Meira Hotpa je poudarila, da je potrebno ustvariti pogoje, kjer bo vsak človek imel možnost živeti polno življenje, kajti gluhoti je najtežja oblika invalidnosti. V Sloveniji je 200 tisoč oseb z okvaro sluha. Znakovni jezik

je od leta 2021 vpisan v Ustavo RS v 62. členu, ki določa, da sta zagotovljena svobodna uporaba in razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki ga uporablja 1.100 oseb. Pred Vlado RS in odločujočimi organi pa so še problemi, ki jih je potrebno rešiti (ni urejeno financiranje, prosijo za večjo dostopnost do sej Državnega zbora RS, podporo pri osebni asistenci idr.). Ob tem so gluhi poudarili, da je njihov jezik v njihovih rokah in z znakovnim jezikom gluhi zmorejo.

Na družabnem srečanju v športni dvorani so podelili priznanja za dolgoletno delo. Poleg Mirjane Bordon ter Zdravke in Miloša Sardoča je posebno priznanje prejel Milan Šuc (1937) iz Pliskovice, ki je kraško podružnico vodil dobrih 46 let in je postal častni član društva. Za prijetno vzdušje je poskrbel glasbenik Matej Felicjan. Druženje so popestrili z ogledom tradicionalne prireditve Altroke Sladka Istra.

Besedilo in foto: Olga Knez

Ko postelja postane bojišče: komična in iskrena drama o zakonu Jurija in Viktorije

Predstava »Jurij in Viktorija«, nastala po motivih Roberta Andersona, Edwarda Albeeja in priredbi igralca ter režiserja Andreja Zalesjaka, prikazuje, kako lahko povsem običajen nakup zakonske postelje postane povod za razkritje dolgo skritih napetosti v zakonu. Premiera nove gledališke predstave dramske skupine KRD Brce je potekala v soboto, 27. septembra 2025, ob 20. uri, v kulturnem domu v Kobjeglavi. V ospredju sta zakonca, ki sta po 25 letih skupnega življenja obtičala v navidez nepomembnem prepiru: on si želi eno skupno posteljo, ona pa še naprej vztraja pri ločenih ležiščih. Njuna razprava v pohištvenem salonu se hitro prelevi iz

nedolžnega klepeta v pravi čustveni obračun, prežet s humorjem, ostrimi besedami, razočaranji in grenko-sladkimi resnicami o partnerskem življenju.

Besedilo, sestavljeno kot kolaž iz Andersonove komedije *Golobji koraki* in dialogov iz Albeejeve znamenite drame *Kdo se boji Virginie Woolf*, omogoča živahno prepletanje komičnosti absurda in intenzivne psihološke napetosti. Rezultat je dinamična in zabavna predstava, ki gledalca hkrati nasmeje in presune – ter ga morda celo spodbudi k razmisleku o lastnih odnosih.

V uprizoritvi nastopajo štirje igralci, kar zagotavlja intimno vzdušje in osredoto-

čeno raziskovanje likov ter njihovih medsebojnih odnosov. Predstava je namenjena širokemu krogu občinstva – od mlajših odraslih, ki jih privlačijo kompleksnejši gledališki žanri, do zrelejših gledalcev, ki jih zanimajo tematike partnerskih odnosov in intimnih kompromisov.

»Jurij in Viktorija« tako združuje elemente absurda, psihološke drame in komedije ter občinstvu ponuja širok razpon čustev – od glasnega smeha do neprijetnega, a iskrenega zavedanja o naravi dolgoletnih zvez. Po septembrski premieri so že sledile številne ponovitve gledališke predstave, igralci pa upajo tudi na uspešno udeležbo na festivalih ljubiteljskih gledališč.

Besedilo in foto: KRD Brce

Jesen v PGD Komen

Jesenski meseci so bili za gasilce PGD Komen izjemno aktivni in pestro obarvani. Poleg številnih intervencij smo veliko časa namenili preventivi, izobraževanju ter sodelovanju z občani, šolami in drugimi gasilskimi društvi.

Gasilci v osnovni šoli Komen ter v podružnični šoli Štanjel

Ob začetku novega šolskega leta smo gasilci PGD Komen kot že tradicionalno obiskali Osnovno šolo Komen, kjer smo na treh predstavitvenih točkah učencem približali naše delo, opremo in vozila. Nato so se lahko preizkusili še na pravem gasilskem poligonu. Vse predstavitvene točke so obiskali prav vsi učenci in učitelji

šole, veterani našega društva pa so skrbeli za varen prehod šolarjev čez prehod za pešce.

V OŠ Komen in na podružnični šoli v Štanjelu smo se gasilci oglasili še v ponedeljek, 29. septembra, ko smo izvedli vajo evakuacije. Ta se je začela z avtomatskim obvestilom, ki bi se sprožilo v primeru po-

žara. Gasilci smo spremljali ravnanje zaposlenih in učencev, njihovo gibanje ter upoštevanje navodil. Ko so bili vsi varno zbrani in preštet na zbirnem mestu, smo jim predstavili namen evakuacije, pravilno zapuščanje objekta ter poudarili pomen zbirnega mesta kot ključnega elementa varne izvedbe postopka evakuacije.

Dan odprtih vrat in prikazna vaja

Oktober je mesec vseslovenske preventivne akcije »Oktober – mesec požarne varnosti«, ki vsako leto poteka skozi celoten mesec in je namenjena ozaveščenju prebivalcev o nevarnostih požarov ter o pravilnem ravnanju ob njih. V ta namen smo v nedeljo, 25. oktobra, pri gasilskem domu izvedli prikazno vajo prometne nesreče, na kateri so sodelo-

vali PGD Komen ob pomoči ZGRS Sežana in NMP Sežana. Vajo smo strokovno komentirali ter obiskovalcem približali delo gasilcev in reševalcev v realnih razmerah. Prikazali smo postopke stabilizacije vozila, tehničnega reševanja ter nudenja prve pomoči.

V okviru dneva odprtih vrat so lahko občani vstopili v naše prostore, se sez-

nanili z delovanjem gasilnikov ter se preizkusili v temeljnih postopkih oživljanja, otroci pa so uživali na posebnem poligonu. Veliko zanimanja je požel tudi AMZS-jev simulator prevračanja, na katerem so lahko obiskovalci spoznali pomen uporabe varnostnega pasu, v primeru prevračanja avtomobila.

Velika gasilska vaja »Požar v naravi – Vremščica 2025«

V soboto, 18. oktobra, je na območju Vremščice in letališča Divača potekala ena največjih gasilskih vaj zadnjih let – regijska vaja »Požar v naravi – Vremščica 2025«. Vaja je potekala od 8. do 16. ure, njen scenarij pa je predvideval, da je na območju Vremščice ob železniški progi izbruhnilo več požarov. V zahtevnih pogojih kraškega terena je več kot 450 gasilcev in gasilk iz Obalno-kraške regije ter sosednjih regij preverjalo pripravljenost in usklajenost pri gašenju obsežnih požarov v naravnem okolju.

Iz našega društva je na vaji sodelovalo kar 22 gasilcev in gasilk, ki so bili dejavni na vseh ravneh vaje. Sodelovali smo pri organizaciji, operativi, logistiki, načrtovanju, v sektorjih gašenja ter kot operaterji dronov. Takšne vaje so za člane našega društva neprecenljive, saj omogočajo pridobivanje dragocenih izkušenj, krepijo sodelovanje med enotami ter omogočajo preverjanje delovanja v razmerah, ki zelo spominjajo na realne požare v naravi.

Dogajanja se je v sklopu druženja mladine Kraške gasilske zveze udeležil tudi podmladek našega društva, ki je ta dan obiskal prizorišče. Mladi so sodelovali kot izgubljeni pohodniki, gasilci pa so jih po uspešnem iskanju pospremili do štaba, kjer so jih najprej sprejeli reševalci in jim predstavili reševalno vozilo. V nadaljevanju so spoznali še štabno vozilo, v katerem potekajo vse ključne odločitve o poteku intervencije, ter se srečali z vodstvom Gasilske zveze Slovenije.

Druge operative aktivnosti

V oktobru smo izvedli operative vaje na temo prometnih nesreč, na katerih smo gasilci obnovili znanja iz tehničnega reševanja, stabilizacije vozil ter prve pomoči. Zaradi razvoja novih tehnologij smo v prostorih PGD Komen organizirali tudi strokovno predavanje o električnih vozilih in sončnih elektrarnah. Predavanje je operativnim članom posredovalo pomembne informacije za varno posredovanje pri nesrečah z električnimi vozili.

Nekaj članov PGD Komen se je udele-

žilo tudi dvodnevne 6. seminarja tehničnega reševanja v Postojni, s poudarkom na oskrbi in iznosu poškodovanih v različnih situacijah. Seminar je združil več kot 140 gasilcev in reševalcev iz vse Slovenije. Udeleženci so na številnih delovnih točkah preverjali svoje znanje v zahtevnih scenarijih, kot so izvek poškodovanih iz vozil v različnih položajih, reševanje iz tovornih vozil in jaškov, oskrba poškodovanih motoristov, reševanje z višin ter oskrba oseb z življenjsko ogroža-

jočimi poškodbami.

Naše članice pa so svoje znanje obnavljale na Srečanju članic Obalno-kraške gasilske regije v Gasilsko-reševalnem centru Postojna. Dogodek je bil namenjen izobraževanju, izmenjavi izkušenj in povezovanju gasilk iz različnih društev. Udeleženke so prisluhnile zanimivim predavanjem o vlogi žensk v gasilstvu in izkušnjah posredovanja v tujini ter sodelovale v strokovnih delavnicah tehničnega reševanja.

Nova pridobitev – podpis pogodbe za vozilo GCGP-1

V oktobru smo v PGD Komen slavnostno podpisali pogodbo z družbo Volvo, d. o. o., za nakup novega gasilskega vozila GCGP-1, namenjenega gašenju gozdnih požarov. Zaradi vse pogostejših in obsežnejših požarov v naravnem okolju je tovrstna oprema za naše društvo nujno potrebna, saj naša občina leži

na za nastanek takšnih požarov najbolj ogroženem območju v Sloveniji. Vozilo je zasnovano na terenskem podvozju Renault in opremljeno s sodobno tehnologijo, primerno za posredovanje v zahtevnih razmerah. Predstavlja izjemno pridobitev za hitro in učinkovito posredovanje pri zaščiti prebivalcev in okolja

v naši občini.

Gasilci PGD Komen se ob tej priložnosti iskreno zahvaljujemo Občini Komen za podporo in sofinanciranje novega vozila, ki bo pomembno prispevalo k večji varnosti vseh prebivalcev naše občine.

Zahvala

Iskreno se zahvaljujemo vsem občankam in občanom za vso podporo v tem iztekajočem se letu. Vaša pomoč, tako materialna kot moralna, nam omogoča, da lažje opravljamo naše delo in da smo vedno pripravljeni pomagati, ko je to najbolj potrebno. HVALA.

Z gasilskim pozdravom »NA POMOČ!«.

Besedilo in foto: PGD Komen

Od EPK do slovenske prestolnice

Dva izmed ponujenih šestindvajsetih študijskih programov Društva Univerza za tretje življenjsko obdobje Kras sta tudi Študijski izleti z Vesno Mržek Pirjevec in Potepanja po literarnih poteh z Nadjo Mislej Božič, s tem, da je prvi namenjen spoznavanju sosednjih kultur, v drugem pa odrivajo in prepoznavanje naravno in kulturno dediščino širšega slovenskega kulturnega prostora. Glede na razpoložljivi čas mentorici povežeta vsebine obeh, pripravita program in vključita lokalne vodnike. V oktobru so z vlakom odpotovali v Novo Gorico, od koder so odpešali na ogled razstave likovnih del Zorana Mušiča v palačo Attems, razstavo, ki je nastala v sklopu dogodkov EPK (Evropske prestolnice kulture). V navedeni sklop spadata tudi razstavi Pokrajine teles v Dobrovem in Telesa pokrajin v Štanjelu, pri čemer je sodelovala umetnostna ugodovinarica, dr. Nelida Nemec. Srečanja z Zoranom Mušičem je v organizaciji Društva UTŽO Kras predstavila tudi v Sežani in predavanje naslovila KRAS – TO MAGIČNO IME, Zoran Mušič – pripovedovalec, pričevalec, vizionar in slovenski umetnik svetovnega slovesa. Toda vrnimo se na Goriško, v Züriško sobo, ki je nastala po naročilu sester Charlotte in Nelly Dornacher kot družabni kletni prostor njune vile v švicarskem Zollikonu. Vodnik nas je s slovensko besedo popeljal skozi umetnikov opus približno stotih likovnih del, skoraj kronološko razporejenih, do prostora, kjer je bil predstavljen Mušičev atelje. Sprehod od dela do dela je kot „branje“ avtorjevega življenja, ki te ne pusti ravnodušne, še bi se vrnila, da bi ujela tisto ustvarjalno strast, ki pro-seva skozi dela in jo srka zgolj videči. Sko-

raj vsa dela prihajajo iz umetnikove osebnosti zapuščine, za katero skrbi Arhiv BCM – Barbarigo (umetniško ime žene Ide) Cadorin Mušič iz Benetk. Z lokalno turistično vodnico Ireno Komel smo nadaljevali pot do Muzeja tihotapstva in skozi Park Rafut v kostanjeviško cerkev, grobnico in samostansko knjižnico, kjer se ogled še ni zaključil. Kaj kmalu smo bili že mimo Ede, Lenassijevega spomenika Edvardu Rusjanu s plutovcem ob strani pa do Bevkovega trga, Narodnega gledališča, Goriške knjižnice Franceta Bevka in s postankom v občinski palači ter se po aleji doprsnih kipov vrnili na železniško postajo.

Najpogosteje se poslužujemo prevoza v vlaku in eden izmed teh je bil na petek, 7. novembra, iz Sežane v Ljubljano. Skozi 1495 dni, Ljubljano med 2. svetovno vojno, kot je bil naslov razstave v Mestnem muzeju Ljubljana, ki jo je zasnoval dr. Blaž Vurnik, nas je mladostno zagnano vodil študent zgodovine Filip Mašera Lisjak.

Z ogledom razstave Forma Perennis s

podnaslovom Jože Plečnik kot grafični oblikovalec, katere avtor je Andrej Hrausky, smo v enem od najpomembnejših arhitektovih in urbanistovih del, Narodni in univerzitetni knjižnici Ljubljana, spoznali manj znani del arhitektovega grafičnega oblikovanja. Na Novem trgu 6 nas je razveselila umetnostna zgodovinarica Brina Čehovin s postavitvijo del Klavdija Tutte v Ateljeju Lučka in Avgust.

Zaključili smo z vodenim ogledom razstav Barok v Sloveniji in Mušičeve stalne postavitve slik in grafik, ki so jih umetniki sorodniki podarili Narodni galeriji. S sprehodom mimo fotografij v parku Tivoli se je raziskovalno učenje zaključilo.

Naslednji študijski izlet bo zajel razstavo ART VITAL s prikazom dvanajstletnega dela umetniškega tandema Marina Abramović in Ulay v Cukrarni ter Moderno galerijo, ko se bodo članom Univerze za tretje življenjsko obdobje Kras pridružili tudi nečlani, sorodniki in prijatelji.

Besedilo: Nadja Mislej Božič

Ohranimo zdrave možgane

Dolgoletna predsednica Primorskega društva za pomoč pri demenci Spominčica in družinska zdravnica mag. Tatjana Cvetko, dr. med., spec. med., je bila 24. novembra 2025 gostja Društva Univerza za tretje življenjsko obdobje Kras, ki je predavanje gostilo na Ljudski univerzi v Sežani. Tokratna tema je bila preventiva demence, predavanje pa je nosilo naslov *Kaj lahko storimo, da ohranimo zdrave možgane*.

V Primorski Spominčici delujejo tri skupine za samopomoč: v Izoli, Postojni in Ilirski Bistrici. Želijo pa znova obuditi tudi skupino v Sežani, ki je pred leti prenehala delovati. Gostja se je na Kras pripeljala na povabilo predsednice kraške tretje univerze Nadje Mislej Božič ter zbranim predstavila kronične nenalezljive bolezni in razvoj preventivnih programov, ki segajo tudi na področje demence. Pojasnila je vzroke in simptome Alzheimerjeve

bolezni, ki je lahko posledica več kot sto različnih bolezni, ki vplivajo na spomin, vedenje in mišljenje.

Govora je bilo tudi o različnih oblikah demence ter mejah med zdravim staranjem in boleznijo. Ob razlagi demence in njenem prepoznavanju je izpostavila staranje kot glavni dejavnik tveganja, saj se tveganje s starostjo stopnjuje. Raziskave kažejo, da lahko kar 45 odstotkov primerov demence preprečimo. Demenca je dolgotrajna bolezen možganov, ki pride kot nepovabljen gostja in vpliva na celotno družino. Predavateljica je postregla s številnimi primeri iz vsakdanjega življenja ter poudarila pomen vključevanja svojcev in skupnosti.

Ob koncu je omenila knjigo o demenci *Kje so moji ključki?*, ki vsebuje strokovne komentarje psihiatra in deluje kot učni pripomoček pripovedne medicine. V njej so zbrane zgodbe 27 avtorjev. Mislej Božičeva je zbrane povabila še na pohod od Sežane do Bazovice in različne študijske izlete, ki spodbujajo vedoželjnost ter tako prispevajo k zmanjšanju tveganja za demenco.

Besedilo in foto: Olga Knez

Sprehod po Ferrarijevem vrtu z botanikom Stipetom

Kras je zakladnica zdravja, naravne lepote in naravnih vonjav. Tega se zavedajo tudi v sežanski univerzi za tretje življenjsko obdobje Kras, ki jo že od vsega začetka vodi predsednica Nadja Mislej Božič in v kateri so pričeli že 17. študijsko leto. Že vrsto let vodi študijski program Kras in zdravilne rastline botanik, mag. Stipe Hečimović, ki je iz Like prišel v Slovenijo pred tremi desetletji. Slušatelji ga imajo nadvse radi, saj jim zaupa marsikatero rešitev za njihovo zdravje in z njim spoznavajo kraške rastline.

Tako so se na prvem srečanju v novem študijskem letu 3. oktobra 2025 odpravili v Štanjel, kjer so ob vodenju izvedeli marsikatero zanimivost o arhitekturi Štanjela, predvsem pa so se posvetili Ferrarijevemu vrtu, za katerega je načrt izdelal domači arhitekt in urbanist Maks Fabiani iz Kobdilja. Fabiani se je kot ugledna osebnost z Dunaja vrnil po 1. svetovni vojni z namenom načrtovanja povojne obnove Goriške, dela Krasa in Posočja. Ferrarijev vrt pa je bil v Štanjelu dokon-

čan leta 1935, kar je razvidno tudi iz napisov na vhodnih vratih, ki obiskovalce po severni strani pripeljejo vanj. Občina Komen pa danes vrt vzgledno vzdržuje in številni obiskovalci si ga z veseljem ogledajo, je pa tudi privlačna poročna destinacija. Slušatelji so z botanikom Stipetom spoznavali številne rastline, pa

naj si gre za zimzelene kot tudi eksotične in zelišča z vrta (laški smilj, kraški šetraj, ameriški slamnik ...).

Ogled so končali pri vrtičku z dišavnicami in začimbnicami ter medovitimi rastlinami ob obnovljenem čebelnjaku domačega čebelarkega mojstra Jožeta Švaglja.

Besedilo in foto: Olga Knez

Prednovoletno srečanje Društva izgnancev Komen

Članice in člani Krajevne organizacije Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 Komen smo se tudi letos srečali v gostilni Pri Brajdi v Komnu na prednovoletnem druženju in občnem zboru. Pozdravila nas je predsednica Sabina Godnič, ki je predstavila delo odbora ter aktualne informacije o odškodninah in pripravi zbornika za prihodnje leto. Nagovorila nas je tudi blagajničarka Violana Jelušič, srečanju pa se je pridružil tudi župan, mag. Erik Modic, ki je zbrane nagovoril in poudaril, da je poslanstvo društva pomembno. Srečanje je potekalo v prijetnem vzdušju – ob pogovorih, obujanju

spominov ter petju in plesu ob glasbi harmonikaša Mateja Štolfe. Dogovorili smo se, da se ponovno vidimo 15. februarja 2026 na spominski prireditvi.

V letošnjem letu smo predstavniki društva obiskali spominsko prireditev v Brestanici, se udeležili slovesnosti ob prazniku priključitve Primorske ter obiskali našo najstarejšo, kar stoletno člani-

co Terezijo Petelin.

V prazničnem decembru člani odbora tradicionalno obiščemo in obdarimo naše najstarejše člane, bolne ter stanovalce varstvenih domov, ki se srečanj ne morejo udeležiti. Tudi letos smo december namenili obiskom, sproščenim pogovorom, lepim željam in drobnim pozornostim.

»Spoštovane članice in člani društva ter vsi občani, prazniki so pred vrati, prihaja novo leto. Želimo vam lepe božične praznike ter v novem letu veliko zdravja, sreče in miru.«

Odbora KO DIS 1941–1945 Komen
Sabina Godnič

Besedilo in foto: Martina Godnič

Izredna arheološka odkritja tudi v občini Komen

Oktobra letos je prestižna ameriška znanstvena revija *Proceedings of the National Academy of Sciences (PNAS) of United States of America* objavila članek *Prehistoric hunting megastructures in the Adriatic hinterland* o izrednem odkritju dveh slovenskih arheologov, Dimitrija Mlekuža Vrhovnika, profesorja arheologije na Ljubljanski Filozofski fakulteti, in Tomaža Fabca, konservatorja arheologa na ZVKDS in Kraševca iz Mavhinj.

Na osnovi poglobljenih analiz laserskega skeniranja zemeljske površine (LiDAR) in pionirskega dela na terenu sta v članku predstavila odkritje, ki nesporno premika meje razumevanja življenja prebivalcev Krasa v prazgodovini, v času

pred 3500 leti.

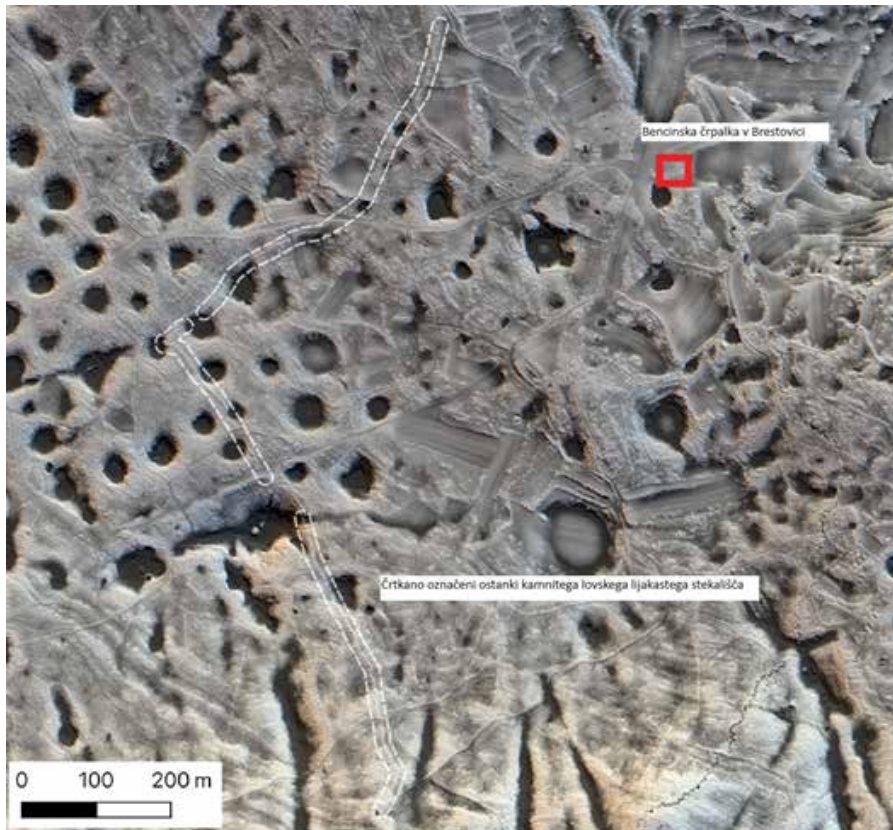
Z uporabo sodobnih tehnoloških pomagala sta odkrila štiri monumentalne suhozidne kamnite zložbe v obliki lijaka in v past predelanih lukenj v najožjem delu, ki so domnevno služile kot sistemi za skupnostni lov na večjo divjad, predvidoma jelenjad in morda še kakšno drugo vrsto divjadi.

Dve od štirih raziskanih in objavljenih lijakastih 'stekališč' se nahajata v naši občini, in sicer eno manjše, v useku med hribi, po katerih danes poteka meja med Slovenijo in Italijo, v bližini nekdanjega mejnega prehoda Gorjansko, in eno veliko, ki je pregrajevalo celotno brestoviško dolino nekaj 100 metrov zahodno od

vasi Brestovica proti Klaričem.

V objavljenem članku avtorja predvidevata:

- da so na Krasu že v času mezolitika živele dobro povezane skupnosti lovcev nabiralcev, za katere se je doslej domnevalo, da so živele v posameznih mobilnih skupinah in niso bile sposobne take družbene organizacije in
- da so bile te skupnosti sposobne vložiti tisoče delovnih ur v izgradnjo kamnitih suhih zidov ter sodelovati pri skupinskih lovskih pogonih, kjer so z zganjanjem uspeli črede živali usmeriti proti zgrajenim kamnitim zaporom in jih na koncu uloviti v past.

Avtor renderinga Dimitrij Mlekuž Vrhovnik, dodani pojasnilni teksti Goran Živec. Črtkano označeni ostanki kamnitega lovskega lovilnega stekališča.

Avtor renderinga Dimitrij Mlekuž Vrhovnik, prikaz črede jelenov v lijakastem stekališču.

Tovrstno skupnostno lovstvo je v Evropi sicer znano že iz jamskih poslikav v Španiji in na Moravskem, vendar pa je bila dokazana raba velikanskih, namen-sko zgrajenih lovilnih konstrukcij doslej skoraj nepoznana, čeprav podobne strukture poznamo iz puščav Bližnjega vzhoda in Severne Afrike.

Avtorja na podlagi radiokarbonskega datiranja ostankov, odkritih v eni izmed pasti oziroma lukenj na stekališču lijakaste kamnite konstrukcije južno od hriba Tabor pri Sežani, ter na podlagi obstoječega znanja o prazgodovinskem lovu in razvoju krajine na Krasu menita, da bi lahko bile te konstrukcije mezolitskega izvora. To pomeni, da bi lahko nastale v času, ko morje še ni zalilo Tržaškega zaliva, približno med 12.000 in 9.000 leti pred sedanostjo. V izkopaninah iz najstarejšega obdobja sta odkrila tudi delček kremenovega rezila.

Za lovilni zid nad mejnim prehodom Gorjansko, katerega odkriti ostanki so danes dolgi 530 m, sta avtorja ocenila, da je bilo za njegovo postavitve potrebnih vsaj 700 ur intenzivnega dela, za lovilni zid, ki je zaježil Brestoviško dolino in katerega je danes ostalo še 1600 m, pa med 1900 in 2300 delovnih ur.

Takšna odkritja, ki jih omogočata sodobna tehnologija in raziskovalna strast posameznikov, navdihujejo, saj nam kljub večtisočletnemu časovnemu zamiku na Krasu vlivajo upanje, da bomo odkrili še mnogo sledi takratnih in poznejših prebivalcev naših krajev.

Besedilo: Goran Živec in Dejan Vončina
(oba Krasen Kras)

Skupinska razstava Kulturnega društva Kras v galeriji Salsaverde v Izoli

V mesecu oktobru smo v galeriji Salsaverde v Izoli gostili skupinsko razstavo Kulturnega društva Kras, ki se je predstavilo s pestrim in kakovostnim izborom umetniških del. V našem prijetnem razstavnem prostoru je bilo na ogled približno štirideset del osemnajstih avtorjev. Razstavljene so različne tehnike – kiparstvo, slikarstvo, grafika, risba in kolaž – motivno pa dela povezuje tematiki »kamen« in »sanje«, ki simbolično odražata bogato krajino Krasa.

Vsako delo odraža domišljijo, natančnost in umetniško občutljivost. Čeprav vsako delo nosi svoje sporočilo, skupaj tvorijo harmonično celoto, ki obiskovalcem ponuja bogato vizualno paletu oblik, tekstur in barv. V razstavi se prepletajo nasprotja med realnostjo in mehko domišljijo, med realizmom in nadrealizmom, ekspresijo in eksperimentom. Razstava ostaja zanimiva od začetka do konca, saj vsako delo odpira nov pogled in novo zgodbo.

led in novo zgodbo.

V posameznih umetninah se izraža močna simbolika – od kraške pokrajine, kamna in narave do gibkih linij, ki spominjajo na vodo, umirjenost in neskončnost. Med deli lahko najdemo tudi motiv konja, akvarel tržnice vzhodnjaške socialistične države in še številne druge likovne pripovedi. V času podivjanega virtualnega sveta in družbenih omrežij razstava prinaša iskren, stvaren pogled na naravo in sanje

ter nas spodbuja k druženju in skupnemu ustvarjanju.

Zahvaljujemo se vsem avtoricam in avtorjem, ki so s svojimi deli obogatili razstavo ter nam omogočili vpogled v svoj ustvarjalni svet. Posebno zahvalo namenjamo Kulturnemu društvu Kras za njihovo predanost likovni umetnosti in navdih, ki ga črpajo iz svoje izjemne kraške krajine.

Besedilo in foto: Miha Erič

2. Gorjanski tek: več kot samo tekmovanje

V septembru, v sobotnem večeru in svežini narave, smo se zbrali na 2. Gorjanskem teku, ki tudi letos ni bil le tek. Bil je trenutek, ko se poti ljudi srečajo, ko se pogledi povežejo, ko otroci opazujejo odrasle pri sodelovanju, podpori in veselju. Prišlo je 32 tekačic in tekačev iz različnih koncev Slovenije in Italije, a ko smo stopili skupaj, ni bilo več pomembno, kdo prihaja od kod — vsi smo bili del istega utripa.

Prostovoljci so z velikim srcem držali dogodek v rokah, podporniki pa so poskrbeli, da so tekači prejeli lepe nagrade;

prve tri so razveselile ročno izdelane medalje, ki nosijo v sebi več kot le simboliko — so izraz truda, hvaležnosti in skupnosti.

Dogodek je dodatno zažarel, ko je plesna skupina Koun3 Souls (Brje pri Komnu) ustvarila trenutke čiste radosti. Njihova dva nastopa sta napolnila prostor z energijo, potem pa smo se vsi skupaj prepustili še plesni animaciji. Tekačice in tekači, otroci, obiskovalci — vsi smo se naučili nekaj osnovnih korakov country plesa in zaplesali kot ena skupina. Čarobnost trenutka: kot bi vsakdo našel svoje mesto in svojo nit v skupni mreži.

Posebno veselje pa je prinesla Špela s svojo čudovito poslikavo obraza. Njena barvna paleta je kot majhen čudež preplavila vse okoli sebe. Otroci so se drug za drugim prelevili v tigre, metulje, superjunake in pravljici bitja — in ko so zagledali svoje nove podobe, so kar zažareli. Naenkrat je bilo povsod slišati smeh, drobne korake in navdušene klice: "Poglej mene!" Tekali so naokoli, si kazali obraze, kot bi vsak od njih za trenutek postal junak svoje male zgodbe. Bilo je res ganljivo videti, kako malo barve in veliko topline lahko prižge tako pristno otroško radost.

Razvojna psihologija nas uči, da otroci rastejo v varnosti odnosov, v občutku pripadnosti in v izkušnji, da so obkroženi z ljudmi, ki jih vidijo, sprejemajo in pod-

pirajo. In ko otroci opazujejo odrasle, ki se smeji, sodelujejo, plešejo in navijajo drug za drugega, dobijo dragocen občutek, da je svet varen in prijazen. Skupna telesna dejavnost, kot potrjujejo tudi sodobne raziskave, krepi socialno povezanost in otrokom nudi izkušnjo, ki jo odnesejo s seboj — izkušnjo, ki gradi samozavest in notranjo trdnost.

Zato smo hvaležni za vsak korak, vsak nasmeh in vsak objem na cilju. Vsak tak dogodek nam pomaga tkati tisto nevidno, a zelo pomembno mrežo med nami — mrežo zaupanja, bližine in občutka, da smo skupaj močnejši.

In ker je najlepše, ko se poti ne končajo, ampak se nadaljujejo, vas toplo vabimo, da se ponovno srečamo že v nedeljo, 21. decembra 2025, ob 9.00 na Božičkovem pohodu, ki bo krenil z igrišča v Gorjanskem. Pot nas bo vodila približno deset kilometrov daleč, a najbolj pomembno je, da nas bo spet vodila skupaj.

Naj bo to še eno srečanje src, korakov in topline. Veselimo se, da vas ponovno objamemo na cilju.

Za več informacij nas poiščite na FB: ŠD Gorjansko.

Besedilo in foto: Aleša Sicherl, ŠD Gorjansko

Eseji in poezija z roko v roki

33. Rožančevo nagrado za najboljšo esejistično zbirko je prejela Urša Zabukovec za knjigo esejev *La Routine: Dostojevski in transhumanizem*. V času covida je ponovno vzela v roke Dostojevskega, ki se ji je pokazal v popolnoma drugi luči. Odkrila je, da se je pravzaprav že Dostojevski ukvarjal s problemi, ki nas zadevajo danes.

V komenski knjižnici so ji na pogovo-

ru s predsednikom Društva Marjana Rožanca Edvardom Kovačem delali družbo še Anja Zag Golob, Meta Kušar in Milan Knep. Vsem je bila skupna misel, da je sinonim za stanje v trenutnem svetu eno samo nelagodje: da ni več empatije, hvaležnosti in pravice ter da nam tudi nezavedno ne šepeta več. Upanje, da se rešimo iz nelagodja, je v umetnosti in kulturi, ki pa žal zaradi ekonomskega po-

ložaja večine prebivalstva postajata vse bolj nedostopni. Prav zato je sreča, da imamo knjižnice, kjer se lahko posameznik (z)najde – tak, kot je.

Na večeru je v pogovoru tekla beseda o bogu in tem, kako najti stik z njim v današnjem svetu, o vedno prisotnem strahu pred smrtjo, o sreči, da imamo poezijo, in o tem, da so eseji pravzaprav misli, ki ne gredo v poetično obliko.

Žirija, ki so jo sestavljali Barbara Pogachnik kot predsednica ter člani Urška Perenič, Peter Rak, Robert Simonišek in Nada Šumi, je letos obravnavala 25 knjig esejev. Med vsemi je izbrala pet nominirancev, ki vam jih priporočamo v branje:

- *Zakaj pisati: eseji in drugi zapisi* (Drago Jančar) – avtor, ki je nagrado prejel že trikrat, se je nominaciji odpovedal,
- *Abonma za poezijo* (Meta Kušar),
- *Eseji o vstajenju* (Milan Knep),
- *Poskus vsakdanjosti* (Anja Zag Golob),
- ter nagrajena knjiga *La Routine* (Urša Zabukovec).

Besedilo in foto: Marija Umek

Vsaka duša pride na Zemljo s svojim poslanstvom

V knjižnici smo konec septembra gostili prav posebno gostjo. Mlada Meri Verdinček ima poseben dar. Pravzaprav je most med tem in dušnim svetom. Ko se je njena babica vrnila v dušni svet, je prepoznala in se začela zavedati svojega poslanstva. Na tem svetu je zato, da je stik z dušami, da komunicira z njimi in prenaša njihova sporočila svojcem. Ljudem predaja sporočila, ki v srca naselijo mir, zaupanje in srečo. Poslanstvo medija opravlja z veliko hvaležnostjo in s stikom z dušami odgovarja na vprašanja, ki ljudem dajo namig, kako živeti naprej.

Komunikacija z dušami poteka tiho, znotraj nje, kjer vidi podobe, ki ji predajo sporočila za tiste, ki so jih pripravljene sprejeti. Zaupanje in hvaležnost sta besedi, ki ju je gostja največkrat ponovila. Tistim, ki ne verjamejo, namreč sporočil

ne more predati.

Po uvodnem predavanju o njeni življenjski zgodbi in primerih, ki so se poslušalcev dotaknili, je marsikomu med prisotnimi predala osebna sporočila svojcev iz dušnega sveta. Predstavila je tudi dve knjigi, in sicer *Vi ste medij* in *Pogumna deklica Ula*. V prvi lahko preberete kar nekaj primerov medijstva in spoznate, da ste s svojci lahko vedno v stiku, v drugi pa se mala Ula sooči z največjo izgubo, izgubo starša v otroštvu. Vabljeni, da ju preberete.

Besedilo in foto: Marija Umek

Legendarni Butalci tudi kot mozaiki

»Tri ure hoda za pustno nedeljo leži vas, ki ji pravijo mesto. Sredi vasi se cedi rjava mlakuža, ki ji pravijo potok. Ob obeh krajih mlakuže so koče, ki jim pravijo hiše ... in tej vasi pravijo Butale, v njej živijo Butalci.« Tako je svojo pripoved v notranjskem narečju pričela Polona Palčič, bibliotekarka Goriške knjižnice Franceta Bevka Nova Gorica. V Tednu otroka je skupaj s Karmen Petrič, mozaičarko Društva Rak iz Rakeka, otrokom od 4. do 6. razreda OŠ Komen in vsem na POŠ Štanjel približala Butalce – vsaka na svoj način.

Butalci, izmišljeni prebivalci kraja Butale, se imajo za zelo pametne in pomembne, čeprav so v resnici kar precej

Polona Palčič med pripovedovanjem

omejeni. V zbirki istoimenskih humoresk Frana Milčinskega spremljamo njihove dogodivščine: od tiste, ko so sejali sol, o tem, kako so se skregali s pametjo, pa o njihovem grbu in mnogih drugih. Otrokom smo v knjižnici in na podružnični šoli

Karmen Petrič demonstrira lomljenje koščkov za mozaik

Otroci so preizkusili originalno masko

na kratko predstavili pisatelja ter različne izdaje Butalcev: več izdaj celotne zbirke, različne slikanice in trenutno zelo aktualen strip. Bibliotekarka Polona Palčič jim je s svojim hudomušnim nastopom približala dve zgodbi, mozaičarka Karmen Petrič pa je natančno opisala postopek nastajanja mozaikov, predstavila delo mozaične sekcije Društva Rak iz Rakeka in demonstrirala obdelavo keramičnih ploščic za izdelavo mozaika. Posebno veselje je otrokom prinesla originalna pustna maska Butalca, ki so si jo lahko nadeli.

Butalci so del Cerknškega karnevala, ki ga organizira Pustno društvo Cerknica, že od leta 1984. Zbirka mask se vsako leto dopolnjuje, nekatere pa so že potrebne popravila. Po fotografijah mask so člani Mozaične sekcije KD Rak leta 2024 izdelali zbirko mozaikov, ki ste si jo pri nas lahko ogledali v septembru in oktobru. Razstava je bila na ogled že osemkrat, verjamemo pa, da bo še, saj si jo je vredno ogledati.

Besedilo: Marija Umek

Foto: Arhiv Knjižnica Komen

Drugi Mančin večer v Knjižnici Komen

Manca Košir je v komensko knjižnico zelo rada prihajala. Na vsakoletnih druženjih ob Rožančevih dnevih je s svojo karizmatično osebnostjo povezovala večere z nominiranci za nagrado. Kras ji je res veliko pomenil – celo toliko, da sta se hčerki odločili, da jo tudi po smrti povežeta z njim. Komenski knjižnici sta namreč podarili Mančino osebno knjižnico. Žal zaradi prostorske stiske in – po pravici povedano – zastarelih in neprimernih

prostorov za knjižnico tako pomembne knjižne zbirke v knjižnico ne moremo umestiti. Zato je, vse dokler se stvari na področju obnove komenskega kulturnega doma ne premaknejo, ta zbirka depoinirana v arhivu Občine Komen. Do kdaj bo tako? Vprašanje za milijon dolarjev ali več.

V njen spomin vsako leto septembra priredimo Mančin večer, ki ga vsakič obarvamo drugače. Lanski je bil posve-

čen spominom in anekdotam, povezanih z Manco, letošnji pa poeziji, saj je bila Manca tudi pesnica. Na večeru, ki je bil po mnenju obiskovalcev pravi balzam za dušo, so se predstavile tri pesnice, ki so prav tako povezane s Kosovelovo knjižnico: Eda La Vita, nekdanja zaposlena in prostovoljka v Kosovelovi knjižnici, Maja Razboršek, nekdanja vodja mladinskega oddelka, in Patricija Dodič, vodja kozinske enote Kosovelove knjižnice. Pesnice

so prebirale Mančine in svoje pesmi, Patricija Dodič pa je ob vsem predstavila še dva kamišibaja. Izvrstno je v to obliko japonske umetnosti vtkala pesmi, ki nas niso pustile ravnodušne.

Večer, z uvodom iz eseja Poezija Anje Zag Golob, ki je bila s svojo zbirko esejev Poskus vsakdanjosti nominirana za Rožančevo nagrado, je potekal v sproščenem vzdušju.

Za čudovit preplet pesmi v brani in peti obliki sta poskrbela Tjaša Abram s svojim čudovitim glasom in Matej Husu na kitari.

Z leve: Eda La Vita, Maja Razboršek in Patricija Dodič

Besedilo: Marija Umek
Foto: Marja Filipčič Mulič

Gibalna igralnica prijateljstva

V komenski knjižnici smo predstavili slikanico Gibalna igralnica prijateljstva. Avtorici sta diplomirani fizioterapevki s specialnimi znanji RNO, Diana Batista in Klavdija Krušec, ki sta obiskovalcem predstavili posebno ilustrirano pravljico s svojevrstnim ritmom verzov, naravnega in pesniškega govora ter gibalno prilogo. Avtorica literarnega dela je Tina Krušec, besedilo pa je z ilustracijami obogatila Ines Bunič Mohorič. S strokovno presojo so svoj pečat pustili doc. dr. Erna Žgur, dr. med. Jurij Karapandža, specialist fizikalne in rehabilitacijske medicine, ter Bruna

Vuga, prof. slovenščine.

V gibalni prilogi je vseh dvanajst gibalnih spretnosti prikazala Žana Verč. Na predstavitvi za odrasle, na kateri so sodelovali vsi ustvarjalci slikanice, so nam družbo poleg zainteresiranih pedagoških delavcev delali člani kraškega kluba bolnikov po možganski kapi, ki ga vodi Severin Mezinec iz Gorjanskega.

Knjigo smo na prvi pravljичni urici predstavili tudi otrokom. In to čisto zares: po poslušani zgodbi smo dejansko praktično preverili, ali so vsi gibi izvedljivi. In ja, zabavali smo se.

Med izvedbo vaj na predstavitvi za odrasle

Ustvarjalci slikanice

Poslušamo zgodbo

Gibalna pravljичna urica

Besedilo: Marija Umek
Foto: Arhiv Knjižnice Komen

Glas zemlje

V našem okolju imamo to srečo, da smo še kar povezani z zemljo. Pa smo res? Verjetno ne več tako, kot so bili naši predniki, ki so praktično živeli z njo in za njo. Spomine na čas, ko je bil stik z naravo res pristen, lahko preberete v knjigi Glas zemlje avtorice Magde Saksida, ki smo jo predstavili v naši knjižnici. Gospa Saksida že 30 let živi v Zaloščah, rojena pa je v Vrtovinu, ki je po njenem mnenju najlepša in najzanimivejša vas. Prav od tam črpa zgodbe, ki jih je zbrala v zbirki novel Glas zemlje.

Pred tem je izdala še *Bejžmo pogledat stidenčk* in *Skrito v vablenci*. V prvi opisuje

naravo, parcele – te majhne koščke zemlje, obdane z zidovi – njihovo lepoto in kmečka opravila na njih. Skrito v vablenci pa je zbirka kratkih zgodb, ki so si jih nekoč pripovedovali ob dolgih večerih. Zgodbe o ognjeni kočiji, o kači s krono, o zlatem kotlu, pa tudi o možu, ki je prodal regrad na Krasu. Takole gre:

En mož iz Vrtovina je pozimi nesel prodajnotr zraščan regrad na Kras. Tam so radi kupili in bi radi imeli tudi seme od tega dobrega regrada. Gospodinja od ene hiše na Krasu je vprašala za seme. Možak ji je obečal in ji res drugi bot nesel malo semena u škrtoci. Ma nekaj mu je mogla dat

za plačilo. V drugi škrtoc mu je usula malo mletga kafe. Tako sta bila oba kontenta. Gospodinja je spomladi posejala regrat, ma nanka adn ni prišel ven. Tudi žena v Vrtovinu je vsa kontenta provala skuhat kafe. Je dala eno žlico – ni nankr pofarbalo vode. Je dala še eno žlico – tudi ni bilo dosti boljše. Nanka tretje žlica ni dala nič od sebe. Regrat ni prišel ven, ker je frbacn mož seme prej prekuhal, da ne bi tudi Kraševci imeli takega regrada in da bi on lahko še naprej prodajal. Ma tudi kafe je bilo že dovej kolko botov prekuhanu.

V knjigi Glas zemlje avtorica v 31 krajših zgodbah z izjemno natančnostjo opiše življenje kmečkega prebivalstva v vsej njegovi pristni pojavnosti. Bralec vidi in sliši kmeta, ki z rogačko kopa njivo, trpi z njim, ko se sprašuje »Kaj bo z mano?« Predstavi nam preprostega človeka, ki ga zaposluje le delo, hrepenenje po boljšem življenju pa se mu uresniči le v domišljiji – in takrat je vsaj za trenutek srečen.

Če želite obuditi spomine ali izvedeti kaj več, vabljeni k branju.

Zelo dobro obiskano predstavitev knjige je z glasbenimi inserti obogatil mladi pianist Maks Jakob Erženik.

Besedilo: Marija Umek

Foto: Lana Rebula

Magda Saksida v pogovoru z Marijo Umek

Feldenkrais

Knjižnica je prostor srečevanja ljudi z različnimi interesi. Zato se trudimo, da bi ljudem približali in predstavili čim bolj široko paleto možnosti preživljanja prostega časa. Med vsemi dejavnostmi smo predstavili tudi metodo Feldenkrais. Njen začetnik je Moshe Feldenkrais

(1904–1984), doktor fizike in mojster borilnih veščin. Sodi na področje, ki ga imenujemo somatika. Gre za različne pristope, ki izkoriščajo moč zavedanja za izboljšanje fizičnih in psihičnih funkcij, s ciljem ustvariti lahkotnejše, bolj kakovostno in zavestno življenje.

Udeleženci izvajajo vajo

Mojca Kurent med predstavitvijo

Pri metodi Feldenkrais gre za vodeno vadbo, pri kateri uporabljamo nežne, počasne, usmerjene gibe, ki s pozornostjo sprožijo proces učenja. Ponovno se naučimo uporabljati svoje telo, ki postaja vedno bolj lahkotno – tako v gibanju kot v razmišljanju in čutenju.

Učenje ozaveščanja skozi gib spodbuja raziskovanje gibanja tako, da s čim manjšim naporom dosežemo čim večji učinek. Na srečanju z gostjo Mojco

Kurent smo metodo tudi preizkusili. Gibe smo izvajali počasi in s številnimi premori. Učiteljica gibov jih ni kazala, temveč je podajala le ustna navodila; udeleženci smo jih izvajali vsak na svoj način in v skladu s svojimi zmožnostmi. Morda smo začetniki pogrešali povratno informacijo o tem, ali gibe izvajamo pravilno. Vendar je namenoma nismo dobili, saj ta način spodbuja učenje z raziskovanjem. Namen vadbe je, da odkrijemo in se nau-

čimo nam najustreznejši gibalni vzorec.

Mojca Kurent je višja medicinska sestra, univ. dipl., slovenska pionirka na področju masaže dojenčkov. Deluje tudi na področju prehranjevanja, medosebnih odnosov, masaž in terapij tako dojenčkov, otrok kot tudi odraslih. Izvaja klasično medicinsko masažo, refleksno masažo stopal, svetuje in izvaja bowenovo terapijo ter ajurvedsko masažo obraza.

Besedilo in foto: Marija Umek

Ustvarjanje nas povezuje in daje moč

Članice obalno-kraške podružnice Združenja Europa Donna Slovenija, ki jo vodi Darja Rojac, so se odločile povezati v jوليčni september, ki ga združenje tradicionalno posveča ozaveščanju o rakah rodil, z rožnatim oktobrom, mednarodnim mesecem ozaveščanja o raku dojke. Letos so dogodke pričele na Krasu, ko so 15. septembra 2025 v Kosovelovi knjižnici v Sežani odprli razstavo z naslovom Ustvarjanje nas povezuje in nam daje moč.

Odprtja razstave se je udeležil tudi sežanski župan Andrej Sila, ki podpira delovanje društva, saj jim za njihovo delo brezplačno odstopijo prostore Informacijskega centra Kras, kjer dekleta in žene na delavnicah ustvarjajo prečudovite izdelke. Članice skozi učenje različnih ročnih spretnosti, ki umirjajo in preusmerjajo misli, razvijajo svoje ustvarjalne potenciale.

Kot sta povedali prostovoljki Orjana Gombač in Mojca Gerželj Štemberger, so se preizkusile v slikanju v akvarelni tehniki, zvijanju papirnatih trakov v t. i. quilling tehniki, kvačkanju, izdelavi mandal,

vezenju ter oblikovanju nakita, voščilnic in drugih izdelkov. Pri tem so jim strokovno pomagale Branka Švajger pri tehniki quillinga, Nevena Stegel pri kvačkanju trakov, Nada Dellor pri risanju akvarelov in Marjanca Vergam, ki jih je učila izdelovati mandale.

Odprtje razstave sta z glasbo popestrila učenca komenske podružnice sežanske glasbene šole: flavtistka Gabriela

Rosalli Tchikaya Kosovelj in kitarist Leonard Simčič. Na skupinskem ustvarjanju, ki članicam poleg sproščenega druženja nudi prostor za medsebojno podporo, izmenjavo izkušenj in še veliko več, so nastali umetniški izdelki, ki so bili na ogled v sežanski knjižnici do 24. septembra. Nato se je razstava selila v Knjižnico Divača, Medgeneracijski center Ankanan in Knjižnico Kozina.

Besedilo in foto: Olga Knez

Razstava Kosovelovih razglednic

Vlada Republike Slovenije je leto 2026 razglasila za Kosovelovo leto, ko bomo počastili 120. obletnico smrti Srečka Kosovela. Prijeten uvod v številna praznovanja je tudi razstava razglednic z naslovom Ustvarjeni spomini s Kosovelom, ki jo je v Kosovelovi knjižnici v Sežani uredila vodja mladinskega oddelka Maja Živec. Razstava predstavlja bogato zbirko razglednic iz arhiva knjižnice in druge razglednice iz zbirke, ki so bile oblikova-

ne in tiskane ob posebnih priložnostih z namenom ohranjanja spomina na pesnika Srečka Kosovela.

Najstarejša razglednica na razstavi je iz leta 1976, ki prikazuje barvni Kosovelov portret in jo je ob 50. obletnici Kosovelove smrti izdala Občinska konferenca SZDL Sežana. Veliko je razglednic, ki jih je leta 1984 izdal Odbor za proslavo sežanske Kulturne skupnosti ob 80. obletnici Kosovelovega rojstva. Med njimi je

tudi Kosovelov portret reprodukcije grafike Avgusta Černigoja iz leta 1926. Med oblikovalci in izdajatelji so med drugim tudi Društvo Konstruktivist, Jolka Milič, Lučka in Brina Čehovin, Simon Kastelic, Jana Pečecnik Žnidarčič, Vojko Franetič, Peter Abram idr. Med drugimi je na ogled tudi razglednica Kosovelovega portreta, ki jo je leta 1954 kot grafiko naredil Božidar Jakac, izdalo pa Časopisno podjetje Delo in ki jo je v veselje ponesel ruski koz-

monavt Jurij Baturin 4. septembra 2012. Na razglednici sta dva poštna žiga Mednarodne vesoljske postaje. Najnovejša razglednica sega v letošnje leto in jo je oblikovala mlada in prodorna grafična in modna oblikovalka Gaja Hanzel iz Sežane, izdala pa Občina Sežana. Razglednica je oblikovana z delom stilizirane Kosovelove fotografije z naslovom Kosovel 100: iz Kaosa v Kozmos, kjer je naslov razgiban in je del števila sto zapisan s simbolom za neskončno. Razstavo spremlja tudi katalog, v katerem je tekste ob razglednicah uredila vodja domoznanskega oddelka Martha Sotelo Bunjevac.

Besedilo in foto: Olga Knez

Burjina glasba

Prenovljeni prostori, nove note, novi člani – nova sezona!

Mesec september je v naš orkester vnesel nov zagon, sveže ideje in nove člane. Z začetkom šolskega leta smo tudi v orkestru stopili v novo sezono, ki že kaže, da bo polna ustvarjalnosti, nastopov in glasbenih doživetij. Jesenski veter in kraška burja sta k nam prinesla kar nekaj novih not za prihajajoče koncerte.

Z uspešnim zaključkom poletne orkestrske šole Musikras in letošnje nove jazz šole JazzKras Band smo poletju pomahali v slovo. Septembra smo morali godbeniki najprej zavihati rokave in si čisto sami,

brez pomoči prenoviti prostore našega glasbenega hrama – godbenega doma. Juljsko neurje je opustošilo naše že tako skromne godbene prostore, s finančno pomočjo občine in ob pridnih rokah ter izvirnih idejah naših članov pa smo hitro prenovili godbeni dom in ga sedaj še bolj cenimo! Kljub prenovi pa je naša vadnica kmalu po začetku septembra že postala preutesnjena. Na prve vaje smo po dvomesečnem premoru namreč povabili mlade člane, ki so svoje znanje do sedaj pilili v šolskem orkestru, z letošnjim letom pa so postali člani še članskega sestava in s tem poskrbeli, da se bodo naše melodije slišale tudi v prihodnje. Pihalni

orkester Komen je letos bogatejši za dve flauti, klarinetistko, tolkalca, trobentača, baritonista in bas kitarista.

Septembra so se v našem obnovljenem godbenem domu znašli celi kupi še toplo natisnjenih not. Orkestraši smo zavihali rokave in jih pospravili v čisto nove mapice, ki smo jih nato že uporabili na tradicionalni komemoraciji 31. oktobra. Ob meglenem in oblačnem dnevu smo se spomnili na vse tiste, ki so dali svoje življenje za naš kraj in domovino, zato smo jih počastili s svojimi nastopi v Štanjelu, Hruševici, Gorjanskem, Komnu in Svetem.

Novembra so naši trobilci s svojim igranjem popestrili martinovanje na Štanjelskem gradu ter s tem dodali glasbeni pečat prazničnemu dogajanju v kraju. Njihovi zvoki so poskrbeli za prijetno vzdušje in lepo popestritev tradicionalnega martinovega praznovanja.

Konec novembra smo se zopet združili z našimi orkestrskimi prijatelji iz drugih kraško-brkinskih godb in tako organizirali revijo kraško-brkinskih orkestrów, letos v Senožečah. Uživali smo v poslušanju kolegov iz drugih orkestrów ter se na koncu koncerta še vsi skupaj malo podružili in izmenjali izkušnje. Za piko na i celotnega večera je poskrbela točka presenečenja za dolgoletnega dirigenta orkestra Kraške pihalne godbe iz Sežane. Godbeniki vseh štirih orkestrów smo za Iva Bašiča pripravili prav posebno skladbo – venček njegovih štirih najljubših hitov, ki jih je z veseljem na obrazu in tudi solzo na licu zapel ob spremljavi 200 mladih orkestrašev. Tako smo se tudi uradno poslovili od njegovega dolgega dirigentskega mandata, sežanski orkester pa je pod taktirko vzela nova dirigentka. Naša skupna točka ni ganila samo njega, temveč tudi ostale poslušalce, ki jim je mar za glasbeno dogajanje na Krasu. Naj vam ob tem še namignemo, da boste po šestih letih zopet lahko uživali v skupnem muziciranju Regijskega pihalnega orkestra Krasa in Brkinov, ki se že pripravlja, da marca s

sklopom koncertov obeleži Kosovelovo leto 2026.

Sezona 2025/2026 bo za Pihalni orkester Komen znova praznična, saj bomo slavili okroglo trideseto leto našega delovanja. Z decembrom letos spet odpiramo natečaj za orkestrske skladbe v sklopu Musikrasa, s katerim smo do sedaj pridobili že več kot 20 novih orkestrskih skladb. Do novega leta nas čakata še dva koncerta, in sicer 20. decembra v Braniku ter tradicionalni božično-novoletni koncert 26. decembra v Komnu. Seveda tudi letos nismo pozabili na naše najmlajše POKovčke, zato vas vljudno vabimo k vpisu vaših najmlajših glasbenih talen-

tov k glasbenim uricam, kjer lahko že od malih nog gradijo glasbeni posluh.

Hvaležni smo, da lahko ustvarjamo glasbo in tako skrbimo za našo orkestrsko tradicijo ter kulturni utrip v občini Komen. Navsezadnje orkester ni le kup not in inštrumentov, temveč tudi prijateljev, skupinskega duha, solidarnosti in zabave, ki nas povezuje.

V trideseto leto našega delovanja bomo vstopili že decembra, z našim zadnjim letošnjim koncertom, na katerega vas prav posebej vabimo. Skupaj s priljubljeno skupino IL DIVJI vam bomo pričarali pravi praznični koncert. Vabljeni!

Besedilo: Neža Fakin

Foto: Arhiv POK

Z glasbeno šolo na nepozaben koncert

V oktobru me je razveselilo sporočilo učiteljice klavirja Ingrid Tavčar. Glasilo se je: »Glasbena šola Sežana bo za učence klavirja organizirala ogled koncerta dveh

mednarodno uspešnih mladih pianistk«. Komaj sem čakala ta dan.

V četrtek, 20. novembra 2025, smo se učenci klavirja od 5. do 8. razreda v

prejemstvu učiteljic z avtobusom odpeljali v Ljubljano. Ob prihodu v slovensko prestolnico smo se najprej sprehodili mimo nekaj pomembnejših stavb, med drugim tudi mimo Akademije za glasbo. V Ljubljani je študij klavirja obiskovala tudi učiteljica Ingrid. Ko smo prišli do Križank, smo z domačo malico najprej napolnili naše želodčke ter se zatem vsi za ta dan še posebej lepo oblečeni sprehodili v Viteško dvorano.

Prisluhnili smo nastopoma pianistk starih 13 oziroma 15 let. Mladi klavirski virtuozi, Akari Bastiaens in Linda Yuan, sta zmagali na številnih državnih ter mednarodnih tekmovanjih in sta obe že študentki konservatorija za glasbo. Pričakovala sem zelo dobra nastopa, a doživela še veliko več. Koncert je bil izjemen.

Deklici sta zaigrali zahtevne skladbe, jih izvedli popolno ter poželi velik aplavz. Sama sem komaj verjela, da je mogoče pri takšni starosti tako dobro igrati klavir. Prav posebni občutki so me prevzeli, ko

smo z njima skupaj stali na odru in se fotografirali. Nekaterim je od umetnic uspelo dobiti celo avtogram.

Sledil je odhod domov. Na avtobusu sva s sošolko Marijano strnili vtise s kon-

certa. Strinjali sva se, da je bilo čudovito, da so za takšno igranje potrebni izjemen talent ter ure in ure vaje.

Hvaležna sem, da sem imela možnost slišati to čarovnijo na črno belih tipkah.

Besedilo: Tina Bandelj, 5. razred klavirja

Foto: arhiv GŠ Sežana

Srečanje dveh podružničnih glasbenih šol

V četrtek, 26. novembra 2025, se je v avli osnovne šole v Komnu dogodil poseben nastop – srečanje dveh podružničnih glasbenih šol, podružnice Komen (Glasbena šola Sežana) ter podružnice

Izola (Glasbena šola Koper). V prejšnjem šolskem letu smo namreč podoben nastop imeli v prekrasni dvorani izolske glasbene šole, letos pa smo Komenci gostoljubje vrnili in tako ponovno zdru-

žili glasbene moči. Že na prvi pogled je razlika med podružnicama velika. V Izoli imajo šolo v središču mesta, stavba je pravi poznobaročni biser, medtem ko naša podružnica deluje v prostorih komenske osnovne šole. Specifični poteka pouka in nastopov se zato razlikujeta, vendar je cilj isti: nuditi učencem glasbeno znanje ter udejstvovanje na nastopih v domačem kraju in drugod. Gostovanja in srečanja z drugimi šolami nas povezujejo, nam širijo obzorja, učitelji se srečamo s kolegi – vsi skupaj pa tako pletemo nova poznanstva in pridobivamo pomembne izkušnje. Po dobri uri glasbenega nastopa se je srečanje nadaljevalo ob zakuski. Ob slovesu smo bili ponovno enotni glede tega, da so taki dogodki pomemben kamenček v mozaiku pedagoškega dela.

Besedilo in foto: Ingrid Tavčar, profesorica klavirja

Uspel 12. Kraški frajtonar

Dvorana in oder v dvorani stare šole v Skopem na Krasu sta na letošnjem, že 12. Kraškem frajtonarju, ki ga organizira Kulturno društvo Kraška harmonika Sežana, pokala po šivih – tako za številne nastopajoče kot za hvaležne ljubitelje glasbe

in petja.

Vse nastopajoče, še zlasti mlade, so prišli bodriti številni ljubitelji glasbe, starši, none in nonoti ter nenazadnje tudi prebivalci domače vasi, ki jo že vrsto let uspešno vodi predsednik vaškega odbo-

ra Ivan Vodopivec, nekdanji dolgoletni predsednik Izvršnega sveta in Skupščine Občine Sežana. Prireditve se je udeležil tudi častni član Kraške harmonike, svetovno znani prof. Zoran Lupinc, katerega odtis desne roke od leta 2018 hrani med-

narodni muzej harmonike v Italiji.

Zbrane je v imenu organizatorjev pozdravila predsednica Petra Ružič. Poudarila je pomen delovanja društva, ki bo prihodnje leto slavilo 40. obletnico obstoja.

V nadaljevanju večera, ki sta ga pristrčno povezovali Anja Rože in Lana Žvab, so se

predstavili člani društva kot solisti, v duetih in kot harmonikarski orkester društva. Kot gostje so ubrano zapeli pevci moške vokalne skupine Venček iz Dutovelj pod vodstvom Dušana Kjudra, stand-up komičarka Ana Novak pa je razveselila občinstvo v vlogi šinjorine Nine Nabrežine.

Ob obilnem aplavzu občinstva jim je ob zaključku čestital tudi Jože Goser, predstavnik Občine Bled. Poudaril je, da se člani Kraške harmonike udeležujejo prireditve godcev ob otočku sredi Blejskega jezera, kjer je pesem in zvok harmonike prvič zadonela leta 2013.

Besedilo in foto: Olga Knez

Podjetno

Promocija poklicev, ki navdušujejo – in gradijo prihodnost kraja

Območna obrtno-podjetniška zbornica Sežana je 9. oktobra 2025 v Mestnem parku pri Starem gradu že devetnajstič zapored uspešno izvedla dogodek Promocija deficitarnih in obetavnih poklicev. V sodelovanju s kraško-brkinskimi občinami in Centrom RS za poklicno izobraževanje se je mladim približalo poklice, ki jih regijsko gospodarstvo nujno potrebuje.

Dogodek je obiskalo 240 učencev devetih razredov iz petih osnovnih šol: OŠ Dutovlje, OŠ Antona Šibelja - Stjenka Komen, OŠ Dr. Bogomirja Magajne Divača, OŠ Srečka Kosovela Sežana in OŠ Dragomirja Benčiča - Brkina Hrpelje. Skozi delavnice, predstavitve in pogovore so se učenci seznanili z več kot 40 poklici, ki ponujajo dobre zaposlitvene možnosti in perspektivo za prihodnost.

Svoje programe so predstavile številne

srednje šole iz regije in širše. Med njimi so bili Šolski center Nova Gorica (Gimnazija in zdravstvena šola, Strojna, prometna in lesarska šola, Biotehniška šola Šempeter pri Gorici ter Elektrotehniška in računalniška šola), Srednja šola Izola, Srednja tehniška šola Koper, Gimnazija, elektro in pomorska šola Piran, Srednja gradbena, geodetska in okoljevarstvena šola Ljubljana, Šolski center Srečka Kosovela Sežana, Šolski center Postojna ter Srednja gozdarska, lesarska in zdravstvena šola Postojna. Dogodek so obogatili tudi lokalni obrtniki in podjetniki, ki so učencem predstavili konkretna delovna okolja, sodobne tehnologije in izzive posameznih poklicev.

Zbornica že od leta 2007 s tovrstnimi dogodki spodbuja zanimanje za poklicne in tehnične smeri. A zavedamo se, da je poleg potreb trga dela ključno,

da si mladi izberejo poklic, ki jih resnično navdušuje. Poklic, ki ga opravljamo z veseljem, ne prinaša le osebnega zadovoljstva, temveč tudi večjo ustvarjalnost, predanost in dolgoročno stabilnost. Ko mladi najdejo smisel v svojem delu, se krepi tudi lokalna skupnost – saj ostajajo v domačem okolju, prispevajo k razvoju kraja in soustvarjajo boljšo prihodnost za vse.

Verjamemo, da je zgodnje ozaveščanje o poklicnih možnostih eden od temeljev za dvig izobrazbene ravni, večjo konkurenčnost gospodarstva in zmanjšanje odliva kadra iz regije.

Po večjem zanimanju po deficitarnih poklicih in poklicih, ki jih gospodarstvo potrebuje, pripomorejo tudi promocije preko EUROSILLS TEKMOVANJ, ki so organizirane s pomočjo Centra RS za poklicno izobraževanje.

Besedilo: Klementina Križman

Foto: arhiv OOO Sežana

Prireditev Območne obrtno–podjetniške zbornice Sežana 2025

V soboto, 22. novembra 2025, smo v prijetnem vzdušju pripravili tradicionalno slovesnost ob podelitvi jubilejnih priznanj obrtnikom in podjetnikom, ki s svojim dolgoletnim delom bogatijo gospodarstvo naše regije.

Ob tej priložnosti se je OOO Sežana zahvalila svojim članom, ki s svojim znanjem, delom in sodelovanjem soustvarjajo uspešno zgodbo zbornice. Posebno priznanje so prejeli jubilarci, ki že desetletja s trdim delom in vztrajnostjo skrbijo za preživetje svojih družin, zaposlenih in širše skupnosti. Njihova predanost je navdih za vse člane zbornice.

Zbrane je nagovoril predsednik OOO Sežana, Marko Svetina, ki je ob 46-letnici delovanja poudaril pomen povezanosti, sodelovanja in skupnih dosežkov. Izpostavil je, da je zbornica več kot organizacija – je srce lokalnega gospodarstva, prostor izmenjave izkušenj in iskanja rešitev. Opozoril je na izzive, kot so negotove gospodarske razmere, rast stroškov poslovanja in pomanjkanje kadrov, a hkrati izrazil optimizem, da bodo člani z združenimi močmi kos vsem preizkušnjam. Zahvalil se je članom za njihovo predanost in prispevek k razvoju zbornice ter poudaril, da se pot nadaljuje z zaupanjem v prihodnost.

Slovesnost je bila obenem priložnost za priznanje članom, ki so s svojo dolgoletno dejavnostjo prispevali k razvoju obrtništva in podjetništva v regiji. Njihova vztrajnost, pogum in izkušnje so ključno gonilo gospodarskega razvoja ter močan navdih za prihodnje generacije.

Ob 46-letnici delovanja je bila slovesnost poklon preteklim dosežkom in hkrati poziv k nadaljnjemu sodelovanju ter iskanju rešitev za prihodnje izzive. OOO Sežana ostaja zavezana svojim članom in skupnosti, saj skupaj pišejo zgodbo uspeha, ki sega onkraj lokalnih meja.

Zahvalo za 10 let uspešnega dela v obrti in podjetništvu za leto 2025 so prejeli: ATRI TRADE – storitve, trgovina in transport, d. o. o.; A.V.B., Avtovzdrževanje, Andrej Bizjak, s. p.; Urejanje zelenih površin, Tomaž Filipčič, s. p.; Čistilni servis – METLA, Jožef Kuhar, s. p.; NEWREFS – trgovina in storitve, d. o. o.; SEBIL – mehanska obdelava kovin, d. o. o.; »ŠTUC« – zaključna gradbena dela in urejanje okolice, Sandi Segulin, s. p.; Avtoprevozišvo Matej Žnebelj, s. p.

Zahvalo za 20 let uspešnega dela v obrti in podjetništvu za leto 2025 so prejeli: Montaža, popravila in vzdrževanje, Eko Igor Lipanje, s. p.; HIERONYMUS, prevajanje in lektoriranje, Nives Mahne Čehovin, s. p.; MITOM – gostinstvo in turizem, d. o. o.; KREA, trgovina na debelo s tekstilom, Kristjan Ravbar, s. p.; RUNDICTES – družba za kulinarčni turizem, d. o. o.; Vulkanizerstvo Dorjan Starc, s. p.

Zahvalo za 30 let uspešnega dela v obrti in podjetništvu za leto 2025 so prejeli: A & M AGROCVET – proizvodnja in trgovina, d. o. o., Grahovo Brdo; ALUBOMA, d. o. o., izdelava, montaža, prodaja in prevoz aluminijastih predmetov; Estetsko medicinski center Lara, Boris Devčić, s. p.; Avtoprevozišvo, Robert Drofenik, s. p.; LOTRANS – logistika in transport, d. o. o.; Knjigovodstvo METLIKA, Boža Metlika, s. p.; Gradbeništvo NIKO, Niko Mijatović, s. p.; PRENOVA OZBIČ – gradbene storitve, d. o. o.; Elektromehanika, Damjan Sorta, s. p.; TERMO M – vodovodne instalacije, d. o. o.

Zahvalo za 40 let uspešnega dela v obrti in podjetništvu za leto 2025 so prejeli: BOR MET, d. o. o.; Kamnoseštvo Tavčar, d. o. o.; Prevozišvo Pegan Milan, s. p.; STEP TRANS – Zdravko Stepančič, s. p.; Kamnolom Štanjel – Dušan Žerjal, s. p.; Domačija Šajna.

Območna obrtno-podjetniška zbornica je podelila tudi posebna priznanja – Priznanje za kakovost izdelkov, storitev in inovatorske dosežke v obratovalnicah in podjetjih za leto 2025.

Iz občine Komen je priznanje prejela JASMINA FABJAN, s. p.

Kozmetični salon Jasmina Fabjan, s. p., iz Komna deluje že skoraj tri desetletja,

od leta 1996, in je postal sinonim za kakovost, strokovnost in osebni pristop v lokalni skupnosti. Salon nudi širok spekter storitev, med drugim anticelulitne terapije, aromaterapijo, barvanje trepalnic in obrvi, različne vrste depilacij, manikuro in pedikuro, ličenje, permanentni make-up, oblikovanje obrvi, nego obraza in zdravljenje aken. Pri svojem delu

uporablja tudi zeliščne izdelke za masažo ter pripravlja individualno prilagojene programe, ki zadovoljijo specifične potrebe vsake stranke. Predanost kakovosti, natančnost in skrb za stranke so ključni stebri delovanja salona, ki s svojim osebnim pristopom zagotavlja odlične storitve, spodbuja dobro počutje in krepi zaupanje v lokalnem okolju.

Zaradi dolgoletne tradicije, strokovnosti in inovativnosti salon pomembno prispeva k razvoju kozmetične stroke.

Priznanje so prejeli tudi podjetje MLI-

NARSTVO MLINKO, Franko Koritnik, s. p., iz občine Divača; AVTOEXPERT, prevoz oseb, vzdrževanje, prevoznništvo, avtomobila in trgovina, d. o. o.; in GUM-ING – gumarstvo, orodjarstvo in plastika, d. o. o., iz občine Hrpelje – Kozina; AGROPRESKRBA – trgovska družba, d. o. o.; in CITRO AVTO TRGOVINA Z AVTOMOBILI, d. o. o., iz občine Sežana.

Posebno priznanje MLADI OBRTNIK, ki ga komisija podeljuje osmo leto in je namenjeno mladim upom, ki z veseljem in ponosom opravljajo svoj poklic ter tako

ohranjajo vrednote obrti, je letos prejel Tine Tavčar iz Krajne Vasi.

Kmetijska zadruga VINAKRAS SEŽANA, proizvodnja in predelava, z. o. o., pa je prejela priznanje za posebne dosežke ob prejetju naziva Vinar leta 2025, kot izraz priznanja za njeno predanost kakovosti ter prispevek k razvoju in prepoznavnosti slovenskega vinogradništva.

Besedilo: OOO Sežana
Foto: Kristjan Stepančič

ORA Krasa in Brkinov

Nova znanja in sveže ideje za še bolj doživeta vodenja na Gradu Štanjel

Na Gradu Štanjel smo v četrtek, 4. septembra 2025, izvedli posebno izobraževanje za turistične vodnike, ki izvajajo številne vodene ogleda tako po Štanjelu kot tudi v Muzeju Grad Štanjel in Galeriji Lojzeta Spacala. Usposabljanje je pripravila ekipa Zavoda Škratelj v sodelovanju z ekipo Enote Komen iz ORA Krasa in Brkinov, saj želimo ob odprtju Muzeja slovenskega jezika in knjige ter prenovljenih grajskih prostorov zagotoviti kakovostna in sodobna vodenja za vse obiskovalce.

Dogodek smo začeli v novi Dvorani Kobencel s kratkim sestankom, kjer smo skupaj z vodniki izmenjali predloge, pobude in izkušnje dosedanje zunanje vodniške službe. Program se je nato nadaljeval s predstavitvijo pedagoškega programa »Z igro skozi muzej«, ki poteka ob razstavi »Narava in človek na Krasu«. Udeleženci so osvežili znanje o pedagoških vsebinah in pridobili nove ideje, kako razstavo približati predvsem najmlajšim obiskovalcem.

Pomemben del usposabljanja je bil namenjen tudi novemu Muzeju slovenskega jezika in knjige, kjer so vodniki spoznali pedagoške poudarke in interaktivne elemente, ki obiskovalcem omogočajo edinstveno doživetje. Predstavljen je bil tudi ustvarjalni proces nastajanja unikatnih elementov in prezentacij, pri čemer smo izpostavili pomen inovativnih pristopov pri predstavitvi kulturne dediščine.

Izobraževanje je bilo odlično sprejeto in je ponudilo dragoceno priložnost za povezovanje, nadgradnjo znanja in pripravo na jesenski del leta, v katerem je zanimanja za obisk Štanjela iz dneva v dan več.

V Štanjelu verjamemo, da so dobro usposobljeni vodniki ključ do doživetja, ki obiskovalcem ostane v lepem spominu. Zato bomo tudi v prihodnje skrbeli za strokovna izobraževanja in priložnosti za izmenjavo izkušenj. Prepričani smo, da bodo nova znanja še dodatno obogatila ogleda in prispevala k še bolj doživeti ter srčni predstavitvi bogate kulturne dediščine našega bisera Krasa.

Besedilo: Urban Grmek Masič, ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.
Foto: arhiv ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Pogovorni večer o manjšinskih jeziki na Gradu Štanjel

Veleposlaništvo Švice v Sloveniji je v sodelovanju z Območno razvojno agencijo Krasa in Brkinov pripravilo pogovorni večer »Manjšinski jeziki«, ki je 22. septembra 2025 potekal v Dvorani Kobencel na Gradu Štanjel. Dogodek je potekal ob Dnevu evropskih jezikov in je spremljal gostujočo razstavo plakatov Govorimo retoromansko!, ki je v novem Muzeju slovenskega jezika in knjige na ogled od junija 2025. Udeleženci so se najprej udeležili vodenega ogleda muzeja, kjer so spoznali bogastvo slovenskega jezikovnega izročila. Uvodno glasbeno točko je pripravila švicarska kantavtorica Martina Linn, ki je občinstvo ogrela s svojo retoromansko indie-folk glasbo.

Osrednji del večera je bil namenjen razpravi o manjšinskih jezikih v sodobni Evropi. V pogovoru so sodelovali prof. dr. Danila Zuljan Kumar, prof. dr. Matthias Grünert in znana slovenska novinarka Mojca Mavec. Dr. Zuljan Kumar je predstavila izzive slovenske dialektologije ter pomen jezikovnih stikov v večjezičnih okoljih, dr. Grünert je poudaril zgodovinski razvoj retoromanščine in aktualne izzive jezikovne politike v kantonu Graubünden, Mojca Mavec pa je razpravo usmerjala s svojim poznavanjem medkulturnih tematik in mednarodnimi izkušnjami.

Po pogovoru je sledil še en glasbeni nastop Martine Linn, ki je občinstvu prib-

ližala retoromansko poezijo v sodobni glasbeni preobleki. Ob zaključku dogodka je bil pripravljen sprejem na grajskem dvorišču, kjer so obiskovalci neformalno nadaljevali pogovor o jezikovni raznolikosti. Zaradi večjezične narave večera je bilo zagotovljeno simultano tolmačenje v slovenščino, nemščino in angleščino. Dogodek je z združitvijo znanstvenega razmisleka, umetnosti in medkulturnega dialoga poudaril pomembnost ohranjanja manjšinskih jezikov v Evropi.

Besedilo: Urban Grmek Masič, ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Foto: Ana Rojc, arhiv ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

AGROTUR+ povezuje umetnost in Kras

Projekt AGROTUR+ je v prvi polovici oktobra na Krasu gostil devet umetnikov iz Slovenije in Italije, ki so med štiridnevним bivanjem ustvarjali raznolika dela – od globokega tiska, ilustracij in tapiserij do instalacij ter avdiovizualnih del. Navdih so črpali iz kraške pokrajine, tradicije pridelave terana, lokalnih produktov ter naravne in kulturne dediščine. Namen rezidence je bil oblikovati čezmejno skupnost ustvarjalcev, ki Kras ne le opazujejo, temveč ga reinterpreterajo skozi svojo umetniško govorico.

Dela so bila po zaključku rezidence dokončana in predstavljena novembra v Benetkah, nato pa še 2. decembra na zaključnem dogodku projekta v Kosovelovem domu v Sežani. Umetnine bodo del digitalnega muzeja terana, ki bo na ogled v gradu v Štanjelu in Dutovljah, ter bodo javnosti Kras in teran približale sko-

zi sodobne interaktivne pripovedi.

Projekt AGROTUR+ nadaljuje več kot desetletje prizadevanj na področju trajnostnega turizma in povezovanja kulture, vina in podeželja. S svojimi aktivnostmi spodbuja čezmejno sodelovanje ter ustvarja nove, inovativne oblike promocije Krasa – tokrat skozi umetnost, ki presega meje. Projekt vodi Kmetijski inštitut Slovenije, ključno vlogo na območju Krasa ima ORA Krasa in Brkinov ob podpori občin Komen in Sežana ter pridruženih partnerjev – Združenje Konzorcij kraških pridelovalcev terana, Vinakras Sežana, Kmetija Pečar, ki koordinira aktivno sodelovanje lokalnega okolja. Partnerji projekta so še Univerza v Trstu, Univerza v Novi Gorici, Cescot Veneto in GAL Karso – LAS Kras, pridružen partner pa tudi Društvo vinogradnikov Krasa.

Besedilo: ORA Krasa in Brkinov in Kmetijski inštitut Slovenije

Foto: Kmetijski inštitut Slovenije

Festival Kraška gmajna v znamenju čezmejnega raziskovanja enega najbogatejših življenjskih prostorov

Tudi letošnja jesen na čezmejnem območju nastajajočega geoparka Kras-Carso je minila v znamenju Festivala Kraška gmajna. Čezmejno raziskovanje enega najbogatejših življenjskih prostorov v Evropi je obiskovalce med 20. septembrom in 19. oktobrom povabilo na kar 16 brezplačnih dogodkov na širšem čezmejnem območju, njihovo izvedbo pa je tudi tokrat omogočil projekt KRAS-CARSO II, ki je sofinanciran iz Programa sodelovanja Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021–2027 (Evropski sklad za regionalni razvoj).

ORA Krasa in Brkinov je kot glavni organizator dogajanja v sodelovanju s številnimi organizacijami s slovenske in italijanske strani meje zasnovala pester program, ki je aktivno preživetje prostega časa oplemenitilo z ozaveščevalno noto, predvsem na področju spoznavanja naravne in kulturne dediščine. Obiskovalci so na interaktiven način odkrivali številne posebnosti območja, festivalsko dogajanje pa je sledilo rdeči niti naravoslovnega in dediščinskega turizma. Spoznavanje in izpostavljanje številnih naravnih in kulturnih pojavov je obiskovalce ozaveščalo o pomenu geopestrosti, vplivu življenja ljudi na podobo kraške gmajne in sobivanju človeka z naravo.

Festival, ki se je začel z zanimivim čezmejnim geolovom v geoparku s startom v Gropadi in kolesarjenjem po poteh kraške čebele, se je nadaljeval z delavnico o trajnostni mobilnosti in doživetjem na pravljici doživljajski poti Zlati čoln. Raziskovali smo poti vodne infrastrukture v katastrski občini Lokev v 19. stoletju, se odpravili na pohod na Grižo, med kraško gmajno, geotočkami in razgledom na dolino Glinščice, dogajanje v septembru pa sta popestrila tudi Festival medu v Štanjelu in Kolesarski izlet od izvirov Timave do Devina med geotočkami in razgledom na morje. Oktober je minil v znamenju delavnice obnove suhega zidu v Divači, čezmejnega pohoda Alpe Adria Trail, geolova med jamami in dolinami v okolici Nabrežine, sprehoda

po kraškem robu s konji in brkinskimi dobrotami ter panoramskega pohoda od Tržaškega zaliva do Krasa. Prav tako smo se na pohodu spraševali, koliko (še) poznamo kraško gmajno, ter se podali na raziskovanje Po Živem muzeju Krasa in posestvu Lipica. Festivalsko dogajanje je zaključil Kolesarski izlet med rdečim listjem in razgledi na Doberdobsko jezero.

Jesen na območju nastajajočega čezmejnega geoparka Kras-Carso je naravnost čudovita; vabljeni na pristna doživetja bogate naravne in kulturne dediščine na Krasu in v Brkinih. Za več informacij obiščite www.visitkras.info.

Besedilo in foto: Ekipa ORA Krasa in Brkinov

Kraške malvazije navdušile v Grand Hotelu Union

Dogodek Malvazije v pristanu, ki je 24. oktobra potekal v Ljubljani, je v Grand Hotelu Union privabil okoli 250 obiskovalcev, med njimi poleg ljubiteljev vina tudi sommelierje, gostince in novinarje.

Obiskovalci so lahko spoznali kar 27 vinarjev s čezmejnega Krasa ter ponudnike pršuta, sira in namazov. Malvazije so se predstavile tudi v okviru treh vodnih degustacij, kjer sta sommelierja Robi Jakomin in Toni Gomišek sproščeno, a strokovno predstavila različne vzorce čezmejnih kraških malvazij.

Dogodek je potekal v okviru projekta BORDERLESS OKUS, ki spodbuja raziskovanje čezmejnega Krasa skozi hrano in vino ter ozavešča o pomenu kulture, trajnostne pridelave in skrbi za okolje.

Z dogodkom smo več kot uspešno predstavili Kras kot območje pravnih ljudi ter seveda vrhunskih vin in izjemnih kulinaričnih dobrot.

Besedilo in foto: ORA Krasa in Brkinov
Burja | 33

Leto 2025 na Krasu: živahno, povezovalno in polno dosežkov projekta Kras-Carso II

Letos je bil Kras prepleten z različnimi dogodki in pobudami projekta Kras-Carso II, ki ga v regiji soustvarja tudi ORA Krasa in Brkinov. Pomladna in jesenska edicija Festivala Kraška gmajna ter Teden čezmejnega geoparka so skupaj obiskovalcem ponudili kar 55 brezplačnih dogodkov, ki so predstavljali pestrost

kraškega prostora, pomen ohranjanja narave ter trajnostni razvoj.

Poseben poudarek v občini Komen pa si zasluži geološka delavnica, ki je bila izvedena v Osnovni šoli Komen in je osnovnošolcem na dostopen način predstavila geologijo Krasa, njegove posebnosti in pomen varovanja naravne

dediščine. Čez poletje so nam poletni čezmejni prevozi na zahtevo omogočili lažje povezovanje z drugimi deli geoparka in dostop do geoloških točk na obeh straneh meje.

Skozi leto pa so potekala tudi številna usposabljanja za turistične in jamarške vodnike ter delavnica prve pomoči. Obisk člana Sveta UNESCO globalnih geoparkov in študijske ture za novinarje so še dodatno utrdili prepoznavnost Krasa v širšem evropskem okviru.

Leto 2025 je tako pokazalo, da je čezmejni Kras prostor znanja, sodelovanja in priložnosti ter da lahko lokalne skupnosti in projektne aktivnosti skupaj ustvarijo bogato in raznoliko ponudbo za obiskovalce.

Besedilo: Alenka Poklar (ORA Krasa in Brkinov)

Foto: Jana Preradovič

Martinovanje na Krasu ob 10. obletnici z odličnim vzdušjem in obiskom

Jubilejno, 10. Martinovanje na Krasu, je v desetih dneh znova privabilo izjemno število obiskovalcev, ki so v desetih dneh dogajanja raziskovali po celotni destinaciji razpršeno čezmejno ponudbo večjih in manjših dogodkov. Vrhunec dogajanja 8. novembra je znova napolnil več kot 23 prizorišč: odprte kleti ob Kraški vinski cesti, Praznik vina v Štanjelu in martinova

prizorišča v Sežani, Pliskovici, Dutovljah, Gorjanskem in Proseku, pa tudi v Lipici, kjer so se na različne tekaške preizkušnje in pohod podali udeleženci Tekoškega pozdrava jeseni. Polna prizorišča, prijetno jesensko sonce in dobra družba so poskrbeli za še eno nepozabno martinovanje, ki se je zaključilo na večernem koncertu skupin Tabu in Nočni skok v Se-

žani. Dogajanje so dopolnili številni bu tični dogodki, s katerimi so obiskovalci odkrivali jesenski Kras in enogastronomsko ponudbo območja.

Od 6. do 16. novembra 2025 je na čezmejnem območju bilo na voljo več kot 30 dogodkov, ki jih je skupaj z Območno razvojno agencijo Krasa in Brkinov (ORA Krasa in Brkinov) ter občinama Sežana

in Komen soustvarilo več kot 100 vključenih ponudnikov, vsa prizorišča je tudi letos povezoval brezplačen avtobusni prevoz. Na 6. ocenjevanju vin na Prazniku vina v Štanjelu so postregli z novim naborom najboljših vinarjev. Med belimi vini so komisijo Evropskega reda vitezov vina najbolj prepričala Vina Štoka iz Krajne vasi, drugo mesto je zasedla Vinska klet Orel iz Avberja, tretje pa Vinogradništvo in vinarstvo Petelin-Rogelja iz Tomaja. Med ocenjenimi vini sorte teran so prvo mesto zasedla Vina Kobal iz Štanjela, drugo Vinarstvo Starc iz Tomaja, tretje pa Vinogradništvo in vinarstvo Petelin-Rogelja prav tako iz Tomaja.

Izjemno dobro so bili obiskani tudi manjši tedenski dogodki. Letošnja novost, Brunch med vinogradi, je v Tomaju

na očarljiv in svojevrsten način predstavil sodobno interpretacijo tradicionalne kraške kulinarike z izvrstnimi vini, blagoslov mladega vina je tudi letos povabil na Bunčeto domaćijo v Dutovlje, vinar leta VinaKras pa je na Martinovem doživetju na kraškem dvorišču gostil obiskovalce delavnice spajanja vin in suhih mesnin. Botanični vrt ob vili Mirasasso je povezal vilo, vrt in vino, številne obiskovalce je gostila najstarejša turistična jama na svetu – jama Vilenica. Martinovanje na Krasu je v 10. izvedbi poskrbelo tudi za ljubitelje umetnosti, saj so se obiskovalci tudi letos preizkusili v slikanju s teranom, kar dva dogodka sta v središču postavila razstavo MUŠIČ – TELESA POKRAJIN na Gradu Štanjel, za nasmejane obraze pa je v Križu poskrbel gledališka predstava

Skupaj, pa še mama!

Martinovanje na Krasu ostaja zvesto tradiciji največjega martinovanja pri nas, ki obiskovalcem omogoča raziskovanje čarobne jesenske obarvane krajine, bu tičnih dogodkov in nepozabnih doživetij na območju kar dveh občin, ki so ga povezoval različne oblike trajnostne mobilnosti: brezplačni avtobusni prevozi (financirani iz projekta Kras-Carso II, ki je sofinanciran iz Programa sodelovanja Interreg VI-A Italija-Slovenija 2021–2027), brezplačen kombi prevoz in prevozi na zahtevo Lokalno povezani.

Organizatorji se ob zaključku jubilejne izvedbe zahvaljujejo vsem sodelujočim, zvestim obiskovalcem ter partnerjem; skupaj smo poskrbeli za nepozabno 10. Martinovanje na Krasu!

Besedilo: ORA Krasa in Brkinov
Foto: Ana Rojc

Kmetijstvo in gozdarstvo

Kmetje na strokovni ekskurziji po Madžarskem

V sodelovanju s turistično agencijo Idejaturizem iz Sežane smo pri KGZS - Zavod Nova Gorica, KSS Sežana za kmete v oktobru organizirali tridnevno strokovno ekskurzijo po Madžarski. Ekskurzijo so sofinancirali območna enota KGZS Koper, Društvo vinogradnikov in vinarjev Krasa, Društvo kmetič sežanske regije in Društvo turizma na kmetijah Fraska, za kar se jim najlepše zahvaljujemo.

17. oktobra 2025 smo se zgodaj zjutraj odpeljali iz Sežane proti Madžarski. Prvi postanek smo imeli pri Slovencih v Porabju na Slovenski vzorčni kmetiji v Gornjem seniku. Obdelujejo 25 ha kme-

tijskih površin, od tega dva ha sadovnjakov, ostalo so njive, travniki in pašniki. Poleg vodje kmetije nas je pozdravila tudi Andrea Kovač, predsednica Slovencev na Madžarskem. Po kosilu smo pot nadaljevali do vinske kleti Villa Tolnay, kjer obdelujejo 25 ha kmetijskih zemljišč, od tega 20 ha vinogradov, 85 % predstavljajo bele sorte. Po degustacij petih vin smo se odpeljali do hiše Etyek Czimer Palinka, kjer se ukvarjajo z žganjekuho. V lasti imajo 22 ha sadovnjakov. Za degustacijo so nam pripravili 4 vrste žganja - jabolčno, grozdno, slivovo in višnjevo.

Drugi dan smo imeli prvi postanek

v Narodnem parku Hortobagy-Puszt. Tu je veliko območje ravnin in mokrišč v obsegu 82.000 ha površin, kjer se pasejo odporne pasme živali, prilagajene na naravne pogoje alkalnih pašnikov, step, travnikov in mokrišč. V parku redijo podolsko govedo, bivole, ovce mlečne pasme in konje. Csikosi so nam pripravili predstavo s konji. Naslednji postanek smo imeli v vinorodni deželi Tokaj, kjer je 5.900 ha vinogradov, na katerih gojijo šest sort grozdja. Prvi ogled smo imeli na vinogradniškem posestvu Disznoko. Obdelujejo 112 ha vinogradov, kjer imajo posajenih šest različnih sort, med kateri-

mi prevladuje (60 %) furmint (šipon). Po ogledu kleti so nam pripravili degustacijo šestih vrst vin. Naslednja postaja je bila v Bodrogkisfaludu v vinski kleti Patricius.

Obdelujejo 74 ha vinogradov. Da imajo odlična vina, smo se prepričali sami, saj smo po ogledu kleti poskusili pet vzorcev.

Zadnji dan smo se najprej sprehodili po mestu Eger. Pred kosilom smo si ogledali še vinsko klet na vinorodnem območju Egerja pri Ferenecu Tothu. V bližini mesta je 5000 ha vinogradov. Tu prevladujejo rdeče sorte grozdja, zelo poznano je vino bikaver – bikova kri. Družina Tóth obdeluje 27 ha vinogradov. Po predstavitvi dejavnosti in ogledu kleti, v kateri imajo tunele, vklesane v vulkanske kamnine, smo imeli degustacijo petih vin in tako smo zaključili naše potepanje po Madžarskem.

Besedilo in foto: Milena Štolfa

Tretji festival medu v Štanjelu

Čebelarstvo društvo Kras-Brkini je v septembru pripravilo tretji festival medu, drugi v Štanjelu z mednarodno udeležbo. Že pred vhomom v grajsko dvorišče so bile postavljene stojnice, ki so vabile k pokušanju in nabavi sladkih medenih dobrot ter medu različnih vrst. Postavljena je bila stojnica, ki je nudila obiskovalcem degustacijo čaja in kave, oslaskane ga z medom. Otroci OŠ Antona Šibelje - Stjenka iz Komna pod vodstvom mentorice Mirjam Rončel in Agate Perdec ter otroci OŠ Dutovlje z mentorico Dorotejo Kavčič so v okviru gospodinjanskega krožka predstavili uporabo medu v prehrani. Obiskovalci so bili nad predstavljenim navdušeni in tudi nad marsikatero koristno informacijo.

Za strokovni del je poskrbel predstavnik Medexa, Rok Kopinič, in podal zanimivo predavanje o propolisu kot

naravnemu antibiotiku – od nabiranja do uporabe, njegovih študijah in o njegovem vplivu na zdravje.

Popoldne pa je sledilo podeljevanje priznanj in nagrad iz ocenjevanja medu, ki je potekalo teden dni prej v Ivanjem Gradu z mednarodno udeležbo. Skupno je 97 čebelarjev iz petih držav – Slovenije, Avstrije, Madžarske, Italije ter Bosne in Hercegovine – prispevalo 143 vzorcev. Podelitev je spremljal kulturni program vokalne skupine Malum.

Čebelarstvo društvo Kras-Brkini je mlado, a zagnano za delo in že z vidnimi rezultati, ki jih vsi člani z veseljem spremljamo. Tudi v bodoče imamo veliko zamisli, ki jih bomo smelo in vztrajno uresničevali. Še naš pozdrav: »Naj medi« do naslednjega festivala medu, ki ga načrtujemo že čez nekaj mesecev.

Besedilo in foto: Mira Gal

Tihi junaki pašnikov: pastirski psi v službi varovanja čred

V zadnjih letih se zaradi širjenja območja naselitve volka in medveda pojavljajo vse večje potrebe po učinkovitih ukrepih za zaščito pašnih živali. Eden izmed varuhov pred napadi velikih zveri na pašnikih so nedvomno pastirski psi. V projektu LIFE Varna paša iščemo tako vzreditelje pastirskih psov kot rejce, ki bi radi varovanje črede okrepili s pastirskimi psi.

Pastirski psi so že tisočletja zvesti varuhi čred. Gre za preverjeno prakso, ki deluje tako v Sloveniji kot drugod po Evropi in v svetu.

Pastirski psi v Sloveniji

Tradicija uporabe pastirskih psov je bila po drugi svetovni vojni deloma pre-

kinjena zaradi upada reje ovc. Uradna statistika o številu pastirskih psov v tem obdobju ne obstaja.

Univerza v Ljubljani je skupaj z Zavodom za gozdove Slovenije (ZGS) v okviru projekta LIFE že med letoma 2010 in 2013 razdelila prve pse zainteresiranim rejcem drobnice, ZGS pa se s pastirskimi psi ukvarja od leta 2014. Do danes je ZGS rejcem sofinanciral nakup 51 rodovniških pastirskih psov različnih pasem iz preverjenih delovnih linij, vzrejenih pri izkušenih vzrediteljih v neposrednem stiku z drobnico. V projektu LIFE Varna paša bo v prihodnjih letih razdeljenih vsaj še 20 mladičev in 3 odrasli psi.

Izkušnje uporabnikov in vzrediteljev

Z izostrenim čutom za nevarnost, zvestobo čredi in nagnostjo zaščitniško naravo predstavljajo pastirski psi enega najbolj preizkušenih in učinkovitih načinov varovanja drobnice.

Vzreditelj Aleš Sedmak: »Pastirski pes

ni samo čuvaj črede, ampak je tudi človekova desna roka. Psi opravljajo neprecenljivo delo, saj se brezkompromisno spopadajo z nočnimi plenilci. Ključno vlogo pri vzreji kakovostnih pastirskih psov imata izkaz čistosti psa ter njegova genetika, mi ji radi rečemo delovna genetika pastirskega psa, kjer se pastirski psi desetletja vzrejajo na kmetijah ob pravih pogojih in znanju vzrediteljev. Če so pogoji vzreje pravi, se mladiči pastirskih psov hitro razvijajo ter dosegajo zelene lastnosti.«

Vzreditelj Stanko Pašič: »Pastirski psi že od davnih časov pomagajo pastirjem pri varovanju njihovih čred in imetja ter družine. Na naši kmetiji smo to pomembno nalogo zaupali pasmi šarplaninec. Vrsto let nam pomagajo pri varovanju na kmetiji. Mi pa jim vračamo tako, da že več kot 25 let to čudovito pasmo tudi vzrejamo.«

Ključna pri vzreji sta doslednost in stalen stik s čredo

Mladiča se izbere iz delovne linije, kar pomeni, da že njegovi starši opravljajo vlogo pastirskega psa, s poudarkom na

pasemski čistosti (rodovnik).

Z vzgojo je treba začeti že pri osmih tednih starosti, ko se mladiča postopoma navaja na živali. Poudarek je na doslednosti, minimalnemu stiku z ljudmi in stalnemu spremljanju vedenja. Mladi psi se veččin varovanja najhitreje naučijo od starejših izkušenih psov. Redno spremljanje in popravljanje neželenih vedenj poteka približno dve leti, ko začne pastirski pes samostojno in učinkovito varovati čredo.

Pes mora biti stalno prisoten ob čredi – poleti na pašniku in pozimi v hlevu. Za učinkovito varovanje črede so potrebni trije psi, v primeru velikih čred pa tudi več, da se skupina psov lahko postavi v bran črede.

Od leta 2021 dalje je pastirski pes tudi uradno priznan kot delovna žival. Če je pes kot pastirski pes vpisan v centralni register hišnih živali, se pod določenimi pogoji ne šteje za nevarnega psa. To zmanjšuje odgovornost imetnika psa – ta odgovarja za škodo samo v primeru, če ne dokaže, da je nastala brez njegove krivde.

LIFE Varna paša – možnosti sodelovanja

Osrednji cilj projekta LIFE Varna paša je prek zmanjševanja konfliktov zagotoviti dolgoročno ohranitev kmetijskih dejavnosti na območjih prisotnosti medvedov in volkov. Ena od aktivnosti se osredotoča na pastirske pse, rejci pa lahko pridobijo naslednje oblike pomoči:

- **Sofinanciranje nakupa pastirskih psov**, vzgojenih pri preverjenih vzrediteljih iz delovnih linij.

- **Svetovanje in spremljanje**: strokovna pomoč pri uvajanju psa v čredo, vzgoji in reševanju izzivov v prvih letih.

Če vas zanima varovanje črede s pastirskim psom ali ste vzreditelj rodovniških pastirskih psov, ki varujejo čredo pašnih živali, nam pišite na: info@varna-pasa.si. Med najbolj izkušenimi vzreditelji pastirskih psov bomo izbrali »kmetije dobrih praks«, ki bodo delovale kot izobraževalne kmetije.

Besedilo: Bojana Lavrič, Zavod za gozdomstvo Slovenije

Foto: Irena Kavčič

Športno

Drugače kot z balinarni niti ne moremo začeti! Ti so nas ponovno navdušili in lahko smo ponosni, da pomemben del državne reprezentance tvorijo športnice in športniki Balinarskega kluba Hrast, ki s svojimi uspehi in predanim delom pomembno prispevajo k prepoznavnosti in ugledu naše občine.

Na svetovnem prvenstvu v francoskem Maconu sta Tanja Marc in Eneja Ozbič Primc prikazali vrhunsko igro ter osvojili naslov svetovnih prvakinj v igri dvojic. Njuna zbranost, borbenost in natančnost v finalu so navdušile tako strokovno javnost kot navijače. Slovenija se je iz Francije vrnila kar s tremi medaljami, kar našo državo – in s tem tudi Kras – postavlja v sam svetovni vrh balinanja. Slovenske medalje na SP Macon: Tanja Marc in Eneja Ozbič Primc – igra dvojic / zlata medalja, Jacqueline Košir in Eneja

Ozbič Primc – štafetno zbijanje / srebrna medalja, Tanja Marc in Marko Švara – mešano natančno zbijanje / bronasta medalja. Že pred tem je domačin Jaka Štremfelj na svetovnem prvenstvu do 23 let navdušil z osvojitvijo naslova svetovnega prvaka v natančnem zbijanju, hkrati pa dodal še bronasto medaljo v hitrostnem zbijanju ter tretje mesto v štafeti. Da uspehi slovenskega balinanja rastejo tudi iz mlajših vrst, potrjuje rezultat z državnega prvenstva v igri v krog v kategoriji U-14, kjer je slavil Jasmin Švara, četrto mesto pa je osvojila Lana Kavčič. Uspehi niso neopaženi. Na slavnostni prireditvi Olimpijskega komiteja Slovenije – Združenja športnih zvez, na kateri so bila podeljena priznanja zaslužnim športnikom, trenerjem in drugim športnim delavcem, je med številnimi nagradenci za dosežke v letu 2024 priznanje prejela balinarka

Eneja Ozbič Primc. Vsem športnicam in športnikom iskrene čestitke ob teh izjemnih dosežkih. S svojo predanostjo navdihujete mlade, našo občino in Kras pa predstavljate v najlepši luči.

V Kobjeglavi se je septembra začela gradnja nove balinarske dvorane, ki jo domači balinarji že dolgo pričakujejo. Z izgradnjo objekta bodo ekipe Balinarskega kluba Hrast končno dobile možnost, da domače tekme igrajo v domačem kraju. S tem se jim ne bo več treba voziti na tekme in treninge v Sežano ali Novo Gorico. Ob številnih izjemnih uspehih BK Hrast bo nova dvorana pomemben mejnik, saj bo ustvarila še boljše pogoje za kakovostno delo, razvoj mladih ter nadaljnje doseganje vrhunskih rezultatov na državnem in mednarodnem nivoju.

Na drugi strani pa se gradnja športne dvorane v Komnu, ki bi korenito izboljša-

la pogoje za šolski, tekmovalni in rekreativni šport, še vedno oddaljuje v prihodnost. Podobno velja za projekt ureditve športnega parka Grofovka, kjer je predvidena tudi izgradnja pomožnega nogometnega igrišča, ki ga vse številčnejše selekcije NK Komen nujno potrebujejo. Upajmo, da bosta tudi ostala načrtovana projekta čim prej dobila potreben zagon, saj bi pomembno prispevala k razvoju športa, boljšim vadbenim pogojem ter večji kakovosti življenja v občini. Nenazadnje se razvitost občine kaže tudi v ustrezni športni infrastrukturi in odnosu do svojih športnikov ter rekreativcev, ki jih glede na razvejanost športa in število društev res ni malo.

Pred nami je leto 2026, ki bo na področju športa zaznamovano s številnimi pomembnimi dogodki in obletnicami. Že zdaj lahko z optimizmom pričakujemo pestro, raznoliko in navdihujoče leto športnega dogajanja v naši občini. V Kobjeglavi bo zaključena izgradnja balinarske dvorane, ki bo balinarjem končno omogočila domače tekme in sodobne vadbene pogoje. V Hruševici bodo tekači že 25. leto zapored stopili na progo Štanjelskega teka, enega najprepoznavnejših športnih dogodkov v občini. Športno košarkarsko društvo Kras bo s ponosom obeležilo 10. obletnico delovanja, Nogometni klub Komen pa se že intenzivno pripravlja na tradicionalni nogometni

turnir mlajših selekcij, ki bo privabil okoli 800 mladih nogometašev iz Slovenije in zamejstva. Svojo ustvarjalno energijo bo znova dokazalo Plesno društvo Be Funky, ki bo z novo plesno predstavo najbrž ponovno napolnilo Cankarjev dom, medtem ko je nogometni turnir v Štanjelu po lanski izvedbi dobil osveženo, sodobno podobo. To je le delček vsega dogajanja – leto 2026 bo na športnem področju resnično bogato in polno priložnosti za navdušenje, druženje, gibanje in skupno ustvarjanje nepozabnih trenutkov.

Vsem športnicam in športnikom, rekreativcem ter vsem, ki šport podpirate in ga soustvarjate, želimo mirno, zdravo in z rezultati uspešno novo leto 2026!

Rajko Kralj, Športna zveza Komen

Regijski center za igralce U12 in U13 – tekma MNZ Nova Gorica – MNZ Koper

Čebelarstvo društvo Kras-Brkini je v septembru pripravilo tretji festival medu, drugi v Štanjelu z mednarodno udeležbo. Že pred vhomom v grajsko dvorišče so bile postavljene stojnice, ki so vabile k pokušanju in nabavi sladkih medenih dobrot ter medu različnih vrst. Postavljena je bila stojnica, ki je nudila obiskovalcem degustacijo čaja in kave, oslaskane ga z medom. Otroci OŠ Antona Šibelje - Stjenka iz Komna pod vodstvom mentorice Mirjam Rončel in Agate Perdec ter otroci OŠ Dutovlje z mentorico Dorotejo Kavčič so v okviru gospodinjstvskega krožka predstavili uporabo medu v prehrani. Obiskovalci so bili nad predstavljenim navdušeni in tudi nad marsikatero koristno informacijo.

Za strokovni del je poskrbel predstavnik Medexa, Rok Kopinič, in podal zanimivo predavanje o propolisu kot naravnemu antibiotiku – od nabiranja do uporabe, njegovih študijah in o njegovem vplivu na zdravje.

Popoldne pa je sledilo podeljevanje priznanj in nagrad iz ocenjevanja medu, ki je potekalo teden dni prej v Ivanjem Gradu z mednarodno udeležbo. Skupno je 97 čebelarjev iz petih držav – Sloveni-

je, Avstrije, Madžarske, Italije ter Bosne in Hercegovine – prispevalo 143 vzorcev. Podelitev je spremljal kulturni program vokalne skupine Malum.

Čebelarstvo društvo Kras-Brkini je mlado, a zagnano za delo in že z vidnimi re-

zultati, ki jih vsi člani z veseljem spremljamo. Tudi v bodoče imamo veliko zamisli, ki jih bomo smelo in vztrajno uresničevali. Še naš pozdrav: »Naj medi« do naslednjega festivala medu, ki ga načrtujemo že čez nekaj mesecev.

Še vedno pa se lahko vpišete v Nogometno šolo Komen, prijave sprejemamo na e-naslov: mladi.nkkomen@gmail.com ali na treningih – prijave sprejema trener ali prisotni predstavnik kluba na nogometnem igrišču v Komnu, pozimi pa v telovadnici OŠ Komen, in sicer ob torkih, sredo in četrtek po razporedu Nogometne šole NK Komen – kontakt Jure Colja, 0038640426546.

Besedilo: Adrijan Spačal

Foto: Martin Simčič

Hruševica v soju bron

Med 25. in 30. oktobrom je Ljubljana prvič v zgodovini gostila največji plesni dogodek – Svetovno prvenstvo Mednarodne plesne organizacije IDO v modernih tekmovalnih plesih. S tem se je naša prestolnica postavila ob bok največjim evropskim in svetovnim metropolam, ki so v preteklosti že gostile tovrstna tekmovanja.

Na plesnem odru v dvorani Tivoli in Kinu Šiška, ki sta bili glavni prizorišči omenjenega tekmovanja, se je zvrstila svetovna plesna elita. V boj za najvišja mesta in plesni prestol v hip hopu se je podalo več kot 4500 plesalcev iz kar 36 držav iz štirih celin. Med njimi seveda tudi Slovenci. Članici slovenske plesne reprezentance v Ljubljani pa sta bili tudi Isabela Stele iz Hruševice in Anet Švagelj iz Štanjela, plesalki Plesnega centra ADC iz Ajdovščine.

Organizatorji so podelili 123 medalj v 41 kategorijah, kot država pa je bila najuspešnejša prav naša Slovenija. En velik košček v tem mozaiku nacionalnega uspeha pa je dodala tudi 11-letna Hruševljanka Isabela z malo otroško skupino Wasabi. Po zmagi na Evropskem prvenstvu na Švedskem v mesecu juniju so plesalke dosegle še en velik uspeh – odlično 3. mesto na svetovnem prvenstvu. S tem so Isabela in njene soplesalke ubranile bronasto odličje z lanskega svetovnega prvenstva v Skopju.

Isabela, učenka 6. razreda v Komnu, je s skupino, katero sestavljajo Polona Ko-

rečič, Manja Pelan, Zoja Likar, Alina Naja Krašna, Marina Mrevlje in Alin Kreševac, spisala novo zgodbo o uspehu ajdovske plesne šole. V izjemno hudi konkurenci 42 malih otroških hip hop skupin so dekleta še enkrat več pokazala odlično pripravljenost in dokazala, da je bil naslov evropskih prvakinj več kot upravičen in zaslužen. Njihova plesna energija je naraščala iz kroga v krog. Reprezentantke so se uvrstile v veliki finale in naši državi priborile bronasto odličje. Slovenija si je v Ljubljani priplesala 11 zlatih, 6 srebrnih in 8 bronastih medalj. Na prav vse slovenske reprezentante smo lahko izjemno ponosni, saj leto za letom našo domovino uvrščajo na plesni zemljevid sveta in dokazujejo, da je Slovenija tudi plesna velesila.

Isabela Stele pa v Ljubljani ni zastopala naših barv le v kategoriji malih otroških skupin, ampak tudi v kategoriji solistk, otroških formacij in generalnih produkcij. Za plesalko iz Hruševice je bilo to prvo svetovno prvenstvo med solo tekmovalci, saj se je za tekmovanje v tej kategoriji odločila šele v mesecu februarju. A že prvo leto je na državnem prvenstvu osvojila odlično 6. mesto, na svetovnem prvenstvu v Ljubljani pa 65. mesto med 200 plesalci. Zelo blizu še enemu odličju je bila Isabela tudi v kategoriji produkcij, kjer so s soplesalkami s točko pod naslovom Girls can do anything osvojile nevhvaležno 4. mesto. Skupaj z Anet Švagelj iz Štanjela in preostalimi plesalci sku-

pine Me gusta pa so dosegli še 10. mesto med otroškimi hip hop formacijami, kjer je bila konkurenca naravnost neverjetna.

Za prihodnost slovenskega plesa nam torej ni potrebno skrbeti, vsekakor pa smo lahko ponosni, da tudi tu pri nas rastejo in se razvijajo plesni talenti in se brusijo naši plesni diamanti. Isabela in Anet že pridno trenirata in se pripravljata na novo plesno sezono, kjer bosta na državnem, evropskem in svetovnem plesnem prvenstvu ponovno skupaj s soplesalci lovili najvišja mesta. Verjamemo, da bo tudi leto, ki prihaja, za dekleti polno uspehov in osebnega zadovoljstva. Ure in ure trdega dela in napornih treningov, vsakodnevna odrekanja, prava disciplina ter predvsem brezmejna ljubezen in predanost plesu se vedno poplačajo.

Besedilo in foto: Plesni center ADC

Šport, prijateljstvo in odlično vzdušje na turnirju ŠKD Kras

Ob vstopu v praznovanje 10. obletnice delovanja Športno košarkarskega društva Kras smo v mesecu septembru izpeljali prijateljski košarkarski turnir, ki je povsem upravičil svoje ime. Poleg naše članske ekipe so nastopile še ekipe iz zamejstva – Breg, Dom in Kontovel. Turnirska zmaga je na koncu zasluženo ostala doma. V napeti in borbeni finalni tekmi je naša ekipa proti Kontovelu pokazala več uigranosti, odločnosti in želje po končnem uspehu. Vse tekme turnirja so minile v znamenju športnega duha, poštene igre in pristnega prijateljstva.

Čeprav rezultati nosijo svoj čar, pa je

bil v ospredju predvsem duh sodelovanja in povezanosti, ki je prežemal celoten turnir. Gostujoče ekipe so izrazile veliko zadovoljstvo nad gostoljubnostjo – pohvalile so organizacijo, topel sprejem in prijetno druženje po zaključku tekem. Na tribunah so se zbrali številni gledalci, ki so športno spodbujali prav vse ekipe, ne glede na barvo dresa. Ob tej priložnosti se iskreno zahvaljujemo vsem igralcem, trenerjem, navijačem in podpornikom društva, ki ste s svojo prisotnostjo in pozitivno energijo soustvarili nepozaben športni dogodek.

Članski ekipi je turnir služil kot odličn

preizkus pred novo tekmovalno sezono. Po doslej odigranih tekmah v 4. SKL KZS je jasno, da je skupina, v kateri nastopa naša članska ekipa, izredno zahtevna in izenačena – v njej lahko vsak premaga vsakogar. Kljub nekaterim porazom smo z dosedanjim izkupičkom lahko zadovoljni. Nekaj priložnosti je bilo zamujenih, a šport je pač nepredvidljiv in pogosto prav dnevna forma odloči zmagovalca.

Pri mlajših selekcijah smo v novo sezono vstopili po pričakovanjih. Ekipe U14 in U18, v katerih nastopajo nekoliko mlajši igralci kot pri večini tekmecev, bosta svo-

je priložnosti iskali v nadaljevanju prvenstva. Razveseljuje dejstvo, da je napredek iz tekme v tekmo očiten, kar je najboljši pokazatelj dobrega dela trenerjev v društvu. Po presenetljivo uspešni lanski sezoni nas z odličnimi rezultati tudi letos razvija ekipa U16, ki v novi sezoni še ne pozna poraza. Pod vodstvom trenerja

Matjaža je kemija v moštvu izjemna – fantje si zaupajo, držijo skupaj in tudi v najtežjih trenutkih verjamejo v skupni cilj. Bravo, fantje – nadaljujte v tem ritmu! Kaj pa najmlajši? Ti pridno trenirajo in z velikim navdušenjem pričakujejo svoj praznik – 28. Sončkov dan v Novi Gorici, ki je za njih vedno nekaj posebnega.

V novo leto vstopamo z veliko energije, ekipnega duha in želje po napredku. Hvala vsem članom, trenerjem, igralcem, staršem in navijačem za podporo! Naj bo leto 2026 polno športnih užitkov, zmag, dobrih tekem in pristnega prijateljstva. Srečno!

Besedilo: Rajko Kralj
Foto: Martina Rojc

poSKOKčevi plavalci

Z oktobrom smo se po poletnem premoru znova vrnil na bazen v Ajdovščino in skočili v novo plavalno sezono. Ob sobotnih jutrih se na bazenu ŠC Police zberejo nasmejani obrazi otrok, ki z radovednostjo in pogumom stopajo v svet vodnih doživetij.

Tecaj je namenjen tako začetnikom, ki se s plavanjem šele spoznavajo, kot tudi tistim, ki že samozavestno plavajo in želijo nadgraditi svojo tehniko. Pod strokovnim vodstvom vaditeljev otroci postopoma premagujejo strah pred vodo, se učijo sproščenega dihanja, potapljanja in drsenja po vodi. Skozi igro spoznavajo plovnost, gibanje pod in nad vodo, ter

odkrivajo, kako prijetno je, ko voda postane njihov zaveznik. Ko napredujejo, se srečajo tudi z osnovami različnih plavalnih tehnik, vajami za pravilno dihanje in skoki v vodo. Pri tem se učijo potrpežljivosti, vztrajnosti in zaupanja vase – lastnosti, ki segajo daleč preko bazena.

Najpomembneje pa je, da vsaka urica poteka v sproščenem in spodbudnem okolju, kjer je varnost vedno na prvem mestu, učenje pa prežeto z igro, smehom in občutkom dosežka. Plavanje pri poSKOKcu ni le učenje plavalnih zamahov – je pot do zaupanja vase, veselja do gibanja in nepozabnih vodnih doživetij.

Besedilo in foto: Neja Semolič

Burjica

Dogajanje v Vrtcu Komen ...

Prijaznosti ti bo krila dala – vedno reci prosim in hvala

Letošnja rdeča nit tedna otroka je bila Prijaznosti ti bo krila dala – vedno reci prosim in hvala. V Vrtcu Komen smo se odločile, da bi jo otrokom rade približale skozi svet pravljič in zgodbic – da otroci

preko njih spoznajo, kako pomembno in lepo je biti prijazen in hvaležen. Popeljale smo jih v svet prijaznih besed, ki smo jih poimenovali tudi čarobne besede.

Skozi pravljičico *Pod medvedovim dežni-*

kom smo spoznavali pomembnost tega, da smo prijazni kot medved in ne nesramni kot lisica v pravlji.

Ob slikanici *Prosim in hvala* smo začutili, kako je, če ti dve besedi zbežita iz na-

šega vsakdana.

Z lutkama *Kikijem*, ki je bil zelo prijazen, spoštljiv in vljuden, ter *Kokijem*, ki je bil čisto nasprotje temu, torej nesramen in predrzen, so otroci začutili pomen tega in Kikiju pomagali, da se prijaznosti nauči še Koki. Opozorili so ga, ko je moral uporabiti katero od prijaznih besed, npr. ko je Kikiju vzel bonbon, ne da bi zanj prosil in se zahvalil...

Ob slikanici *Prosim, gospod medved* smo spoznavali, da je potrebno včasih

tudi kaj počakati – da smo slišani, ustrezni, da dobimo pomoč in da ne more biti vse na gumb, kot bi rekli. Vsak otrok je nato dobil iz papirja zgubano ladjico, ki jo je sam še dodatno okrasil, olepšal ter jo prijazno podaril enemu od vrstnikov.

V zgodbi *Hvaležni medved* smo se prav tako dotaknili tematike prijaznosti in izkazovanja hvaležnosti. Vsak otrok pa je dobil še nalogo, da na listek papirja skupaj s starši zapiše, za kaj so hvaležni. Listek, ki so ga prinesli nazaj v vrtec, so

skupaj s starši zalepili na izobešeno hruško v našem nastajajočem kotičku tedna otroka.

Ves teden je v našem skupnem prostoru vrtca namreč nastajal kotiček, v katerem smo staršem in ostalim obiskovalcem vrtca predstavljali dejavnosti tedna otroka. V njem so se znašli dežnik hvaležnosti, ki so ga otroci dopolnili s kapljicami, tabla s prijaznimi besedami in palčkom Omikcem ter lutki Kiki in Koki in hruška hvaležnosti.

Pridali pa smo še deklamacijo, ki jo želimo deliti še z vami:

Prijaznost (Nina Kocjan)

*Nasmejan v svet hitim,
in pozdrave vsem delim.
Rečem prosim, rečem hvala,
moja roka daje, ne napada.
Če sem dober, svet žari –
in prijaznost med nami živi.*

Besedilo: Agata Masten

V raziskovanju dela gasilcev

V oktobru, mesecu požarne varnosti, smo skupaj z gasilci PGD Komen izvedli vajo evakuacije. Njihov obisk je otroke zelo pritegnil, zato smo se podali v raziskovanje njihovega dela – kaj gasilci počnejo, kakšno opremo uporabljajo, kako in komu pomagajo, kako vedo, kam morajo priskočiti na pomoč ter kako jih pokličemo.

Vse odgovore smo pridobili skozi različne dejavnosti v vrtcu. Prebirali smo slikanice na temo gasilcev, spoznavali njihovo delo ob družabni igri *Spomin 112* ter si ogledali risanko *Gasilec Samo*. Skupaj smo izdelali plakat o gasilcih, po vrtcu iskali oznake za evakuacijo, gasilne aparate in hidrante, si izdelali pravo gasilsko čelado ter iz različnih materialov sestavili gasilske cevi, jih razporedili po igralnici in pripravili spontano igro gasilcev.

V poskusu s svečko smo se preizkusili tudi v pravem gašenju ognja ter se naučili, na katero telefonsko številko moramo poklicati v primeru pravega požara. Celo gibalne dejavnosti smo obarvali v duhu gasilcev – igrali smo gibalne igre

Gasilec in ogenjčki ter *Požar/potres/poplava*, se podali v svet gasilcev z gimnastičnimi vajami z obroči ter premagovanjem ovir na krožnem poligonu in s štafetnimi igrami priredili pravo gasilsko tekmovanje.

Za zaključek smo skupaj s starši obiskali gasilski dom PGD Komen. Predsednik PGD nam je ob fotografijah predstavil

društvo in njegovo delovanje. Nato smo si ogledali prostore društva, preizkusili nekaj opreme – oblačila, čelade, pozivnike – in spoznali njihov voznik park. Preizkusili smo se v vlečenju cevi, uporabi pnevmatskih škarij, si ogledali notranjost vozila in celo doživeli krajšo vožnjo z njimi. Vozila so otroke tako navdušila, da so jih kasneje celo naslikali.

Besedilo: Agata Masten
Foto: Arhiv Vrtca Komen

Tradicionalni slovenski zajtrk v Vrtcu Komen

Tako kot v vseh ostalih slovenskih vrtcih in šolah po Sloveniji je tudi pri nas, v Vrtcu Komen, v petek, 21. novembra, potekal Tradicionalni slovenski zajtrk. Privoščili smo si črn kruh, kraški med, maslo, mleko in jabolka.

Pri tem pa sta se nam pridružila tudi direktor občinske uprave Občine Komen, gospod Iztok Felicjan, in predstavnica za

družbene dejavnosti na Občini Komen, gospa Soraja Balantič.

V sklopu praznovanja tega dne nam je Rebeka pripravila dejavnost, v kateri nam je predstavila orodje in opremo, ki ga kot čebelarka potrebuje pri svojem delu, nam predstavila čebeljo družino in pomen čebel za človeka.

Zelo pomembno pa se nam zdi pred-

vsem sporočilo, ki ga prinaša ta dan. Otrokom ga skušamo približati na čim bolj prijeten in razumljiv način. V letošnjem letu smo izpostavili pomen zdravega načina življenja z uživanjem lokalno pridelanih živil. O pomenu zajtrka in prednostih, ki jih prinašajo lokalno pridelana živila, želimo preko otrok ozavestiti tudi njihovo domače okolje.

Besedilo: Agata Masten
Foto: arhiv Vrtca Komen

... in Vrtcu Štanjel

V vrtcu je spet živahno

Po brezskrbnih poletnih počitnicah so otroci skupaj s strokovnimi delavkami znova zakorakali v Vrtec Štanjel. Že prvi dnevi so prinesli veselo razpoloženje – prostori vrtca so se napolnili z otroškim živžavom, smehom in radovednimi pogledi.

Letos v vrtcu najmlajši obiskujejo skupino Račke, nekoliko starejši so Miške, najstarejši pa so v skupini Balončki.

Meseci, ki so za nami, so bili za otroke in vzgojiteljice priložnost za spoznavanje, raziskovanje in ustvarjanje. Veliko smo se igrali – saj prav skozi igro otroci razvijajo in uresničujejo vse svoje potenciale. Veselimo se vsega novega, kar nam bo

prineslo prihajajoče obdobje, in skupaj ustvarjamo prijetno in spodbudno okolje, kjer otroci rastejo, se učijo in smejejo.

V tem času je v Vrtcu Štanjel tiho in nežno potrkala jesen. Prinesla je čudovite jesenske barve, pobarvala naš prelep Kras v tople odtenke in po dolinah je zapihala burja, ki je raznesla jesenske liste. Prvi jesenski dan smo začeli z lepo deklamacijo »Marmelada«, ki nas je spremljala kot vodilo pri vseh jesenskih dejavnostih. Skupaj smo se je naučili, jo večkrat ponovili in ob njej veliko zapeli, zaplesali in ustvarjali. Tudi v igralnicah je zadišalo po jeseni. Ustvarili smo skupno pisano jesensko dekoracijo za krasitev

vrtca. Nabrali smo ideje iz narave in jih prenesli v naše umetnine. Pridno smo pomagali ježku, ki je s prijatelji pripravljaj ozimnico: ustvarili smo okusne marmelade in jih skrbno pospravili v ježkovo ozimnico. Ker v vrtcu dobro vemo, kako pomembno je imeti prijatelje, smo ježku ustvarili veliko ježkovih prijateljev, da mu nikoli ne bo dolgčas pri igri. Najmlajši so s svojimi spretnimi prstki ustvarili čudovita rdeča, sočna jabolka, ki so polepšala našo jesensko dekoracijo.

Jesen nam je prinesla toplino, ustvarjalnost in nove priložnosti za skupno igro. Veselimo se vseh dni, ki so še pred nami.

Besedilo: Nataša Colja
Foto: Arhiv enote Štanjel

Hvaležnost ti bo krila dala

Z letošnjim geslom v tednu otroka *Hvaležnost ti bo krila dala* so želeli izpostaviti, da prijaznost ni le vljudnost. Je moč, ki povezuje ljudi, krepi razumevanje, spodbuja sodelovanje in nas uči, kako pomembno je skrbeti drug za drugega in za svet okoli nas. Besedi prosim in hvala sta majhni, a zelo pomembni – kažeta spoštovanje in hvaležnost.

V tednu otroka smo v našem vrtcu doživeli številne prijetne in poučne tre-

nutke, s katerimi smo krepili povezanost, veselje in hvaležnost. Teden smo začeli s peko palačink, pri čemer so otroci z veseljem pomagali s pripravo in okušanjem sladkih dobrot. Sledilo je gibalno dopoldne z Poskokcem v telovadnici, kjer so se mlajši in starejši otroci razgibali vsak v svoji skupini in po svojih zmožnostih. Obiskali so nas tudi prvošolci, s katerimi smo se razveselili ponovnega srečanja, ter knjižničarka Marija, ki nam je s pravljici-

co »Miška, ki je izgubila domek« pričarala prijetno pravljico vzdušje. Odpravili smo se tudi na jesenski pohod do Kobilja, kjer smo občudovali lepote narave.

Ves teden pa smo vsi skupaj polnili našo steno hvaležnosti v našem večnamenskem prostoru – z mislimi, risbicami in drobnimi sporočili, ki so nas spomnili, da hvaležnost res daje krila.

Besedilo: Katarina Černigoj

Foto: arhiv Vrtca Štanjel

Jesensko srečanje s starši

Jesenski dnevi, polni toplih barv in prijetnega vzdušja, so kot nalašč za druženje. Tako smo tudi mi, otroci iz Vrtca Štanjel, popoldan namenili skupnemu preživljanju s starši in vzgojitelji.

Zbrali smo se na našem prelepem igrišču, ki ga krasijo drevesa, odeta v čudovite jesenske barve.

Po uvodnih besedah in pozdravu smo srečanje pričeli z izrezovanjem in kršenjem buč. Starši in otroci so prinesli

svoje najlepše buče ter s skupnimi močmi ustvarjali prave bučne mojstrovine – smešne, domiselne in edinstvene oblike. Otroci so z veseljem risali motive, starši pa so pomagali pri rezanju in izdolbovanju. Med ustvarjanjem so se spletli prijetni pogovori in nova prijateljstva.

Medtem ko so buče dobivale svoje zabavne oblike, so očetje pekli kostanj. Vonj po pečenem kostanju je prijetno napolnil zrak ter ustvaril toplo, domače

vzdušje. Otroci so komaj čakali, da ga poskusijo, starši pa so uživali v prijetnem druženju.

Ob koncu srečanja smo pripravili razstavo buč, ki zdaj krasijo naše stopnišče. Ko se je zmrčilo, smo prižgali svečke, ki so dodale prav poseben čar jesenskemu večeru.

Naše srečanje je minilo v topleni in prijetni vzdušju. Hvaležni smo za vsako nasmeh, vsako pomoč in vse trenutke, ki smo jih preživeli skupaj.

Hvala vsem!

Besedilo: Alenka Budin Vodopivec

Foto: Arhiv enote Štanjel

Sodelovali smo pri snemanju filma

Otroci starejše skupine Balončki so sodelovali pri snemanju kratkega filma o Ferrarijeve vrtu in arhitektu Maksu Fabianiju. Film nastaja v sklopu projekta Natalijina hiša, ki bo postala večnamensko središče za lokalno skupnost in obiskovalce.

Snemanje je potekalo v čudovitem okolju Ferrarijevega vrta, kjer so otroci z igro prikazali živahen utrip na vrtu, ter na baročnem stopnišču Gradu Štanjel, kjer so poustvarili prizore s starih fotografij. Tako so simbolično povezali preteklost in sedanost našega kraja.

Izkušnja je bila za otroke zelo lepa,

pozitivna in poučna. Spoznali so, kako nastaja film, in z veseljem sodelovali pri

ohranjanju kulturne dediščine Štanjela. Ogleda filma se že veselimo!

Besedilo in foto: Mateja Bežek Kosmač

V skupini Balončki raziskujemo čustva

V skupini Balončki smo izvedli sklop o čustvih, ki je del našega celoletnega projekta Jaz sem nekaj posebnega in hkrati podpora prednostni nalogi vrtca – krepitvi socialno-čustvenih kompetenc. Na igriv in njim blizu način so otroci raziskovali svoj notranji svet. S pomočjo pravljič, pogovorov, likovnih dejavnosti in socialnih iger so prepoznali veselje, žalost, strah, jezo in druge občutke ter spoznavali, da so vsa čustva pomembna in sprejemljiva.

Ob zgodbah, kot so Lanin notranji svet, Barvna pošast, Zajček in trije strahci, so pripovedovali o svojih izkušnjah, raz-

mišljali o tem, kdaj občutijo določeno čustvo ter na kakšne načine si pri tem pomagajo. Umetniško so se izražali skozi risanje sebe, ustvarjanje čustvenih pošastkov in stekleničk čustev, kar jim je omogočilo, da so občutke izrazili tudi vizualno. Poseben poudarek smo namenili strategijam umirjanja. Vadili smo dihanje, pihanje milnih mehurčkov, umik v mirni kotiček ter izražanje potreb v trenutkih, ko jih prevzame jeza ali strah. Mirni kotiček, ki smo ga uredili skupaj, so hitro sprejeli in ga že samostojno uporabljajo.

V skupini smo opazili veliko napredka pri poimenovanju čustev, razumevanju

sebe in empatiji do vrstnikov. Čustva so postala del vsakdanjih pogovorov, sposobnost ubesediti počutje pa se je vidno okrepila.

Sklop o čustvih smo zaključili z razstavo otroških izdelkov in pogovorom o tem, kako lahko v skupini drug drugemu pomagamo, da se počutimo varne in sprejete. Raziskovanje notranjega sveta pa bo ostalo del naše vsakodnevne prakse, saj verjame, da tisti, ki razume sebe, lažje razume drugega – iz tega pa rastejo zaupanje, prijateljstvo in varno okolje, v kakršnem si želimo živeti vsi.

Besedilo in foto: Mateja Bežek Kosmač

Tradicionalni slovenski zajtrk v našem vrtcu

V tem tednu smo v našem vrtcu posebno pozornost namenili tradicionalnemu slovenskemu zajtrku ter njegovemu vplivu na zdravje, kulturo in spoštovanje lokalne hrane. V sklopu dejavnosti smo si ogledali epizodo Ribiča Pepeta, posvečeno tradicionalnemu slovenskemu zajtrku, ki je otrokom na igriv način približala pomen domače hrane, čebel in zdravih prehranskih navad. Velik poudarek smo namenili tudi spoznavanju pomena čebel. Vzgojiteljica Katarina nam je

prinesla čebelarstvo opremo in otrokom skozi pripovedovanje in slike približala svet čebel, njihovo pomembno vlogo v naravi ter nastanek medu. Otroci so z zanimanjem poslušali, postavljali vprašanja in opazovali pripomočke od blizu.

Otroci so aktivno sodelovali tudi pri pripravi na zajtrk, izdelovali so čebelnice in na dan tradicionalnega slovenskega zajtrka okrasili večnamenski prostor, ki se je za ta dan spremenil v praznično obarvan jedilni kotiček. Na ta dan smo se vse

skupine zbrale v večnamenskem prostoru, kjer smo v prijetnem in umirjenem vzdušju skupaj zajtrkovali. Vzdušje je bilo toplo, povezovalno in polno otroškega navdušenja.

Teden tradicionalnega slovenskega zajtrka je bil tako priložnost za učenje, izkušnjo in skupno doživetje, ki je otrokom približalo pomen tradicije, spoštovanja hrane in narave.

Besedilo in foto: Mateja Bežek Kosmač

Iz šolskih klopi

Šola v naravi za 6. razred v Rakovem Škocjanu

Za šestošolce OŠ Komen se je šolsko leto začelo na prav poseben način. Od 1. do 5. septembra 2025 so se podali v šolo v naravi v ČŠOD Rak v Rakov Škocjan, kjer so učenci doživeli pestro paleto naravnih in izobraževalnih doživetij.

Prvi dan so obiskali Postojnsko jamo, kjer so občudovali jamski vlakec in karnike. V naslednjih dneh so se v Centru šolskih in obšolskih dejavnosti naučili še veliko novega. Ogledali so si Zelške in Elizabetine jame, se sprehodili do malega

in velikega naravnega mostu in raziskovali okolico reke Rak. Po reki so veslali s kanuji in tako spoznali tudi ta zanimiv šport. Posebno doživetje sta bila ogled požiralnika na Cerkniškem jezeru in zgodba o Cerkniškem jezeru.

Učenci so preizkusili tudi glasbene talente in nastavili kamero za opazovanje živali v naravi. Gradili so bivake v naravnem okolju iz naravnih materialov in se preizkusili v streljanju z lokom. V prostem

času so bili zelo aktivni in se ukvarjali z različnimi športnimi dejavnostmi, zvečer pa so igrali tombolo in se preizkusili v gledaliških spretnostih.

Zaključni večer so preživeli ob tabo-

rem ognju in gozdnih igrah. Spekli so hrenovke in pojedli slastne tradicionalne buhteljne, ki so jih sami pripravili. Tako so zaključili skupni teden v naravi in na poseben način začeli novo šolsko leto.

Besedilo in foto: Učenci 6. a in 6. b razreda z razredničarkama

Festival medu v Štanjelu

V soboto, 28. septembra 2025, je Štanjel zaživel v znamenju medu, saj je potekal Festival medu, ki je v kraški biser privabil številne obiskovalce in ljubitelje čebelarских dobrot.

Na dogodku so se zbrali čebelarji iz različnih krajev, predstavili so svoje izdelke in delili znanje o pomenu čebel za naše okolje. Pomemben del festivala pa so letos soustvarjali tudi učenci in učiteljice naše šole, ki so na degustacijski stojnici navdušili s svojo ustvarjalnostjo.

Učenci in učenke so obiskovalcem ponudili raznovrstne jedi, v katerih je bil glavni junak med. Njihove stvaritve niso

bile le okusne, ampak tudi estetsko dovršene. Poleg kulinarčne ustvarjalnosti pa so učenci pokazali tudi svojo umetniško žilico – z barvitimi poslikavami kamenčkov so dodali stojnicam prav poseben čar.

Vzdušje na festivalu je bilo sproščeno, prijetno in polno nasmehov. Prijetni vonji medenih dobrot pa niso privabili le obiskovalcev – okoli stojnic je mrgolelo tudi čebel in os, ki so si želele privoščiti kanček sladkobe.

Festival medu v Štanjelu je še enkrat dokazal, kako pomembni so povezovanja med generacijami, prenos znanja in spodbujanje ustvarjalnosti pri mladih.

Učenci so s svojo prisotnostjo pokazali, da znajo prispevati k skupnosti na prav poseben in srčen način.

Besedilo: Agata Perdec
Foto: Dunja Peric

Razstava mozaikov na podružnični šoli v Štanjelu

Teden otroka, ki je potekal med 6. in 12. oktobrom 2025, smo na podružnični šoli v Štanjelu zaključili na prav poseben način – z obiskom Butalcev.

Knjižničarka Kosovelove knjižnice Sežana, ga. Marija Umek, je v šolske prostore pripeljala kar nekaj mozaikov s podobami Butalcev. Izdelali so jih člani Kulturnega društva Rak iz Rakeka. Njihova članica, ga. Karmen, pa je predstavila potek izdelave mozaika (od zbiranja keramičnih ploščic do končnega izdelka). Ob tej priložnosti so tudi učenci na posebej pripravljeno podlago položili košček keramike in izdelali unikaten mozaik.

Polona Palčič, Marija Umek in Karmen Petrič

S pripovedovanjem zgodb o Butalcih, je dan popestrila gospa Polona, knjižničarka Goriške knjižnice Franceta Bevka.

V narečju je pripovedovala zgodbo Kako so Butalci šli po sol in jo sejali.

Ta dogodek je bil enkratno doživetje

za naše učence, saj se še danes nasmejejo, ko se spomnijo na Butalce.

Besedilo in foto: Agata Perdec

Enajstič po Fabianijevih poteh

Po Fabianijevih poteh – projekt, ki je bil osnovan pred dvaindvajsetimi leti kot področni natečaj otroškega arhitekturnega oblikovanja, je posvečen domačemu arhitektu Maksu Fabianiju.

V organizaciji OŠ Komen in OŠ Dutovlje so in delovanju z Društvom likovnih pedagogov Primorja in Društvom učiteljev geografije Slovenije se je 18. oktobra 2025 v Gradu Štanjel s predavanji in podelitvijo priznanj zaključil enajsti Mednarodni bienale otroškega prostorskega oblikovanja in osmi natečaj Ustvarjalna geografska predstavitev mojega kraja.

Na letošnjem likovnem natečaju je sodelovalo 450 učencev in 55 mentorjev iz šestih držav. Strokovna komisija je za razstavo izbrala 73 izdelkov, med katerimi najdemo makete, dvodimenzionalne izdelke in film. Prispela dela dokazujejo,

da so mladi zmožni načrtovanja prostora z neizmerno domišljijo in spretnostjo. Verjamemo, da bodo mladi načrtovalci prostora v bodoče odgovorno oblikovali naš skupni prostor. Pri arhitekturnem snovanju kot tudi pri oblikovanju geografskih predstavitev so učence uspešno usmerjali mentorji.

Na zaključni prireditvi, ki so jo oblikovali učenci OŠ Dutovlje, OŠ Komen in plesalki DLBU Divača, so podelili tri diplome za zlate kolekcije, in sicer OŠ Dutovlje (učencem 9. razreda), OŠ Puconci in OŠ Draga Bajca iz Vipave. Diplome za srebrne kolekcije so prejele OŠ Koper, OŠ Kolezija iz Ljubljane, OŠ Miren in OŠ Stefanija Mihajlovič iz Brze Palanke v Srbiji. Podeljena so bila tudi tri zlata in tri srebrna priznanja med posamezniki ter 34 bronastih priznanj. Učenci podružnične

šole Štanjel so bili zelo uspešni: 2. r. je za skupinsko delo prejel srebrno priznanje, 3. b. bronasto priznanje za skupinsko delo, Tinkara Doles iz 4. b. in Tjaš Čerli iz 9. a. sta za svoji grafiki prejela bronasto priznanje.

Na geografski natečaj se je odzvalo 23 učencev, ki so ustvarjalno in domiselno predstavili svoj kraj. Med temi je strokovna komisija podelila dve zlati, dve srebrni in pet bronastih priznanj. Zlato priznanje za prospekt Komna je prejela Amelija Gorjan, srebrno priznanje za prospekt Coljave pa Tina Gerlica, obe učenki sedmega razreda z OŠ Komen.

Razstava likovnih in geografskih del je bila na ogled do 18. novembra 2025 v obnovljenih prostorih gornjega palacija Gradu Štanjel.

Besedilo: Tanja Samec in Vlasta Markočič
Foto: Barbara Milavec, Vlasta Markočič, Tanja Samec, Mateja Širca

Naravoslovni dan malo drugače

V torek, 21. oktobra 2025, so se petošolci skupaj z učiteljicami odpravili na ogled gasilskega doma v Komnu, kjer so nas prijazno sprejeli prostovoljni gasilci. Hitro smo spoznali, kako pomembni so za našo skupnost, saj skrbijo za varnost ljudi podnevi in ponoči.

Najprej so nam predstavili zgodovino društva in nam pokazali razvoj njihovega dela skozi leta. Ogledali smo si gasilsko vozila in zaščitno opremo, ki jo gasilci uporabljajo pri intervencijah. Šele takrat smo zares razumeli zahtevnost in odgovornost njihovega dela.

Veliko pozornosti so namenili tudi temu, kako moramo ravnati ob požaru. Naučili smo se, da olja nikoli ne gasimo z vodo, da se v zadimljenem prostoru sklonimo k tlu in da lahko s pravim ravnanjem rešimo sebe in druge. Prav takšna znanja gasilci v mesecu oktobru – mesecu požarne varnosti – posreduje-

jo ljudem, saj si želijo, da bi bilo nezgod čim manj.

To dopoldne se je nad Komnom razbesnel močan naliv. Gasilci so nas z gasilskimi avtomobili varno odpeljali nazaj do

šole – kot prava ekipa, ki je vedno pripravljena priskočiti na pomoč. Ta izkušnja nam bo za vedno ostala v spominu in še okrepila naše spoštovanje do njihovega pogumnega dela.

Besedilo in foto: Agata Perdec in Maša Leban

Komemoracije ob dnevu spomina na mrtve

V petek, 31. oktobra 2025, so na komemoracijah poleg pihalnega orkestra iz Komna sodelovali tudi učenci OŠ Komnen.

V Štanjelu in Hruševici so z recitalom nastopali Tinkara Grmek, Tina Gerlica in Jure Grča. V Hruševici je bila komemoracija letos organizirana prvič. V Gorjanskem, Komnu in Svetem so nastopali Vita Karanovič Meziniec, Laura Dragman,

Aleks Pipan, Anže Vodopivec in Matija Jug. Prednjačile so besede *mir, tišina, spoštovanje, hvaležnost, spomini ...* Val Tavčar in Maj Tavčar sta dogodek obogatila z glasbeno točko.

Hvala vsem učencem, ki so se kljub počitniškim dnevom udeležili obeh prireditev.

Besedilo in foto: Nataša Čotar, Špela Grmek in Tanja Spačal

Tudi devetošolci del projekta Poti miru in muzeja na prostem Grmada

V sklopu projekta Interreg Italija-Slovenia WALKOFPEACE+ smo se devetošolci udeležili skupnega dogodka za šole, ki je potekal na vrhu Grmade. Projekt, namenjen učencem devetega razreda osnovnih šol v Sloveniji in tretjih razredov nižje srednje šole v Italiji, je želel prikazati eno od najbolj znamenitih prizorišč prve svetovne vojne.

Na dogodek smo se že predhodno pripravili. Predstavnica občine nam je povedala nekaj o projektu Poti miru in muzeju na prostem Grmada. Turistični vodnik in dober poznavalec prve svetovne vojne Jožef Terčon nam je predstavil boje in življenje vojakov na tem območju med prvo svetovno vojno.

Dne 24. oktobra smo se iz Medje vasi

podali na približno pet kilometrov dolg pohod po stezi CAI do vrha Nad Kokem. Z nami je bil vodnik, ki nam je tudi med potjo povedal veliko zanimivega in poučnega o zgodovini in dediščini teh krajev, ki so povezani s prvo svetovno vojno. Lepo se je bilo sprehoditi skozi jesensko kraško pokrajino in spoznavati njene naravne znamenitosti.

Besedilo in foto: Učenci 9. razreda

MPZ OŠ Komen zapel v Škrbini

V torek, 11. novembra 2025, ob 11. uri je mladinski pevski zbor komenske šole že tradicionalno s pesmimi o domovini

in miru poskrbel za kulturni program na spominski slovesnosti za padle padalce v Škrbini. Žalna slovesnost je bila posve-

čena spominu na primorske rodoljube, ki so se izurili za padalce in pomagali domovini pri osvoboditvi, nato pa bili po krivici ubiti. Na dogodku je spregovoril župan Občine Komen, mag. Erik Modic, slavnostna govornica je bila zgodovinarica, prof. Irena Uršič. V razumljivi in lepi slovenščini pa je prisotnim namenila nekaj besed tudi predstavnica veleposlaništva Združenega kraljestva in Irske v Sloveniji.

Prav je, da učenci sodelujejo tudi na takih prireditvah, ki naj bi bile v spomin in opomin na žalostne dogodke preteklosti.

Besedilo: Andreja Rustja, zborovodkinja
Foto: arhiv OŠ Komen

Ko male sovce in kamenčki nosijo velike zgodbe

V četrtek, 13. novembra, smo dan prijaznosti obeležili tudi na naši šoli, tj. na matični šoli v Komnu in podružnični šoli v Štanjelu. Res je dišalo po prijaznosti. Ne po tisti tiho skriti, ki se zgodi mimogrede, ampak po tisti, ki se ji vsi skupaj predamo.

Učenci so ustvarjali papirnate sovce,

male modre prijateljice, ki nosijo pomembno sporočilo - »Hej, prijazen bodi.« Vsaka sovca je bila unikatna s svojim izgledom in prijazno mislijo. Učenci so si jih izmenjali med seboj in tako od prijatelja oziroma sošolca prejeli majhen, a pomemben simbol toplote. Koliko nasmehev so izvabile na obrazih učencev in zaposlenih!

Poleg sovcev so ob tem dogodku nastali tudi kamenčki prijaznosti. Izdelovali so jih učenci, učiteljice in ravnateljica. Na voljo so bili v trgovini TOŠČ v Štanjelu, na TIC-u v Štanjelu, na prireditvi ob martinovanju v Štanjelu, v trgovini TUŠ v Komnu, Kosove-

lovi knjižnici v Komnu, na Občini Komen in v zdravstvenem domu v Komnu. Z njimi smo razveselili tudi varovance Hiše dobre volje. Svoj novi dom je poiskalo več kot 1500 kamenčkov.

A dan prijaznosti ni le dan za ustvarjanje. Je priložnost, da se spomnimo, kako lahko majhna dejanja naredijo velik vtis. Včasih je dovolj že nasmev na hodniku, prijazen pozdrav, pomoč pri zavezovanju vezalk ali delitev barvic. Nikoli ne veš, komu vse lahko polepšaš dan, ko rečeš nekaj lepega, ali kako lahko spodbudiš pogum, ko pokažeš razumevanje. Prijaznost je kot kamenček, vržen v jezero – naredi kroge, ki se širijo vedno dlje.

Naši učenci so dokazali, da prijaznost lahko raste ter se širi in to na najbolj ustvarjalni način. Sovce bodo še dolgo visele na stenah, kamenčki bodo še dolgo krasili domače poličke, najbolj dragocena pa ostaja misel, ki so jo učenci odnesli s seboj – **Prijaznost nas nič ne stane, a čudežno deluje.**

Besedilo in foto:
Dunja Peric in Tanja Spačal

Tradicionalni slovenski zajtrk na podružnični šoli v Štanjelu in OŠ Komen

Tradicionalni slovenski zajtrk so v Sloveniji prvič izvedli 18. novembra 2011 na pobudo Čebelarke Slovenije. Namen projekta je spodbujati zdravo prehranjevanje otrok ter jih ozaveščati o pomenu zajtrka in lokalno pridelane hrane. Zajtrk sestavljajo kruh, maslo, med, mleko in jabolko – živila, ki naj bodo pridelana doma, da podpiramo slovenske kmete in čebelarje.

Poseben poudarek je namenjen čebelarstvu in čebelarjem. Brez čebel bi bilo v naravi veliko manj rastlin, sadja in zelenjave, zato je njihova vloga pri opraševanju izjemno pomembna.

Mladi se pri tem učijo tudi o zdravem življenjskem slogu, skrbi za naravo in pravnem ravnanju z odpadki.

Na podružnični šoli v Štanjelu so petošolci že v četrtek, 20. novembra 2025, gostili čebelarja Aleša Rodmana. Po njegovem receptu so zamesili in spekli »medeni kruh«. V času peke pa so ob ogledu filma izvedeli še veliko novega o čebelah, delu čebelarja in zdravilnih učinkih medu.

V petek, 21. novembra 2025, je bila avla še posebej urejena. V soju svečk so pogled privabljali kozarec medu, maslo, jabolka, kruh in vrč mleka. Skupaj smo zapeli vsem dobro znano Slakovo pesem Čebe-

lar, pevski zbor pa pesem Gremo čebelar na pot (G. Pavčnik).

V vseh letih, kar poteka Tradicionalni slovenski zajtrk, so se učenci naučili, da na kruh najprej namažemo med nato pa maslo. To je opazil tudi gospod Grozdan Trobec – čebelar, ki se nam je pridružil med zajtrkom.

Kasneje je učencem 1. triade predstavil delo čebelarja. Prinesel je veliko pripomočkov, ki jih pri svojem delu potrebuje, in učence povabil na ogled panja v pomladnih mesecih.

Besedilo in foto: Agata Perdec

Tudi na matični šoli smo tretji petek v novembru obeležili Tradicionalni slovenski zajtrk. Jedli smo kruh, maslo, med, jabolko in pili mleko, vse pridelano pri bližnjih kmetih. S tem smo sodelovali v vseslovenski akciji, ki je letos pod sloganom »Moja izbira je slovenska hrana« ozaveščala o pomenu lokalno pridelane hrane in zdravih prehranskih navad.

Najprej smo se vsi učenci in učitelji zbrali v avli, kjer sta nam združena šolska otroški in mladinski pevski zbor zapela pesem Gremo čebelarje na pot. Nato nas je nagovorila ravnateljica Dunja Peric, ki je učence povprašala, iz česa je sestavljen tradicionalni slovenski zajtrk. Na koncu je vsem zbranim spregovorila še učenka 9. razreda Karin Umek, predsednica šolske skupnosti. Na harmoniko sta zaigrala

učenca Alan Fakin in Nik Ravbar.

Vsi učenci so nato po razredih skupaj z razredniki pojedli zajtrk. Ob tem so se pogovarjali o pomenu zajtrka, lokalno pridelane hrane in zdrave prehrane. Učencem

od 1. do 3. razreda sta po zajtrku čebelarja iz Čebelarstva Furlani predstavila življenje čebel, zgradbo panja, postopek pridelave medu, različne vrste medu in še več.

Besedilo: Špela Grmek

Foto: Dunja Peric

Kar burja prinese

Festival otroške knjige v Štanjelu

Na dan rojstva in smrti pisatelja Franceta Bevka, 17. septembra, praznujemo dan zlatih knjig. Hkrati je ta dan začetek branja za bralno značko, ki učence spodbuja k branju in dviguje njihovo bralno kulturo.

Na Osnovni šoli Komen oziroma Podružnični šoli Štanjel smo na ta dan imeli PRVI FESTIVAL OTROŠKE KNJIGE.

Organizirali so ga prostovoljci, program pa so omogočili donatorji.

Že jutraj je pred šolo ob prijetni glasbi potekala izmenjava knjig – knjiga zamenja lastnika. Učenci so v dneh pred dogodkom prinašali v šolo knjige, katere so bili pripravljene oddati. Na stojnicah pa so si izbrali knjige, ki so jih nagovorile, te so odnesli domov.

Ob 9.00 so si učenci od 1. do 5. razreda v dvorani v Štanjelu ogledali štiri kamišibaj zgodbe: Putkina smrt, Špicparkelj, O strašni gorski čarovnici in Pihni tukaj v izvedbi Lutkovnega gledališča Fru-fru. Pripovedovala jih je gospa Irena Rajh. Koliko pogledov, nasmehov, občudovanja, gibanja, glasov, navdušenja oziroma sodelovanja.

Sledilo je srečanje s pravljíčarko, pesnico in pripovedovalko Anjo Štefan, ki je vse očarala s svojim nežnim glasom, pravljico o sedmih krokarjih, pesmicami in ugankami. Učenci so ji zbrano prisluhnili, z njo sodelovali pri deklamiranju pesmic, reševanju ugank in petju pesmi. Veselje na malih obrazkih se je kar širilo po dvorani.

Sedmošolci naše šole pa so ob nasvetih ilustratorja Damijana Stepančiča risali portrete in spoznali pot nastajanja stripa. Na gradu Štanjel so si ogledali razstavo Narava in človek na Krasu ter obiskali

Muzej slovenskega jezika in knjige, ki ponuja pregled razvoja slovenskega jezika, njegovih zvrsti, značilnosti in posebnosti.

France Bevk je rekel: »Dobra knjiga je zlata knjiga.«

Naj zlate knjige in njihove zgodbe najdejo pot do vaših rok, src in misli.

Naj krožijo in nas povezujejo vse do naslednjega festivala, ki se ga bomo z veseljem spet udeležili.

Besedilo: Tanja Spačal

Foto: Katarina Stantič

Oratorij Komen 2025

Če ste se že čudili, zakaj o Oratoriju v Komnu niste listali v poletni številki Burje, brez skrbi, tukaj smo! Letos ne v julijskih dneh, pač pa v zadnjem avgustovskem tednu, tik preden poiščemo dolgo pozabljene in v kotu skrite šolske torbe ter zakorakamo v novo šolsko leto. Skupno

20 animatorjev iz komenske, štanjelske in kostanjeviške župnije nas je poskrbelo, da je skoraj 50 otrok teden preživel v stiku z Bogom ter poučno in igrivo. Letos smo se skozi dramsko igro in kateheze podali v življenje blaženega Alojzija Grozdeta, ki se je kot nezakonski otrok v

življenju v času vojne moral podati skozi mnoge težke preizkušnje, nikoli pa ni pozabil ostati zvest Bogu. Otroci na Novinarski delavnici so mi pomagali strniti tedensko dogajanje:

1. dan oratorija

Zjutraj smo sodelovali pri maši, kasneje pa smo se v župnišču učili oratorijsko himno z naslovom "Ne boj se, zasveti!". Animatorji so nam zaigrali čudovit uvod dramske igrice, sledile so spoznavne kateheze. Za kosilo smo imeli dobro pašto. Po odmoru so sledile štafetne igre, utrujeni smo zapeli himno in odšli domov.

Valentina

Eksplzivne novice

V torek, 26. avgusta 2025, nas je obiskala gospa Mateja Grmek, profesorica geografije. Povedala nam je vse o Sveti deželi, o Jezusovih čudežih, kje se je Jezus rodil. ZANIMIVE STVARI; 1. Povsod, kjer je Jezus naredil čudež, so postavili cerkev. 2. Nekateri mislijo, da je Jezus še vedno v grobu v baziliki Božjega groba.

Maks

Pohod

Zjutraj smo se zbrali v farovžu in šli na pot. Ustavili smo se v Škrbini, kjer smo si ogledali dramsko igrico, pojedli in imeli kateheze. Na poti do vrha smo obhajali Križev pot. Na vrhu sv. Katarine smo imeli mašo, na koncu pa smo pojedli zaslužen sladoled!

Elica

V petek smo se, kot vse dni doslej, sprehodili skozi dramsko igro, petje, Anino uvodno katehezo, župnikov bla-

goslov, starostne kateheze, delavnice in slastno kosilo. Po kosilu so nas obiskali učitelj Glasbene šole Sežana in člani Pi-

halnega orkestra Komen, ob zvokih pihal smo spoznavali ta dragocena glasbila, na katera smo lahko poskusili zaigrati! S sobotno popoldansko sveto mašo in zaključkom pri farovžu smo sklenili še en prečudovit teden. Čeprav izmučeni, presrečni in ponosni, da smo ga uspešno izpeljali in tako polepšali otrokom zadnji počitniški teden, smo animatorji opravili z našim pooratorijskim protokolom: čiščenjem župnišča in tedensko refleksijo. Hvala vsem, ki ste na kakršenkoli način pripomogli k izvedbi letošnjega oratorija. Hvala staršem za zaupanje in otrokom za vsak nasmeh, poučno ali duhovito pripombo, pohvalo, pomoč. Mi smo uživali. Pa do naslednjič!

Besedilo in foto: Ana Mržek in animatorji oratorija Komen

Sto toplih plamenčkov ljubljene mame

Naša draga mama Terezija Petelin, po domače Terezinka iz Kobdila, je 11. oktobra 2025 s hvaležnostjo obrnila stoti list v svoji bogati knjigi življenja.

Zadnja leta, od kar potrebuje pomoč, smo skupaj v Tomaju. In skupaj se imamo prav lepo; mirno in v ljubezni se prebujamo v vsako novo jutro ter se veselimo drobnih dogodkov, ki nam jih dan prinese. Mama se vedno razveseli obiskov petih vnukinj in šestih pravnukov, prijateljev in sorodnikov, še posebno pa jo osrečijo klici in obiski njenih dveh še živečih sester; 97-letne Marice in 95-letne Ivanke. Skupaj obujajo spomine na preteklost, potočijo kakšno solzico ali pa se

nasmejejo vsem dogodivščinam, ki so jih z žal že pokojno sestro Anico (umrla je v starosti 62 let) doživele v mladosti.

V preteklosti življenje ni bilo najbolj rožnato in morala je žrtvovati marsikaj, da nas je s potrpežljivo voljo podpirala, da smo si njeni otroci lahko uresničili želje in ustvarili dostojno življenje. Neznansko smo ji hvaležni za vse in hvaležni smo tudi za to, da jo še vedno imamo! Hvaležni smo, da jo lahko vsako jutro pozdravimo in objamemo, saj vse to je pravi blagoslov!

Od pristrčnega praznovanja 100-letnice sta minila že dva meseca in zjutraj ob kavici je prav spomin na ta dan glavna

tema razgovora. Mama počasi, a vztrajno, z našo pomočjo, sestavlja pisan mozaik vseh, ki so ji prišli čestitat, objet in ji zaželeli še veliko lepih dni. Preseneča nas, da je v te spomine popredalčkala že skoraj vse in vsakega posebej, ki ste jo na slavnostni dan obiskali v Tomaju. Ne bi poimensko naštevati, ker vas je bilo res razveseljivo veliko! V njenem in našem imenu iz srca HVALA vsem!

Draga naša Terezinka! Vsak nov dan s tabo je sreča in upamo, da boš še kar nekaj časa z nami, da se bomo še greti v obljubi tvoje ljubezni! Zelo te imamo radi!

Besedilo in foto: Ada in vsi sorodniki

Baron Andrej Čehovin – Slovenec z odlikovanji, ki jih ni imel nihče drug

Park vojaške zgodovine Pivka je z Direktoratom za vojne veterane in vojaško dediščino organiziral dva dogodka ob 170-letnici smrti slovenskega barona in častnika Andreja pl. Čehovina, ki je 10. septembra 1855 v Badnu pri Dunaju zaključil, star komaj 45 let, nepredstavljivo hitro, bleščečo vojaško kariero. Gre za enega najpogumnejših bojnikov, prvega in edinega v monarhiji, čigar prsi so krasile tri najvišja vojaška priznanja za hrabrost: vojaški red Marije Terezije za častnike ter zlata in srebrna medalja za hrabrost I. stopnje. Noben drug častnik avstrijske in kasneje avstro-ogrske armade ni prejel najvišjih odlikovanj za pogum; to je uspelo le njemu, kot edinemu v 129 letih, od ustanovitve medalje za hrabrost

leta 1789 do propada habsburške monarhije ob koncu 1. svetovne vojne.

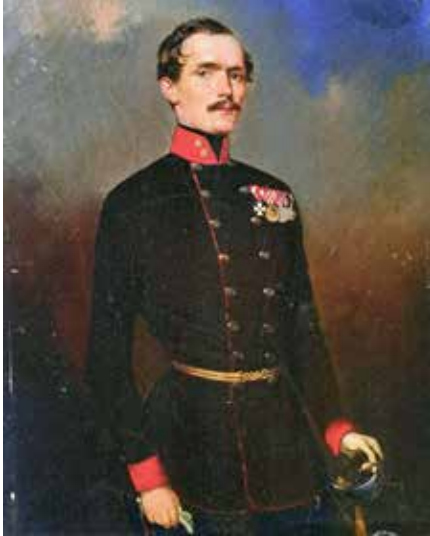
Najhrabrejši med hrabrimi

Prva slovesnost se je odvijala v Dolancih v dolini Gornje Branice v občini Komen, kjer je bil Andrej Čehovin 26. avgusta 1810 rojen. Na prireditvi, kjer so sodelovali Garda, Orkester Slovenske vojske in pevsko skupina komenskega Kulturnega društva Karla Štreklja s Hertu Sorta, je na Čehovinov spomenik položil venec državni sekretar obrambnega ministrstva, mag. Marko Lovše, ki je bil v nadaljevanju slovesnosti v Parku vojaške zgodovine v Pivki osrednji govornik. V Pivki so odprli razstavo »Najhrabrejši med hrabrimi – baron Andrej Čehovin

(1810–1855)«, ki sta jo pripravila direktor Parka vojaške zgodovine Pivka, mag. Janko Boštjančič, in predsednik Slovenskega falerističnega društva, dr. Pavel Car.

Janko Čehovin in Pavel Car – avtorja razstave

Razstava, ki sta jo postavila Boštjančič in Car, predstavlja prvo muzejsko obdelavo življenjske zgodbe barona Čehovina ter oris njegove vojaške kariere. Največjo dragocenost razstave predstavljajo njegova odlikovanja – od srebrne in zlate medalje za hrabrost do križca Vojaškega reda Marije Terezije. Razstavljena je tudi Čehovinova baronska diploma, ki jo je leta 1850 podpisal takrat 19-letni cesar Franc Jožef I.

Portret poročnika Andreja Čehovina, avtor neznan

Slavnostni govornik, mag. Lovše, je v svojem nagovoru poudaril, da baron Andrej Čehovin, katerega ponosno ime nosi vojašnica Slovenske vojske v Postojni, predstavlja zgled predane službe in velikega poguma. Parku se je zahvalil za dostojno obeležitev te pomembne obletnice. Slovensko vojsko je na obeh dogodkih zastopal namestnik načelnika Generalštaba, brigadir Uroš Paternus.

Spomenik pred skoraj 100 leti zakopali in pred 40 leti ponovno postavili

Polaganje venca pred spomenikom barona A. Čehovina v Dolancih

Čeprav v Sloveniji za barona Andreja Čehovina malokdo ve, spomin nanj ni ugasnil v lokalnem okolju, kjer je bil rojen. Mogočen spomenik pred Čehovino-rojstno hišo v Dolancih, za katerega je načrt pripravil domači arhitekt Maks Fabiani, so leta 1898 postavili vojni veterani in Čehovinovi soborci z italijanskih bojišč. Spomenik junaku cesarske armade na italijanskih bojiščih je bil za fašistične sile moteč, oskrunjen sredi dvajsetih let 20. stoletja, zato so ga domačini leta

1926 razstavili in zakopali. Leta 1987 pa je bil spomenik izkopen in pod strokovnim vodstvom novogoriškega Zavoda za varstvo kulturne dediščine ponovno postavljen na prvotno mesto.

Razstava, ki prispeva k širšemu zavedanju o pomenu hrabrih vojaških oseb, bo v Parku vojaške zgodovine v Pivki na ogled do konca leta.

Besedilo: Olga Knez

Foto: Valter Leban in arhiv PVZ Pivka

Za izvedbo slovesnosti in odprtje razstave bi se v imenu Vaške skupnosti Gornja Branica še posebej zahvalil javnemu zavodu – Park vojaške zgodovine, direktorju mag. Janku Boštjančiču, predstavnikom Slovenske vojske ter članom vaškega odbora Gornja Branica.

Predsednik Vaške skupnosti Gornja Branica
Vid Sorta

7. ekstempore Kras in 7. ekstempore Kras mladi v Lipici

V nedeljo, 9. novembra 2025, je v sodelovanju s Kobilarno Lipica potekala zaključna prireditev 7. ekstempora Kras in 7. ekstempora Kras mladi. Umetniki vseh generacij so ustvarjali na teme lipicanci, Kras in 100 let Cirila Zlobca.

Komisijo je vodila umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn, ki je v svoji pohvali poudarila, da »Eks-tempore Kras z leti zori in postaja vse bolj prepoznaven«, pri čemer je izpostavila izjemno vztrajnost članov Kulturnega društva Kras in predsednice Erne Kopše, dvig likovne kakovosti ter bogastvo tem, povezanih s Krasom in lipicanci. Poudarila je, da so lipicanci kot likovni motiv metafora svobode, Kras pa

prostor arhetipov, simbolike in premišljevanja. Ob stoletnici rojstva Cirila Zlobca je posebej izpostavila tudi njegovo sposobnost »da iz kamna izvabi čustvo in iz pokrajine misel o ljubezni in pripadnosti«. Nastala dela po njenem mnenju dokazujejo, da imata kultura in umetnost še vedno trdno mesto med nami.

Strokovno komisijo so sestavljali še umetnostna zgodovinarica Polona Škodič ter slikar, ilustrator in lutkar Danijel Demšar.

Nagrajenci 7. ekstempora Kras:

- Odkupna nagrada Kobilarne Lipica: Urša Vadnjal – Svoboda v mesečini
- Nagrada Kulturnega društva Kras:

1. Radko Oketič – Portret neznanega avtorja
 2. Zora Završnik Črnologar – Ljubezen
 3. Andrej Novak – Brezno
- Nagrada ART Ljubljana: Nika Černigoj – Black is white, eventually
 - Priznanja za kakovost: Julija Drgan, Vojko Gašperut – Gašper, Danilo Jereb, Ksenija Makarovič, Blaženka Rocco
 - Odkupni nagradi: Danilo Jereb ter Radko Oketič

Razstava je bila na ogled v hotelu Maestoso v Lipici do 5. decembra 2025.

Skupaj z ekstemporom Kras je postopoma rasel tudi 7. ekstempore Kras mladi. Mladi ustvarjalci iz sedmih osnovnih šol so pod mentorstvom likovnih peda-

Radko Oketič; Portret neznanega slikarja

Andrej Novak; BREZNO

goginj pripravili izjemno raznolika dela. Učenci OŠ Branik, OŠ Dekani, Litijskega likovnega ateljeja Lila, OŠ Antona Šibelja – Stjenka Komen, OŠ Dutovlje, OŠ Srečka Kosovela Sežana ter OŠ Dragomirja Benčiča – Brkina Hrpelje so v tehnikah risbe, slikanja, kolaža, linoreza in mešanih tehnik upodabljali lipicance, kraško krajino, jesenske motive ter motive iz poezije

Cirila Zlobca.

Likovna kritičarka Polona Škodič je mlade pohvalila za bogate, sporočilne in domiselne stvaritve, ki so pomembno obogatile letošnji dogodek.

Razstava Kras mladi je na ogled v Kulturnem domu Hrpelje do 18. januarja 2026, ko bo dogodek zaključen z delavnico in podelitvijo pohval.

EKSTEMPORE KRAS MLADI 2025

7. EKSTEMPORE KRAS

Besedilo: Erna Kopše

Impresije Debele griže

Debela griža, ki je eno najslikovitějšíh in najbolj ohranjenih nižinskih prazgodovinskih gradišč na Krasu, pritegne številne obiskovalce, med njimi tudi slikarje.

V Mali galeriji Mira Kranjca v Kosovelovem domu v Sežani so 8. oktobra 2025 odprli razstavo izbranih del Impresije Debele griže, ki so nastala na treh mednarodnih likovnih kolonijah v Volčjem Gradu od leta 2022 dalje. Kot je na odprtju razstave povedala stalna strokovna sodelavka Kosovelovega doma, umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn,

so se na vseh treh kolonijah zvrstili likovni umetniki s Krasa (Maja Pogačnik z Lukovca in Britta Hoeschele iz Gabrovice pri Komnu) kot tudi iz drugih krajev Slovenije in tujine. Kolonija se je odvijala na slikoviti kraški domačiji Vinka Cankarja, ki je sicer doma z Vrhniko in je pred leti blizu Kamnarjeve domačije kupil zapuščeno kraško hišo, Vinko Cankar, likovni in glasbeni ustvarjalec, je tudi idejni in organizacijski vodja dogodka. Umetniško vodenje kolonije je zaupano Lojzetu Kalinšku, slikarju in dolgoletnemu likovnemu pedagogu.

Za uresničitev projekta pa je pomembna podpora društva Debeli griža, Občine Komen in posameznikov.

»V razstavljenih delih odseva inspirativna moč edinstvene naravne in kulturne krajine Krasa, še posebej Komenskega. Ob tem pa se odpirajo pogledi in razmišljanja posameznikov, ki nosijo osebno, izrazito intimno noto, v svojih abstraktnih rešitvah vsebinsko neprepoznavno, a preneseno v zanimiv likovni izraz. Likovna dela so nastala v različnih tehnikah, stilih, prav tako so motivno različna in medgeneracijsko pestra. Izbrana dela so več kot vizualne podobe; so osebna razkritja, odsevi časa in raznolikih kulturnih okolij, iz katerih prihajajo likovni ustvarjalci,« je poudarila Stibilj Šajnova, ki je zbrane popeljala po razstavi in predstavila razstavljenaa dela in njihove ustvarjalce.

Učenka sežanske glasbene šole Tisa Trstenjak je zaigrala na prečno flavto ob klavirski spremljavi Izaka Bana. V nadaljevanju programa pa je zaigral harmonikar David Stepančič. Zbrane je nagovorila tudi organizatorka programov Helena Čehovin Gerželj. Razstava je bila na ogled do 10. novembra.

Besedilo in foto: Olga Knez

Burja | 55

Svetoletno romanje iz župnij Komen ter Štanjel-Kobjeglava v Stično in na Muljavo

Lanskega 24. decembra se je z odprtjem svetih vrat Vatikanske bazilike sv. Petra v Katoliški cerkvi uradno začelo praznovanje letošnjega jubilejnega svetega leta, ki je povezano tudi z romanji, in se bo zaključilo z zaprtjem teh vrat 28. decembra letos. V tem času velike zmede, vojn, naravnih nesreč ter raznih političnih in gospodarskih zapletov smo tako romarji upanja. Da spodbujamo solidarnost, medkulturno razumevanje in konkretno udeležanje vrednot, kot so pravičnost, mir, varstvo okolja in skrb za najbolj ranljive. In da smo potrpežljivi. Kot kmet, ki ima upanje, da mu bo polje dobro obrodilo, in to pričakuje s potrpežljivostjo, ali kot športnik, ki potrpežljivo vadi svojo disciplino, da lahko upa v uspešen nastop.

Prvo soboto v misijonskem mesecu oktobru smo tako iz kraških župnij Komen in Štanjel-Kobjeglava, ob umetnostno-zgodovinskem strokovnem vodenju Alenke

Pavlica, poromali v svetoletno baziliko Žalostne Matere Božje v Stično.

Stiška opatija, že sama spomenik slovenske zgodovine in umetnosti, je že 900 let pomembno duhovno, kulturno in tudi gospodarsko središče. Čeprav se je arhitekturna podoba samostana skozi stoletja močno spremenila, se je originalno jedro okrog opatijske cerkve ohranilo. Pri maši, ki sta jo v baziliki darovala naša župnika Ivan Bizjak in Alojzij Kržišnik, nas je v pridigi lepo nagovoril p. Branko. V Muzeju krščanstva na Slovenskem smo se še dodatno obogatili z doživetjem izjemnih primerov sakralne umetnosti, usode zgodovinskih osebnosti in krščanstva, ki sooblikuje zgodovino, ter si v posebni muzejski sobi ogledali gostujočo razstavo o naši kraški zanimivosti z naslovom Vojška poljska bolnišnica Feldspital 808 in njena kapela v Kosoveljah na Krasu, ki bi jo lahko označili kot spomenik humaniz-

Razstavni pano bolnišnične kapele iz 1. sv. vojne v Kosoveljah

ma v tistem vojnem času.

Z vsemi temi lepimi občutki smo se nato sprehodili pod toplim soncem v zavetju zeliščnega vrta in tamkajšnje zeliščne lekarne vsem poznanega zeliščarja patra Simona Ašiča.

Pot smo nadaljevali na bližnjo Muljavo, kjer smo se najprej okrepčali v prijazni stari gostilni pri Obrščaku, nato pa se podali do rojstne hiše najslavnejšega Muljavca, pisatelja Josipa Jurčiča, kjer smo se ob odličnem vodenju po tamkajšnjem muzeju na prostem seznanjali z življenjem Jurčičevih in drugih Muljavcev v 19. stoletju.

Z ogledom gotske cerkve sv. Marijinega vnebovzetja iz prve polovice 15. stoletja s starimi poslikavami in bogatim zlatim baročnim oltarjem smo naše romanje v teh čudovitih krajih tako najlepše zaključili in se polni lepih vtisov odpravili proti domu.

Besedilo in foto: Ivan Uršič

Romarji iz Komna in Štanjela ter Kobjeglave v baziliki stiškega samostana

Skupina Dimna zavesa in navdušenje nad motocikli Tomos

Medtem ko so motocikli Tomos za marsikoga le nostalgichen spomin na otroštvo ali mladost, pa za skupino navdušencev iz naše lokalne skupnosti pomenijo mnogo več – so del identitete, sprostitve in način povezovanja. Prav ta strast je leta 2022 privedla do nastanka skupine Dimna zavesa, ki danes združuje osem aktivnih članov, predanih ohranjanju in obujanju dediščine znamenite slovenske znamke Tomos. Čeprav so se

ljubitelji teh kulturnih motorjev družili že prej, je prav ustanovitev skupine prinesla večjo organiziranost in skupni logotip, ki jih spremlja na srečanjih, vožnjah in družabnih dogodkih.

Eden izmed vrhuncev letošnje sezone je bilo srečanje na otoku Pašman, ki ga organizira društvo Iskreni mopedisti. Dogodek, ki je bil že 4. po vrsti, je potekal od 5. do 8. septembra 2025. Člani Dimne zavesa so se na približno 350 km

dolgo pot odpravili z motorji po slikoviti Jadranski magistrali. Spremljal jih je kombi s spremljevalcem, ki je poskrbel za rezervne dele in nudil pomoč, ko je bilo to potrebno. Prvi dan se je začel s slavnostnim sprejemom in vožnjo po mestu, naslednji dan pa so prevozili oba otoka, Pašman in Ugljan. Poleg panoramske vožnje so se lahko ljubitelji Tomosov podali na lastno pustolovščino po obeh otokih in s pomočjo zemljevida iskali različne

postojanke.

Srečanja se je udeležilo okrog 300 motoristov iz Slovenije in tudi sosednje Hrvaške. Odziv je vsako leto večji, saj udeleženci na takih srečanjih zelo uživajo. Spoznavaajo nove ljudi, s katerimi si izmenjujejo informacije o tem, kje se dobi kose, kako se kaj popravi, naredi ... tem za pogovor jim ne zmanjka. In čeprav pride na poti tudi do tehničnih težav, jih motoristi bolj ali manj uspešno rešujejo

sami.

Člani Dimne zavese pa se ne družijo le na velikih srečanjih, temveč skozi vse leto sodelujejo na različnih organiziranih dogodkih po Sloveniji. Občasno se odpravijo tudi na manjše, zasebne vožnje. V skupini so zelo povezani, se prilagajajo in si pomagajo.

Vzdrževanje Tomosov sicer ni poceni, novi kosi in popravila so pogosto precej dragi. Je pa to ljudski motor, zasnovan

tako, da ga lahko popravi vsak, ki se vsaj malo razume na motorje. Člani tako stalno popravljajo, dodajajo ali obnavljajo motorje – nekateri ohranijo originalno podobo, drugi dodajo svoje izboljšave.

Sezona je za letos končana, člani Dimne zavese pa že z nestrpnostjo pričakujejo drugo leto, ko bodo znova skupaj zavili na ceste, odkrivali nove poti in skrbeli, da tradicija Tomosa ostaja živa.

EKO

Nova upravna stavba Komunale Sežana

Komunala Sežana, d. d., je s septembrom 2025 preselila svoje upravne prostore na Bazoviško cesto 16 v Sežani. Preselile so se vse pisarne Komunale Sežana z naslova Partizanska cesta 2, Sežana: uprava s tajništvom, kadrovska služba, finančno-računovodska služba, pisarne gospodarskih javnih služb (službe ravnanja z odpadki in urejanja javnih površin, prijavna služba), pisarne gradbene enote, pisarne stanovanjsko-nepremičninske enote, arhitekturni oddelek. Medtem ko pogrebna služba in Cvetličarna še naprej delujeta v svojih prostorih na Repentaborski 4, Sežana

(vhod pri pokopališču). Nova upravna stavba združuje službe, ki so bile prej na dveh lokacijah, ter zagotavlja boljše delovne pogoje in prijetnejše okolje za sprejem strank.

Slovesno otvoritev so ob prisotnosti številnih gostov zaznamovali slavnostni nagovori in kulturni program domačih ustvarjalcev. Stavba, ki jo je zasnovala arhitektka Komunale Sežana Renata Jakopin s sodelavci, se s svojo zasnovo spoštljivo vključuje v kraško krajino ter ustvarja svež, odprte notranje prostore.

Uradne ure za stranke na lokaciji Bazo-

viška cesta 16, Sežana:

ponedeljek: 8.00–11.00, sredo: 8.00–11.00 in 13.00–15.00, petek: 8.00–11.00

Vabljeni v nove prostore Komunale Sežana!

Odvoz kosovnih odpadkov

Obveščamo vas, da smo v mesecu novembru zaključili sprejem naročil za brezplačni odvoz kosovnih odpadkov z vaših domov. Storitve bo ponovno na voljo februarja.

Urniki odvoza odpadkov za leto 2026

V drugi polovici decembra lahko v svojih poštnih nabiralnikih pričakujete nove urnike odvoza odpadkov za leto 2026. Poleg urnikov boste v zgibanki prejeli tudi vsa ostala navodila za pravilno in nemoženo oddajo odpadkov. Pozornost namenite tudi urniku obratovanja zbirnega centra, saj bo ta v zimskem času nekoliko spremenjen. Novi urniki bodo pričeli veljati s 1. januarjem 2026.

Besedilo in foto: Komunala Sežana, d. d.

KOSOVELOV
DOM SEŽANA

PRIHAJA NA NAŠE ODRE

Ponedeljek, 15. december 2025, ob 20.00
RUDI BUČAR z gosti – "kamen trn brin"

Torek, 16. december 2025, ob 9.30
TORKOVA FILMSKA BUDNICA – drama **GLUHA**

Sreda, 17. december 2025, ob 19.00
romantična komedija **SAM PRJATLA**

Četrtek, 18. december 2025, ob 20.00
zgodovinska drama **HAMNET**

Petek, 19. december 2025, ob 19.00
NOVOLETNI KONCERT GLASBENE ŠOLE SEŽANA

Sobota, 20. december 2025, ob 10.00
otroška predstava **MESEČNICI**

Nedelja, 21. december 2025, ob 17.00
KRAŠKA PIHALNA GODBA: NJEGOVA ZGODBA

Torek, 23. december 2025, ob 19.00
NOVOLETNI KONCERT KOSOVELOVEGA DOMA SEŽANA

Sobota, 27. december 2025, ob 17.00
ŽABEC POZIMI, lutkovna predstava in sprejem dedka Mraza

Skupaj lahko naredimo več

Občina Komen je skoraj v celoti pokrita z območji Nature 2000 (98 %). To prinaša tudi priložnosti za občino. S sofinanciranjem sredstev iz Evropskega sklada za regionalni razvoj so v letu 2020 uredili informacijsko središče Nature 2000 na Krasu, in sicer v Gradu Štanjel. Poleg povabila v naravo, predstavitev vrst in njihovih življenjskih okolij, informacijsko središče prinaša tudi vpogled v sodelovanje človeka in narave pri čemer je izpostavljen pomen ohranjanja habitatov in vloga kmetovanja na Krasu.

Župan občine Komen mag. Erik Modic: »Ohranjena narava je ena naših največjih prednosti, a je rezultat dolgotrajne skrbi ljudi, ki so z delom na zemlji oblikovali značilno kraško krajino. Če želimo ohraniti biotsko pestrost in kulturno krajino Krasa, mora varstvo narave nujno potekati skupaj s podporo trajnostnemu kmetijstvu. Le tako bomo lahko te vrednote ohranili tudi za prihodnje generacije in izkoristili priložnost za uravnotežen razvoj podeželskih območij.«

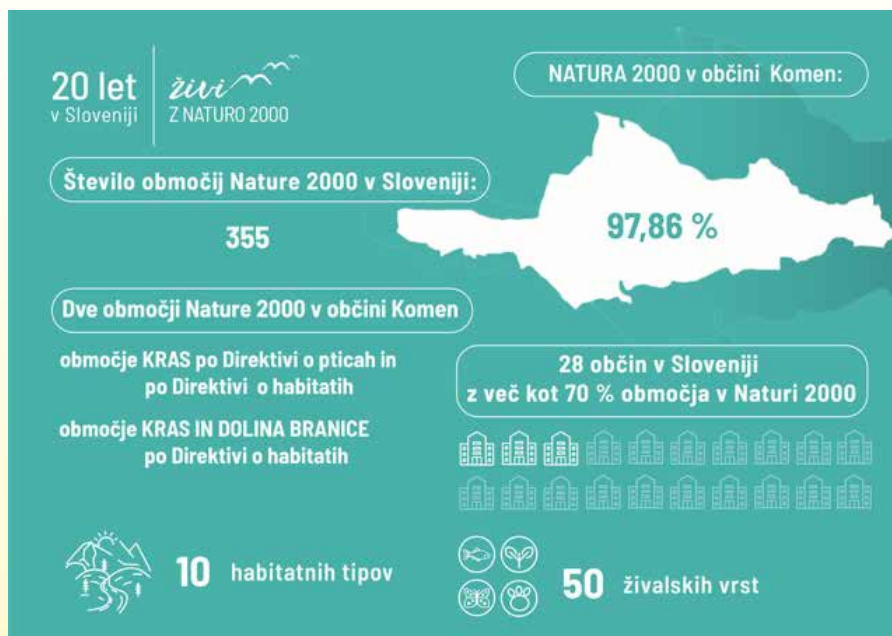
Pri načrtovanju in izvedbi Informacijskega središča na Gradu Štanjel so sodelovali s Parkom Škocjanske jame, ki je pomagal pri strokovni zasnovi razstave. **Polona Kovačič, direktorica Parka Škocjanske jame:** »Naravna in kulturna

dediščina Krasa nas uči o tem, kako dragoceno je sodelovanje – in na nas je, da to misel prenesemo tudi naslednjim generacijam. Informacijska središča, ki predstavljajo pestrost narave in bogastvo kulturne dediščine, nam lahko pri tem pomagajo.«

V občini Komen se srečujejo tri območja Nature 2000. Ime Kras nosita dve območji, eno je razglašeno po Direktivi o pticah in drugo po Direktivi o habitatih. Po slednji je razglašeno tudi tretje območje v občini z imenom Dolina Branice. Tu je izjemna pestrost rastlinskih in živalskih vrst ter življenjskih okolij. Med pticami lahko srečamo hribskega škrjanca, kačarja, pisano penico in druge – beloglavi jastreb pa ima tu tudi selitveni koridor. Precej obsežen je tudi seznam hroščev, rib, dvoživk, kačjih pastirjev, sesalcev. Pestra življenjska okolja (habitatni tipi) jame, suha travnišča, brinovje in skalne stene nudijo vrstam dom, v katerem se srečujejo tudi s človekom – kot skrbnikom zemljišč in kot obiskovalcem.

Prispevek so pripravili v LIFE integriranem projektu za okrepljeno upravljanje Nature 2000 v Sloveniji. Ta projekt sofinancirajo Evropska unija v programu LIFE, Ministrstvo za naravne vire in prostor ter partnerji. Več informacij www.natura2000.si.

Foto: arhiv ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Varnost premoženja

V zadnjem času se na območju Policijske postaje Sežana pojavljajo vlomi v hiše in vozila, tako v dnevnem kot v nočnem času.

S preventivnim ravnanjem in zavarovanjem svoje lastnine lahko že sami precej zmanjšate priložnosti za kazniva dejanja in se izognete neljubim dogodkom, kot so vlomi v stanovanja, hiše in vozila, tatvine vozil, drzni ropi ipd. Bodite pozorni na sumljive osebe, ki se zadržujejo na parkiriščih. Če si sumljive osebe ogledujejo vozila ali hiše, takoj obvestite policijo na številko 113. Objavljamo nekaj koristnih nasvetov in priporočil, saj lahko za varnost svojega premoženja največ naredite sami.

Ukrepi, za katere lahko pred daljšo odsotnostjo poskrbite že sami:

- zaklenite vrata in zaprite okna;
- vklopite alarmno napravo;
- ključev ne puščajte na skritih mestih, kot so nabiralniki, predpražniki, lončki za rože ipd.;
- ne puščajte doma dragocenosti in denarja (med dopustom raje najemite sef);
- ne puščajte sporočil o svoji odsotnosti (na telefonskem odzivniku, listkih, spletnih omrežjih);
- vrednejše predmete umaknite z vidnih mest, tudi v vozilih;
- sosedom povejte, kako ste dosegljivi;
- pregledajte zavarovalne police in preverite, kako je s kritjem škode pri vlamu;
- zapišite si serijske številke vrednejših predmetov ali jih celo fotografirajte, po možnosti pa tudi označite (umetniške slike, nakit, tehnični predmeti idr.).

Zavarujte se tudi, če ostanete doma:

- zaklepajte vrata;
- neznancem ne odpirajte vrat;
- imejte varnostno verižico vedno zataknjeno, še zlasti, če ste sami;
- uporabljajte domofone in videodomofone ter kukala na vhodih;
- še posebej starejši občani naj najprej preverijo, ali so osebe dejansko t. i. tehnične službe za elektro, telekomunikacijska, časopisna in druga podjetja. Če niso gotovi, naj se posvetujejo s sosedi ali pokličejo na ta podjetja. Osebe nika- kor ne smejo vstopiti v vaša bivališča, če jim tega ne dovolite. Pazite tudi, da vas ena oseba ne zamoti, druga pa vstopi v hišo.

V primeru, da ste bili žrtev kaznivega dejanja, do prihoda policije ničesar ne premikajte in ne pospravljajte, da

ne boste uničili koristnih sledi, ki bi lahko pripomogle k odkritju storilca. V kolikor bi se sumljivo vedle ali bile celo pregnane s kraja ob izvršitvi kaznivega dejanja, si zapomnite čim več podrobnosti o osebah in vozilih, po možnosti si zabeležite registrske številke vozil in bodite pozorni, kam je vozilo odpelja- lo.

Poskrbite za tehnično varovanje svojega premoženja

Na našem tržišču se v čedalje večjem številu pojavljajo raznovrstne alarmne naprave. Alarmna naprava, ki jo boste vgradili, mora biti testirana. Za zaščito proti kraji se – v kombinaciji z alarmnimi napravami ali samostojno – čedalje pogosteje uporabljajo tudi močni mehanski elementi, ki onemogočajo vlom v stanovanjski objekt (mehanska ključavnica, zaščitno okovje in ščitnik ključavnice na vratih stanovanja ...). V primeru neznanja se posvetujte s strokovnjakom.

NA SPLETU ZNOVA PORAST GOLJUFIJ, BODITE PREVIDNI!

V policiji tudi v letošnjem letu beležimo porast prijav goljufij na spletu, pa tudi sicer je ta trend prisoten že nekaj let. Škoda se meri v milijon evrov. V policiji zato svetujemo dodatno previdnost pri spletnih nakupih, investicijah, uporabi spletnih bančnih storitev itd. Več informacij si lahko preberete tudi na internetnih straneh www.policija.si, www.cert.si in na www.varninainternetu.si.

V policiji prejemamo prijave o različnih vrstah spletnih goljufij, spodaj navajamo najpogostejše:

Nikoli dostavljeni ali napačno dostavljeni artikli

Številčno je največ obravnavanih spletnih goljufij povezanih s spletnimi nakupi, pri katerih oškodovanci na spletu opravijo plačilo artiklov, ki so običajno veliko ugodnejši od tistih, ki se prodajajo na priznanih spletnih prodajnih mestih. Še posebej so ti nakupi negotovi iz tretjih držav, ker je uveljavljanje pravic potrošnikov zoper te prodajalce zelo oteženo ali celo nemogoče. Ponudba in oglas v slovenskem jeziku še ne zagotavljata, da gre za slovenskega prodajalca. Naročeni artikli v nadaljevanju niso nikoli dostavljeni ali pa goljufi pošljejo drug, bistveno cenejši izdelek. Svetujemo, da pred nakupom med drugim preverite kontaktne podatke prodajalca (najboljše je v dopoldanskem času pokli-

cati navedeno telefonsko številko) in datum vzpostavitve spletne strani (na primer preko strani whoisdomain, scamadviser), da so previdni pri neverjetnih obljubah in ponudbah ter da preverijo stran na spletu in možnosti plačila, pri čemer odsvetujemo neposredno nakazilo denarja.

Investicijska goljufija

V želji po hitrem zaslužku so mnogi postali lahka tarča goljufov, ki na svoje žrtve prežijo s privlačnimi obljubami o možnosti visokih zaslužkov ob minimalnem tveganju, pri čemer tovrstne sheme reklamirajo tudi preko profilov na družbenih omrežjih, v zadnjem obdobju pa predvsem preko telefonskih klicev na naključne številke. Goljuf pokliče po telefonu in se predstavi kot uslužbenec kripto menjalnice. Običajno v polomljeni slovenščini z vzhodnjaškim naglasom zagotavlja, da vas na virtualni denarnici čakajo sredstva v višini nekaj tisoč evrov. Pogoj za izplačilo teh sredstev je namestitev programa za oddaljen dostop (Anydesk, Supremo ipd.) na računalnik in/ali mobilni aparat. Oškodovanci aplikacijo namestijo, saj so zavedeni, da jim bo omogočila izplačilo sredstev. Ne zavedajo pa se, da lahko goljufi s to aplikacijo upravljajo z računalnikom ali telefonom, vstopijo v spletno banko in odtujijo vsa sredstva, ki so na voljo na transakcijskem računu oškodovanca.

V policiji zato opozarjamo in svetujemo, da:

- se ne oglašate na neznane telefonske klice iz tujine,
- gre lahko tudi za ponarejene slovenske telefonske številke; če sprejmete klic s ponudbami o zaslužku s kripto valutami, nemudoma prekinite povezavo,
- na računalnik ali telefon po navodilu klicatelja ne nameščate nobenih aplikacij,
- nikomur ne dovolite upravljanja z vašim računalnikom ali telefonom,
- nikomur ne dovolite dostopa in ne zapajate gesla za dostop do vaše spletne banke,
- se izogibate investiranjem denarnih sredstev v sheme, ki hkrati ponujajo možnost zanesljivega, hitrega in visokega zaslužka.

Ribarjenje bančnih podatkov

Tovrstne spletne goljufije se običajno začnejo z lažno e-pošto ali SMS sporočilom v imenu banke, lahko tudi s telefonskim klicem lažnega bankirja, končajo pa z vdorom v elektronsko banko ter praznim bančnim računom. V sporočilih lažno na-

vajajo različne potrebe po ukrepanju uporabnika spletne banke, **npr. nujna posodobitev oziroma nadgradnja e-banke**. Tovrstna sporočila vedno vsebujejo povezavo, na katero je potrebno klikniti. Ob kliku na povezavo se odpre spletna stran, identična spletni strani e-banke. Po vnosu zahtevanih podatkov v nekaterih primerih goljufi tudi dodatno pokličejo po telefonu ter se v slovenskem jeziku predstavijo kot tehnična pomoč banke. Na tak način pridobijo vse potrebno za nepooblaščen vstop v spletno banko ter v nadaljevanju izpraznijo vaš bančni račun.

Opozarjamo, da:

- slovenske banke ne kličejo svojih komitentov po telefonu in v zvezi z namestitvijo spletnih bank ne zahtevajo kakršnih koli podatkov ali gesel,
- teh podatkov prav tako nikoli ne pridobivajo preko povezav, poslanih v SMS ali e-sporočilih,
- prejeta elektronska ali SMS sporočila sicer dajejo vtis, kot da so bila poslana s strani banke,
- vaša banka vam za namen dostopa do spletne banke nikoli ne bo poslala spletne povezave, na katero bi morali klikniti in vanjo vnesti podatke,
- so ti zahtevani podatki lahko davčne številke, telefonske številke, enkratna gesla ipd.,
- do svojih spletnih bank vedno dostopajte preko aplikacije ali z ročnim vnosom URL naslova – nikoli preko klika na povezavo.

Prodajalce artiklov na spletu opozarjamo

Policisti svetujemo, da upoštevate naslednje nasvete in priporočila.

- Denarna sredstva je mogoče prejeti samo na številko bančnega računa in ne na številko plačilne kartice, zato v primeru, da ste prodajalec, nikomur ne posredujte podatkov plačilne kartice.
- Ne klikajte na prejete povezave, saj lah-

ko vodijo do goljufov, kljub temu, da stran izgleda pristna.

- Če se ob kliku na povezavo odpre spletna stran za vpis podatkov o plačilni kartici, ne vnašajte ničesar in jo zaprite.
- Če ste na lažni strani vpisali podatke svoje kreditne kartice, nemudoma kontaktirajte svojo banko!
- Če ste finančno oškodovani, pa zadevo čimprej prijavite na najbližji policijski enoti.

VARNA UPORABA PIROTEHNIKE

Nekateri posamezniki se ne morejo upreti uporabi pirotehnik. Če ste med njimi, pirotehnične izdelke uporabljajte vsaj varno in uvidevno. Torej tako, da to drugih ne moti in ne ogroža, ter ob upoštevanju vseh zakonskih omejitev. Mnogim državljanom je namreč uporaba pirotehničnih izdelkov neprijetna in jim vzbuja strah, ne-
lagodje in občutek nevarnosti!

Najpomembnejša zakonska določila

- Pirotehničnih izdelkov kategorije F1 ni dovoljeno prodajati mlajšim od 14 let. To so ognjemetni izdelki, ki pomenijo zelo majhno nevarnost, povzročajo znamenljivo raven hrupa in so namenjeni uporabi v strnjenih naseljih, vključno z ognjemetnimi izdelki, ki so namenjeni uporabi v stanovanjskih zgradbah in drugih zaprtih prostorih. Tipični izdelki so bengalske vžigalice, pokajoči vložki za cigarete, pasje bombice, vžigalice s pokom in podobno.
- Izdelkov kategorije F2 ni dovoljeno prodajati mlajšim od 16 let. To so ognjemetni izdelki, ki pomenijo majhno nevarnost, povzročajo nizko raven hrupa in so namenjeni uporabi na omejenih območjih na prostem. Tipični izdelki so rimske svečke, majhna ognjemetna kolesa, bengalske bakle, baterije in kombinacije, rakete in podobno.
- Pirotehnične izdelke kategorije P1, T1, baterije in kombinacije iz kategorije F3 do 1000 g neto mase eksplozivnih sno-

vi in fontane iz kategorije F3 do 750 g neto mase eksplozivnih snovi v posameznem izdelku lahko kupujejo, posejajo in uporabljajo le fizične osebe, stare najmanj 18 let, pod pogojem, da baterije ali kombinacije ne vsebujejo raket, ognjemetnih bomb, bomb v množarju in izdelkov, katerih glavni učinek je pok.

Uporaba pirotehničnih izdelkov kategorije F1, katerih glavni učinek je pok, je dovoljena le od 26. decembra do 1. januarja, pa tudi takrat teh izdelkov ni dovoljeno uporabljati v strnjenih stanovanjskih naseljih, zgradbah in vseh zaprtih prostorih, v bližini bolnišnic, v prevoznih sredstvih za potniški promet in na površinah, na katerih potekajo javna zbiranja. V stanovanjskih zgradbah in drugih zaprtih prostorih je dovoljeno uporabljati le ognjemetne izdelke kategorije F1, ki so namenjeni takšni uporabi. Izdelki so v ta namen tudi označeni.

Mladoletnikom do 14. oziroma 16. leta starosti je dovoljeno uporabljati pirotehnične izdelke kategorij F1 in F2 le pod nadzorstvom staršev ali skrbnikov. Prepovedane so predelava, uporaba v drugih predmetih, lastna izdelava in preprodaja pirotehničnih izdelkov.

VESELI DECEMBER

Pred nami je še vrhunec letošnjega vselega decembra, zato policisti ponovno opozarjamo – na cestah bodite previdni, za volan nikoli pod vplivom alkohola, hitrost pa prilagodite razmeram!

Da bi bila naše ceste v veselem decembru bolj varne, voznike opozarjamo:

- Dosledno spoštujte cestnoprometne predpise.
- Prilagodite hitrost vožnje veljavnim omejitvam, svojemu voznikskemu znanju, izkušnjam in razmeram na cesti.
- Vozite le trezni! Če ste uživali alkohol, naj vozi kdo, ki alkoholnih pijač ni užival, ali pa uporabite javna prevozna sredstva.

Policijska postaja Sežana

Obvestilo

Pavšalno nadomestilo za povzročeno premoženjsko vojno škodo iz druge svetovne vojne

Upravna enota Sežana obvešča vse osebe, ki imajo priznan **STATUS ŽRTVE VOJNEGA NASILJA** kot izgnanec, interniranec, taboriščnik, ukraden otrok, begunec/pregnanec, da je 9. Avgusta 2025 pričel veljati **Zakon o pavšalnem nadomestilu za povzročeno premoženjsko vojno škodo iz druge svetovne vojne**, na podlagi katerega lahko upravičenci **v roku 6 mesecev od uveljavitve zakona**, podajo zahtevek za povračilo vojne škode.

Zahtevek je dostopen na spletu na www.gov.si, na Upravni enoti Sežana ali Krajevnem uradu Komen (četrtek od 8.00 do 12.00). Oddate ga lahko elektronsko, preko pošte ali se oglasite osebno pri organu.

Ustvarjalno, povezano in dišeče leto v občini Komen

V okviru Letnega programa izobraževanja odraslih, ki ga za svoje občane financira Občina Komen, je Ljudska univerza Sežana tudi v zadnjem delu leta 2025 pripravila raznolike in navdihujoče brezplačne delavnice. Namen srečanj je spodbujanje novih znanj, ustvarjalnosti in medsebojnega druženja – vse to v sproščenem in prijetnem vzdušju, ki povezuje skupnost.

Udeleženci so imeli priložnost sodelovati na treh zanimivih delavnicah, ki so dišale po zdravju, toplini in prazničnem duhu.

Na delavnici refleksionske masaže stopal so se udeleženci spoznali z osnovami naravne tehnike sproščanja in samozdravljenja, ki krepi telo in duha. Ob strokovnem vodstvu so se naučili prepoznavati refleksne točke, spoznali učinke masaže na počutje in prejeli dragocene napotke za uporabo tehnik v vsakdanjem življenju.

Na delavnici priprave sadnih sirupov in sokov je zadišalo po domačnosti. Udeleženci so ustvarjali z darovi narave in spoznali postopke priprave naravnih sirupov brez umetnih dodatkov. Z nasveti za shranjevanje, kombiniranje okusov in estetsko predstavitev so se ob koncu razveselili svojih prvih stekleničk zdravih domačih dobrot.

Tudi v Komnu je zadišalo po sveže pečenem kruhu. Na delavnici peke kruha z drožmi so se udeleženci učili umetnosti priprave naravnega, okusnega in hranljivega kruha. Pod vodstvom izkušene mentorice so spoznali skrivnosti droži, fermentacije in gnetenja ter z veseljem odnesli domov hlebce, v katere je bilo vloženo veliko toplote in potrpežljivosti.

Praznični pridih bo v decembru prišel tudi v Hišo dobre volje v Komnu, kjer bomo pripravili delavnico izdelave novoletnega okraska.

Vse delavnice so potekale v toplem in prijaznem okolju, kjer so se prepletali znanje, ustvarjalnost, medsebojna pomoč in veselje ob skupnem delu. Programi, ki jih omogoča Občina Komen, bogatijo lokalno skupnost in spodbujajo vse generacije k aktivnemu preživljanju prostega časa, učenju ter osebni rasti.

Ob zaključku leta se Ljudska univerza Sežana iskreno zahvaljuje Občini Komen za podporo in zaupanje pri izvajanju programa.

Vsem občankam in občanom želimo mirne, ustvarjalne in dišeče praznike, polne toplote, navdih in medsebojnega povezovanja. Naj pridobljena znanja iz delavnic obrodijo sadove tudi v prihajajočem letu – v skrbnih rokah, toplih domovih in zadovoljnih nasmehih ob skupnem ustvarjanju.

Besedilo in foto: Ljudska univerza Sežana

Brezplačni prevozi na zahtevo za ranljive skupine

Prevozi na zahtevo so v okviru projekta Dostopna mobilnost za ranljive skupine odslej brezplačni. Storitev je vzpostavljena na območju občin Divača, Hrpelje-Kozina, Komen in Sežana ter prebivalcem omogoča varen in dostopen prevoz od vrat do želene lokacije.

Prevozi so namenjeni za vsakodnevne opravke, zdravstvene preglede, obiske, družabne dogodke ali prevoze

otrok. Na voljo so vsak delovnik, od ponedeljka do petka, med 6. in 19. uro.

Brezplačni prevozi so omogočeni:

- upravičencem s priporočilom Centra za socialno delo Južna Primorska, Enota Sežana (Kosovelova 4b, Sežana, gpcsd.sezan@gov.si, +386 (0)5 969 40 20),
- starejšim od 65 let.

Storitev naslavlja tudi problem prevozne revščine in nima zgolj praktične funkcije organiziranega prevoza, temveč prispeva k reševanju širšega družbenega izziva, kot je zagotavljanje dostopnosti do osnovnih storitev in dejavnosti za vse prebivalce, zlasti tiste v ranljivejšem položaju.

Rezervacije je mogoče opraviti prek aplikacije ToyotaGO ali s klicem na Zavod Sopotniki (za starejše od 65 let in vse, ki ne uporabljajo pametnega telefona): 031 831 030 vsak delovnik med 9. in 15. uro.

Vse podrobnosti o upravičencih do brezplačnih prevozov so navedene na spletni strani www.lokalnopovezani.si.

Besedilo: Jerneja Modic
Foto: ORA Krasa in Brkinov

Decembrske radosti in prireditve za otroke

V praznični december vstopamo polni pričakovanj in dobrih želja. Otroci so še posebej željni druženja z vrstniki, razvedrila, zabave, smeha in igre.

Medobčinsko društvo prijateljev mladine Sežana vsak december pripravlja pester novoletni program za otroke naše regije. Tudi letos bomo vsem otrokom občine Komen omogočili ogled gledaliških predstav in obisk dedka Mraza.

Dne **19. decembra 2025** si bodo otroci vrtca in šole Štanjel ter Komen ter otroci iz Vrtca Štanjel ob 8.10 ter v Krajevni dvorani Komen ob 10.15 lahko ogledali gledališko predstavo »**Odkrijmo skrivnosti paketa**« v izvedbi Gledališča MalaLu.

Veseli december nosi svoje ime tudi zato, ker nas obiščejo dobri možje. Dedek Mraz je obljubil, da nas ta dan zagotovo obišče.

Več o ostalih terminih in vsebinah po posameznih krajih regije Krasa in Brkinov boste lahko našli na straneh društva MDPM Sežana: www.mdpm.si.

Tel.: 05 734 1486

E-pošta: drustvo.prijateljev@siol.net

Prireditve so brezplačne!

Božično novoletni
KONCERT

Šolski pihalni orkester in
**Pihalni orkester
Komen**
Dirigent Matija Tavčar
IL DIVJI

**26. december 2025
ob 19. uri
v telovadnici
OŠ Komen**

PIHALNI ORKESTER
KOMEN

**ZAHVALA IN
VOŠČILO**

*Učitelji podružnične
glasbene šole v Komnu
se iskreno zahvaljujemo
staršem za zaupanje in
podporo, poslušalcem
za obisk naših
koncertov ter učencem
za vsako uro vadenja in
še posebej za vse
zabavne trenutke med
poukom.*

*Vsem skupaj želimo
mirne in prijetne
praznične dni ter veliko
zdravja in dobre glasbe
v letu 2026!*

*Kolektiv Glasbene šole
Sežana – Podružnice
Komen*

**RENAULT 4
E-TECH ELECTRIC**

**narejen v Evropi
do 409 km dosega vožnje⁽¹⁾**

(1) Odvisno od različice, več informacij na renewalt.si. Poraba energije: 14,7-15,5 kWh/100 km. Emisije CO₂: 0 g/km. Vrednosti meritev porabe in emisij ustrezajo standardu meritev WLTP. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Slika je simbolična. GA Adriatic d. o. o., Dunajska cesta 22, 1511 Ljubljana.

renewalt.si

AVTOCENTER NOVAK Sežana

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 8.00 do 16.00

Tel.: 051 460 667

Radosti in dobrote Vam želimo
v teh prazničnih dneh,
ko nas družijo
skupne misli in želje,
v Novem letu pa zdravja,
sreče, ljubezni in miru.

Novo leto naj ima moč,
da vam pričara srečo in zdravje
v vsem prihajajočem letu.

Svetnik občine Komen
Marko Bandelli
Podpredsednik stranke

Škratek prikrade po prstih se k nam,
srečo nam nosi na praznični dan.
»Polno prinesel sem vrečo za vas,
še zvrhan koš zdravja in pisker klobas.«

Kaj bi prosili, k zvezdam rotili.
Vse že imamo, na kup le še damo,
kekse, igrače, avte in frače,
klobase za očka, bonbon za otročka.

Mamca zakuri, priprte so duri.
Očke zaprimo, v sanje hitimo.
Zdaj mi smo na vrsti, mali a čvrsti,
obišče nas škratek vsacga po vrsti.

Ta-pridni, poredni in ta-ugledni,
vsi bomo dobili, kar smo naročili.
Ana Pangos

Vesele praznike in srečno novo leto vam želi
Medobčinsko društvo prijateljev mladine Sežana

ZP MS Medobčinsko
društvo prijateljev
mladine Sežana

KRAŠKA TRGOVINICA IŠČETE POPOLNO PRAZNIČNO DARILO?

Vabljeni v **Kraško trgovino Grad Štanjel** v pritličju Galerije Lojzeta Spacala, kjer vas čakajo čudoviti **unikatni izdelki lokalnih ustvarjalcev** – od kraškega medu, čajev, kamnitih izdelkov do izbranih vin in drugih pristnih kraških dobrot.

Izberete lahko že pripravljene **darilne pakete**.

Več o tem na: www.visitkras.info/upload/files/visitkras_novoletna-darila.pdf
ali ustvarite svojega po lastnem okusu.

Podarite nekaj pristnega, srčnega in kraškega!

URNIK

Vsak dan: 9.00 – 11.00 in 12.00 – 16.00
Zaprti smo: **25. 12. 2025** in **1. 1. 2026**

Trgovinica v Centru
za obiskovalce Grad Štanjel
+386 41 383 986
stanjel@visitkras.info

TEDEN DRUŽENJA IN SPOZNAVANJA 2026

Dobrodošli v Hiši dobre volje Komen

Občina Komen bo v sodelovanju z Društvom upokojencev Komen ter zaposlenimi v Hiši dobre volje Komen v letu 2026 pripravila posebno novost – **Teden druženja in spoznavanja**, ki bo potekal **vsak drugi teden v mesecu**, skozi celotno leto 2026.

Program je namenjen vsem, ki bi želeli spoznati delovanje Hiše dobre volje Komen, se vključiti v raznolike dejavnosti ter preživeti prijetno dopoldne v družbi. Teden druženja in spoznavanja bo potekal od 9. do 13. ure.

Brezplačen prevoz in prehrana

Udeležencem bo na voljo brezplačen prevoz, ki ga uredijo ob prijavi.

Za prehrano bo poskrbljeno – udeleženci prejmejo brezplačno kosilo.

Dobrodošli so tudi spremljevalci: svojci, otroci ali druge bližnje osebe, ki nudijo podporo starejšim ali tistim, ki potrebujejo spremstvo.

Program dejavnosti

Za izvedbo dejavnosti in prijetno vzdušje bodo skrbeli prostovoljci Društva upokojencev Komen ter zaposleni v Hiši dobre volje Komen.

V Tednu druženja in spoznavanja se bodo zvrstile naslednje aktivnosti:

- kartanje in družabne igre
- ustvarjalne delavnice
- vodeni sprehodi
- klepetalnice in družabni pogovori
- jutranja telovadba in vaje za dobro počutje
- številne druge dejavnosti, ki spodbujajo druženje, gibanje in ustvarjalnost

Prijave in informacije

Za udeležbo je potrebna **predhodna prijava**, ki jo oddate najpozneje **do petka v tednu pred izbranim terminom, do 12. ure**, na telefonski številki **05 7310 461**.

Na isti številki so vam na voljo tudi vse dodatne informacije o programu, prevozu in poteku aktivnosti.

Udeležba je popolnoma prilagodljiva: po lastni želji se lahko udeležite celotnega petdnevnega programa ali zgolj posameznega dne. Prav tako lahko sami izberete, koliko časa boste ostali – v okviru razpisanega časa od 9. do 13. ure.

Vsak udeleženec se lahko programa udeleži **en teden v letu**, da omogočimo sodelovanje čim širšemu krogu ljudi.

Vabljeni, da se pridružite Tednu druženja in spoznavanja, spoznate delo Hiše dobre volje Komen ter preživite prijeten, aktiven in sproščen dopoldan.

Veseli bomo vaših idej in predlogov za aktivnosti, saj si želimo ustvariti program, ki bo čim bolj prilagojen vašim željam. Z veseljem jim bomo prisluhnili in jih po možnosti vključili v program.